

Radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam post 11. september 2001

En komparativ studie av mulige årsaksmekanismer med strategiske
implikasjoner for antiradikaliseringarbeidet

Camilla Helgerud

Masteroppgave i statsvitenskap,

Institutt for Statsvitenskap,

UNIVERSITETET I OSLO

Vårsemesteret 2015

**Radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam post
11. september 2001**

En komparativ studie av mulige årsaksmekanismer med strategiske
implikasjoner for antiradikaliseringarbeidet

Masteroppgave i statsvitenskap, Universitetet i Oslo
Vårsemesteret 2015

Camilla Helgerud

© Camilla Helgerud

16.03.2015

«Radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam post 11. september 2001. En komparativ studie av mulige årsaksmekanismer med strategiske implikasjoner for antiradikaliseringarbeidet»

Camilla Helgerud

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen

Sammendrag

Denne oppgaven tar utgangspunkt i en hypotese om at marginalisering og traumatiske livshendelser på et personlig plan, og påfølgende opprørstrang, går forut for og frembringer radikaliserings av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiftet. Hypotesen er fremtredende i forskningsfronten, men samtidig i liten grad testet.

Hypotesen får bare delvis støtte. Bekjentskaper, samt interaksjon med islamistiske ideologer og nettverk, ser gjennomgående ut til å ha større betydning for radikaliserings enn trekk ved studerte enheter selv eller deres livssituasjon. Tross feilkildene som hefter ved valgte forskningsdesign, er funnene såpass robuste at de gir grunnlag for en nyansering av bildet visse teoretikere tegner av radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som marginaliserte og opprørske ‘tapere’. Tilsvarende er det belegg for justeringer av relevante antiradikaliseringstiltak.

Det er også formulert en hypotese om at elementer i global islamistisk ideologi inngår i radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitters motivasjon for troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terrorangrep mot vestlige mål etter årtusenskiftet. Hypotesen får støtte.

Et hovedpoeng i oppgaven er at vesteuropeiske stater ikke vil lykkes med å håndtere trusselen fra globalt orienterte militante islamister, herunder radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam, med mindre statene utarbeider en motstrategi som tar høyde for tankesettet og strategien bak global jihad. Med utgangspunkt i islamistisk originallitteratur skisseres seks overordnede prinsipper for antiradikaliseringdelen av vesteuropeiske staters motstrategi. Det argumenteres spesielt for at antiradikaliseringarbeidet må adressere det faktum at spredning av islamistisk ideologi, såkalt *dawa*, er et bærende og selvstendig element i globalt orienterte militante islamisters strategi.

Forord

Denne oppgaven har blitt skrevet parallelt med tøffe utfordringer på hjemmebane. Mange fortjener stor takk for hjelp og støtte gjennom en svært krevende skriveprosess.

Veileder Janne Haaland Matlary har bidratt med konstruktive innspill hele veien. Biveileder Kjell Sjøholms uendelige strøm av litteraturanbefalinger, tilbakemeldinger, råd og vink har vært helt uvurderlig. Han har utvist en tålmodighet og et engasjement langt utover det man kan forvente av en veileder. Karl B. Stensbøl skal ha stor takk for tilbakemeldinger på oppgavens siste del. Øivind Bratberg har vært en viktig støttespiller og bidragsyter på metode og prosessporing. Erlend Kibsgaard Vestad og Lene Nielsen har kommet med tilbakemeldinger og konstruktiv kritikk. Alle feil og mangler er like fullt mitt ansvar alene.

Jeg er også umåtelig takknemlig til foreldre og søsken for tålmodighet og støtte gjennom et langt studieløp. En spesiell takk til mamma og svigermor for hjelp med språkvask av oppgaven. Sist, men likevel først og fremst: Min kjære Øyvind. Jeg hadde ikke klart det uten deg.

Camilla Helgerud

Oslo, 16. mars 2015

Antall ord (ekskl. forside og litteraturliste): 36407

Innholdsfortegnelse

1.0 Introduksjon til og begrunnelse for valget av hypoteser	1
1.1 Terrortrusselen i europeisk kontekst: hjemmedyrket og islamistisk	1
1.2 Operasjonalisering av begrepet «hjemmedyrket terrorisme»	2
1.3 Økende trussel, akademisk tomrom. Radikaliserte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam ..	3
1.4 Hypoteser.....	9
1.5 Oppbygning av oppgaven	10
1.6 Avgrensning.....	10
2.0 Hypotese 1 og 2: Analytisk rammeverk	11
2.1 Global islamistisk ideologi	12
2.2 Forskningsmetode	17
2.3 Definisjoner	31
3.0 Casestudier	33
4.0 Prosessporing	57
4.1 En mulig kausalprosess og -mekanisme	59
4.2 Delkonklusjon og veien videre	67
5.0 Del 2: strategiske implikasjoner for antiterrorarbeidet	68
5.1 Behovet for strategisk forankring av antiterrorarbeidet.....	70
5.2 Sentrale elementer i globalt orienterte militante islamisters strategi.....	74
5.3 Teoretisk grunnlag for motstrategien: Hva er opprørsbekjempelsesteori?	75
5.4 Teoretisk grunnlag for motstrategien: Hvorfor opprørsbekjempelsesteori?	80
5.5 Elementer i en indirekte strategi for å håndtere terrortrusselen fra radikaliserte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam i vesteuropeiske stater	81
5.6 Utfordringer ved den skisserte tilnærmingen	93
6.0 Konklusjon	94
7.0 Litteraturliste	101
Vedlegg 1: Forslag til konkrete tiltak som sorterer under hvert av de foreslåtte prinsippene i motstrategien	135
Vedlegg 2: Universliste	141
Vedlegg 3: «Ode to Osama» av Samantha Lewthwaite	153

1.0 Introduksjon til og begrunnelse for valget av hypoteser

1.1 Terrortrusselen i europeisk kontekst: hjemmedyrket og islamistisk

Terrortrusselen er sentral i Europa. EUs kontraterrorstrategi slår fast at terrorisme har alvorlige konsekvenser for unionens sikkerhet (Council of the European Union, 2005, s. 6). NATO fremhever spesielt det endogene aspektet ved terrortrusselen mot europeiske stater: Alliansen påpeker i sine retningslinjer for kontraterrorstrategi at terrorister og terrorgrupper med tilhold på de allierte statenes territorier forverrer trusselbildet (North Atlantic Treaty Organization, 2012).

En rekke momenter sannsynliggjør at terrortrusselen mot europeiske stater skriver seg spesielt fra militante islamister. For det første hevder sentrale teoretikere at fremveksten av en islamistisk subkultur i Europa har åpnet en frontlinje for rekruttering til islamistisk terrorisme på kontinentet (Arasli, 2011, s. 29; Neumann, 2006, s. 74; Pargeter, 2008, s. 169; Taarnby, 2005, s. 4; Wiktorowicz, 2005, s. 213). For det andre viser Gilles Kepel (2006, s. 197) til at det siden 1980-årene har skjedd et skifte i islamisters oppfatning av Europa: I takt med politiseringen av den europeiske muslimske diasporaen, har kontinentet gått fra å være ansett som "[a] domain of contractual peace" (*dar al-Ahd*) til i økende grad å bli betraktet som et område hvor muslimer må forsvare seg og føre *jihad* mot vantro (*dar al-Harb*). For det tredje har den amerikanskledede militæroffensiven mot islamistisk terrorisme aktualisert terrortrusselen i europeisk kontekst: Europeiske militærkontingenter i Afghanistan og Irak har plassert Europa i islamisters fiendebilde,¹ og utstrakt vestlig militært nærvær i muslimske stater har fremtvunget delegering av myndighet og autonomi til europeiske terrorceller (Vidino, 2006, s. 368). Som en fjerde indikasjon på trusselen fra islamistisk terrorisme i

¹ Osama bin Laden uttalte i 2009: "To the European peoples: (...) You are aware that (...) one of the greatest forms of injustice is to kill people without right, yet this is exactly what your governments and soldiers are committing under the umbrella of the NATO alliance in Afghanistan (...) The oppressed [will] retaliate" (bin Laden, 2009). En talsmann for Den islamske staten (IS) oppmodet i september 2014 muslimer til å gjennomføre terrorangrep på vestlige stater som tar del i militærinnsatsen mot IS (Monitoring Service Enterprise, 2014).

Europa, kan det nevnes at al- Qaidas militærstrateg og arkitekten bak global jihad, Abu Mus'ab al- Suri (Lia, 2009, s. 9), har signalisert et skifte i nettverkets operasjonelle fokus fra muslimske til europeiske og andre vestlige stater (Brahimi, 2011). al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 395) gjør det dessuten klart at angrep i Europa har høyere prioritet enn angrep i USA. Også Den islamske staten (IS) har nylig tatt til orde for å utvide sitt operasjonelle fokus til Vesten: Muslimer bosatt i europeiske og andre vestlige stater som tar del i militærinnsatsen mot IS, oppfordres til å gjennomføre terrorangrep der. Dette budskapet ble publisert av IS' talsmann i en video 21. september 2014 (Monitoring Service Enterprise, 2014).

Parallelt med denne utviklingen, har det foregått en nedbygging av Europas indre grenser gjennom Schengensamarbeidet. Sammenholdt med kontinentets relativt liberale lovgivning og utstrakte sivile rettigheter, har grensenedbyggingen gitt terrorister basert i Europa bevegelsesfrihet og mulighet til å bygge operasjonell kapasitet gjennom pengeinnsamling, propaganda og rekruttering (Burgat, 2003, s. 175-176; Kepel, 2006, s. 303-305; Lia & Kjøk, 2001, s. 16-17; Pillar, 2011, s. 14).

Med dette bakteppet gir det mening at etterretningstjenestene i flere europeiske stater (se eksempelvis AIVD, 2012; MI5, 2013; PET, 2014; PST, 2015) og en rekke teoretikere (Bakker, 2011, s. 134; Leiken, 2012, s.69-71; Roy, 2008, s. 10; Vidino, 2007) fremhever spesielt trusselen fra militante islamister oppvokst og bosatt i Europa. Fenomenet kalles 'hjemmedyrket' terrorisme.²

1.2 Operasjonalisering av begrepet «hjemmedyrket terrorisme»

Hjemmedyrket terrorisme defineres for denne oppgavens formål som «terrorisme utført av etnisk vesteuropeiske individer mot vestlige mål i eller utenfor Vest- Europa».³ I kontrast til den vanlige forståelsen av begrepet, velger jeg ikke å avgrense definisjonen geografisk til

² Merk at det ikke finnes noen norskspråklig, akademisk definisjon av fenomenet. I engelskspråklig faglitteratur benyttes termen *homegrown terrorism* uten anførselstegn. Jeg velger derfor å gjøre det samme med den norske oversettelsen av ordet.

³ Definisjonen bygger på Precht (2007, s. 15).

vestlige mål i Vest-Europa. Begrunnelsen for dette er todelt. For det første er det vanskelig å skille hjemmedyrket fra internasjonal terrorisme i Europa fordi terroristenes motivasjon og nettverkstilhørighet ofte inneholder både hjemmedyrkede og internasjonale komponenter (Nesser, 2008; Vidino, 2007). Den relativt høye andelen europeere i IS i Syria og Irak bidrar både til å forsterke trusselen fra islamistisk terrorisme i Europa og til å nedtone skillet mellom hjemmedyrket og internasjonal terrorisme i samme kontekst. For det andre er det flere eksempler på at militante islamister som har angrepet vestlige mål i Vesten har planlagt og/eller forsøkt å angripe vestlige mål også utenfor vestlig kontekst, og motsatt (Egerton, 2011a, s. 7). Hvor det vestlige målet som angripes ligger, ser følgelig ikke ut til å være av betydning hva gjelder terroristenes motivasjon for angrepet, som er et hovedanliggende i denne besvarelsen.

1.3 Økende trussel, akademisk tomrom. Radikaliserte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam

Som et ledd i al-Qaidas nevnte operasjonelle skifte fra muslimske til europeiske og andre vestlige stater, har nettverkets militærstrateg uttalt at dette i økende grad utnytter potensialet i muslimer som "[are] able to be present in the west [sic] in a natural way" (Brahimi, 2011⁴). Etnisk europeiske militante islamister har betydelige operasjonelle fortrinn i Europa fordi de er i stand til å omgå de fleste av sikkerhetsforanstaltningene som europeiske stater har iverksatt etter 11. september 2001. Som europeiske statsborgere med vestlig utseende kan de forflytte seg ubemerket og uten hindringer innen Schengen og til Storbritannia og USA. Som etniske europeere behersker de både relevante språk og kulturelle koder til fulle. Videre kjenner de til sårbarhetene ved europeiske samfunn og vet hvordan myndighetene arbeider. Det hevdes dessuten at konvertitters ofte mangelfulle kunnskap om islam og svake sosiale og kulturelle tilknytning til muslimske miljøer gjør dem mer mottakelige for islamistisk

⁴ Artikkelen er publisert uten sidetall på nettsidene til Al-Jazeera.

indoktrinering (Benjamin, 2007; Rabasa & Benard, 2015, s. 91; Uhlmann, 2008, s. 35).

På denne bakgrunnen fremholder flere kilder radikaliserings av etnisk vestlige konvertitter til islam som en betydelig og økende komponent i trusselen fra hjemmedyrket islamistisk terrorisme i Vesten (Arasli, 2011, s. 27; Benjamin, 2007; Leiken, 2012, s. 233; Rabasa & Benard, 2015, s. 56; Roy, 2011, s. 21; Uhlmann, 2008, s. 31).

Trusselen fra radikaliserede, etnisk vestlige konvertitter til islam synes å være spesielt uttalt i Vest-Europa: Frankrikes innenriksminister Manuel Valls uttalte i 2012 at radikaliserede franske konvertitter utgjør en betydelig del av terrortrusselen mot landet (AFP, 2012). Valls' tyske kollega Wolfgang Schäuble har uttrykt seg tilsvarende og presisert at Tyskland "står overfor en type hjemmedyrket terrorisme som har vokst frem i vår egen bakgård" (Kern, 2012⁵).

Siden 1980-årene har antallet radikaliserede konvertitter til islam i Europa angivelig økt (Pargeter, 2008, s. 169). Utviklingen settes i sammenheng med en rekke forhold. For det første hevdes konfliktene i Bosnia, Tsjetsjenia, Kasjmir, Palestina, Afghanistan og Syria å ha bidratt til å innlemme global jihad i radikaliserede konvertitters fiendebilde og til å gi dem nødvendig kamptrening (Arasli, 2011, s. 29). For det andre har fremveksten av politisk islam i Midtøsten medført en oppblomstring av islamistisk propaganda, hvorav en del er rettet direkte mot konvertitter til islam (ibid.; Pargeter, 2008, s. 169). Som en tredje årsak til økningen i antallet militante islamistiske konvertitter i Europa nevnes eksistensen av en islamistisk subkultur forankret i avgrensede deler av muslimske innvandremiljøer på kontinentet (Arasli, 2011, s. 29).

Det endogene aspektet ved trusselen fra islamistisk terrorisme medfører i ytterste konsekvens at vesteuropeiske staters voldsmonopol utfordres. Radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam er derfor del av et større sikkerhetspolitisk problem som

⁵ Artikkelen er publisert uten sidetall på Gatestone Institutes nettsider.

må håndteres av relevante myndigheter. Arasli (2011, s. 51) påpeker imidlertid at selv om radikalisererte konvertitter til islam sorterer under fenomenet hjemmedyrket islamistisk terrorisme, må trusselen fra disse islamistene adresseres spesielt i antiterrorarbeidet.

To momenter vanskeliggjør håndteringen av trusselen radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam representerer. For det første er det uklart hva slags trussel man står overfor all den tid det er gjort få studier på hva som motiverer disse til å utføre terror mot vestlige mål (ibid., s. 27).

Én hypotese peker seg ut i den eksisterende forskningsfronten: Roy (2004, s. 48-49; 2005, s. 6), Uhlmann (2008, s. 34) og Vidino (2006, s. 25) hevder at sosiale og psykologiske variabler på individnivå er nødvendige årsaker til at etnisk vestlige konvertitter til islam oppsøker islamistiske terrornettverk. Radikalisererte, etnisk vestlige konvertitter til islam er for disse teoretikerne «rebels looking for a cause»: marginaliserte ‘tapere’ som søker mot islamistiske terrornettverk fordi de ønsker å gjøre opprør mot den bestående samfunnsordenen. Traumatiske livshendelser og marginalisering på et personlig plan antas å frembringe opprørstrangen og gå forut for konversjon og radikalisering (Roy, 2004, s. 46). Det konkrete innholdet i islamistisk ideologi hevdes å være av underordnet betydning. Roy (2004, s. 48-49) skriver: “(...) for a rebel, to convert is to find a cause. Twenty years ago these men would have joined a radical leftist movement”. Fremstillingen av radikalisererte, etnisk vestlige konvertitter til islam som «rebels looking for a cause» er representativ for en hovedstrømning i forskningen på militante islamister. En rekke teoretikere fremstiller marginalisering på individ- eller systemnivå som en nødvendig årsak til radikalisering (se eksempelvis Enzensberger, 2006; Kepel, 2004; Sageman, 2004).

Nyere forskning sår imidlertid tvil rundt bildet av vestlige militante islamister som marginaliserte ‘tapere’ (Bhui, Warfa, & Jones, 2014; Cesari, 2011, s. 101; Egerton, 2011a, s. 45; Pargeter, 2008, s. 205). Egerton (2011b, s. 453) skriver at fremstillingen er svakt empirisk

fundert, om enn intuitivt plausibel, og at den nedvurderer betydningen av islamistisk ideologi i radikaliseringsprosessen. Cesari (2011, s. 101-102) og Rabasa og Benard (2015, s. 7) fremfører liknende synspunkter.

Videre forskning på hva som driver militante etnisk vestlige islamister til terror mot vestlige mål ser ut til å være nødvendig av tre årsaker: For det første er hypotesen om radikaliserede konvertitter til islam som «rebels looking for a cause» ikke i tilstrekkelig grad underkastet empirisk testing. Den er basert hovedsakelig på teoretisk argumentasjon illustrert med empiriske eksempler. For det andre er det tegn til at hypotesen har manglende forklaringskraft: Siden konvertittene er del av majoritetsbefolkningen i sine hjemland, er de etter alt å dømme lite disponert for marginalisering. Dersom ønsket om å protestere mot den bestående samfunnsordenen var den primære årsaken til radikalisering, ville fenomenet dessuten hatt et langt større omfang enn det som faktisk er tilfelle. For det tredje kan sosiale og psykologiske variabler på mikronivå i høyden bidra til å forklare hvordan terrorceller dannes og opprettholdes. Forklaringen på hvorfor etnisk vestlige konvertitter til islam bidrar til hjemmedyrket islamistisk terrorisme mot vestlige mål etter årtusenskiftet, må etter alt å dømme søkes også innenfor et ideologisk rammeverk (jfr Nesser, 2010, s. 24).

To forhold gjør det rimelig å anta at elementer i global islamistisk ideologi inngår i radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitters motivasjon for terror mot vestlige mål. Som det blir redegjort for senere, er fiendebildet av Vesten fremtredende i denne ideologien. Videre viser teoretikere til en deterritorialisering av sentrale elementer i global islamistisk ideologi: Egerton (2011a, s. 13), Roy (2004, s. 272) og Sageman (2004, s. 161) fremholder at globalt orienterte islamisters fiendebilde ikke er geografisk avgrenset, men at konkrete konflikter og hendelser i den muslimske verden snarere tolkes inn i et felles, overgripende narrativ om at muslimer verden over står under angrep fra Vesten. Sistnevnte omtales som «metanarrativet om muslimers lidelse» (Egerton, 2011a, s. 13). Det globale fiendebildet og

metanarrativet danner grunnlaget for det globale, dualistiske verdensbildet som særpreger globalt orienterte islamister. Deterritorialiseringen innebærer at fiendebildet, verdensbildet og metanarrativet i global islamistisk ideologi kan deles av personer uten opprinnelig tilknytning til islam eller muslimske områder.

Hypotesen om at radikalisererte, etnisk vesteuropeiske muslimske konvertitters terror mot vestlige mål motiveres av elementer i global islamistisk ideologi, må testes empirisk: Paz (2002, s. 67) og Pargeter (2008, s. 172) ser islamistisk terrorisme i Vesten som en direkte refleksjon av konflikter i muslimske områder heller enn som et uttrykk for tilslutning til global jihad. Pargeter (2008, s.169) hevder at konflikter i muslimske områder motiverer også radikalisererte konvertitter til terror mot vestlige mål fordi disse ofte introduseres for radikal islam av venner og bekjente med tilknytning til spesifikke muslimske konfliktområder. Nesser (2011, s. 23) avviser på den annen side at denne motivasjonskomponenten kan spille noen rolle for personer som ikke selv har slik tilknytning. Roy (sitert i Benjamin, 2007⁶) argumenterer tilsvarende og sier om den radikalisererte konvertitten at «He's motivated by joining something global». Rabasa og Benard (2015, s. 6) fremfører det samme synspunktet.

Uenighet om hva som motiverer militante etnisk vesteuropeiske islamister til terror mot vestlige mål er følgelig det ene momentet som vanskeliggjør håndteringen av trusselen radikalisererte konvertitter representerer. Det andre momentet som kompliserer trusselhåndteringen, er at europeiske stater synes å mangle en strategi for hvordan hjemmedyrket islamistisk terrorisme generelt skal bekjempes (Strachan, 2013, s. 11).

For å håndtere trusselen fra radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam, må vesteuropeiske myndigheter utarbeide en strategi som tar høyde for trusselens natur. Et hovedpoeng i denne oppgaven er at dersom sosiale og psykologiske variabler på individnivå er den primære årsaken til radikaliseringen, kreves andre mottiltak enn dersom ideologisk

⁶ Artikkelen er publisert uten sidetall på nettsidene til tenketanken Brookings Institution.

motivasjon spiller inn.

al- Qaidas militærstrateg og arkitekten bak global jihad, Abu Mus'ab al- Suri, forstår jihad som «hele den islamske nasjonens opprør» (al- Suri, gjengitt i Lia, 2009, s. 426). al- Suri skriver at militante islamister i Europa spesielt tar sikte på å involvere den muslimske diasporabefolkningen⁷ i et opprør (ibid., s. 395) som holdes sammen av islamistisk ideologi og en tilhørende strategi (ibid., s. 7-8 og 418). Han påpeker videre at dersom det islamistiske opprøret skal materialisere seg, må følelsen av å tilhøre én felles islamsk nasjon (ibid., s 368) og «ideen om global jihad» (ibid., s. 367) plantes i den muslimske *ummahen*.⁸ Dette tankesettet ligger til grunn for global islamistisk ideologi.

På denne bakgrunnen hevder flere teoretikere at ideologisk motiverte militante islamister tar del i en kamp som kan utvikle seg til en opprør mot vestlige stater (se blant andre Cronin, 2009, s. 6; Hoffman, 2006, s. 15; Kilcullen, 2009, s. 252 og Mackinlay, 2009, s. 69).

Noen forbehold er påkrevet: Det er ikke grunnlag for å hevde at det på nåværende tidspunkt foreligger et islamistisk opprør mot vesteuropeiske stater. Det er imidlertid teoretisk belegg for at globalt orienterte militante islamister forsøker å innlemme den europeiske muslimske minoritetsbefolkningen i et ideologisk og strategisk forankret opprør. Da det er et klart misforhold mellom islamistenes kapabilitet og intensjon, blant annet fordi de kan hente aktiv støtte kun fra svært begrensede segmenter av muslimsk minoritetsbefolkning, har vesteuropeiske myndigheter alle forutsetninger for å demme opp for det potensielle islamistiske opprøret. Et hovedpoeng i denne oppgaven er imidlertid at vesteuropeiske stater ikke vil lykkes med å håndtere trusselen fra globalt orienterte militante islamister med mindre de legger en forståelse av islamistenes tankesett og strategi til grunn for antiterrorarbeidet.

⁷ «In Europe (...) one has to adopt a strategy of winning the support of the people», skriver Abu Mus'ab al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 395).

⁸ Med *ummah* menes fellesskapet av troende muslimer.

Dersom radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som knyttes til hjemmedyrket islamistisk terrorisme etter årtusenskiftet er motivert av elementer i global islamistisk ideologi, må vesteuropeiske myndigheters mottiltak derfor forankres i en motstrategi som tar høyde for globalt orienterte islamisters ideologi og strategi. Fordi global jihad som argumentert har potensiale til å utvikle seg til et opprør, er det relevant å vurdere hvorvidt elementer av en bearbeidet versjon av opprørsbekjempelsesteori⁹ kan danne det teoretiske utgangspunktet for en slik motstrategi. Det må presiseres at det her ikke er snakk om tradisjonell opprørsbekjempelsesteori med tilhørende virkemidler.

1.4 Hypoteser

Utarbeidelsen av motstrategien må ta utgangspunkt i en kartlegging av hva som driver militante etnisk vestlige islamister til terror mot vestlige mål. Én hypotese er så langt identifisert i den eksisterende forskningsfronten. Av årsaker som det gjøres rede for under, velger jeg å avgrense studien til radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiftet. Oppgavens første hypotese blir følgelig:

Hypotese 1: radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som knyttes til hjemmedyrket islamistisk terrorisme mot vestlige mål etter årtusenskiftet er "rebels looking for a cause"

Hypotesen er basert hovedsakelig på teoretisk argumentasjon illustrert med empiriske eksempler. Den er i liten grad underkastet empirisk testing. Som argumentert, er forklaringer av denne typen alene ikke egnet til å belyse hvorfor etnisk vesteuropeiske individer motiveres til islamistisk terrorisme mot vestlige mål innenfor en avgrenset tidsperiode. Flere momenter tilsier at forklaringen må søkes også innenfor et ideologisk rammeverk. Følgende hypotese kan utledes:

⁹ Heretter omtalt vekselvis som opprørsbekjempelsesteori og counterinsurgency- teori.

Hypotese 2: elementer i global islamistisk ideologi motiverer radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam til terror mot vestlige mål etter årtusenskiftet

Heller ikke hypotese 2 er testet empirisk. Videre forskning på fenomenet er derfor nødvendig.

Dersom hypotese 2 får støtte, inngår radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter alt å dømme i globalt orienterte militante islamisters forsøk på å utvikle et strategisk og ideologisk forankret opprør mot vestlige stater. Vesteuropeiske myndigheter må dermed basere mottiltakene på en motstrategi som tar høyde for globalt orienterte militante islamisters tanke sett og strategi. Oppgavens andre del gjør rede for strategiske implikasjoner av funnene i del én. Av plasshensyn legges vekten på oppgavens første del.

1.5 Oppbygning av oppgaven

Oppgaven er bygget opp på følgende måte: Først presenteres en begrunnelse for oppgavens tematiske, geografiske og tidsmessige avgrensning. Deretter følger en utlegning av det analytiske rammeverket som besvarelsen av oppgavens to hypoteser hviler på. Det analytiske rammeverket er delt inn i henholdsvis redegjørelse for global islamistisk ideologi, utgreiing av og begrunnelse for valgte forskningsmetode og definisjon av sentrale begreper. Etter dette følger casestudier og prosessporing. Dernest presenteres først det teoretiske rammeverket for, og deretter en drøfting av, oppgavens andre del. Avslutningsvis følger oppsummering, konklusjon og en kort redegjørelse for studiens bidrag til forskningsfronten, samt dens begrensninger.

1.6 Avgrensning

Avgrensningen mot radikaliserede konvertitter til islam begrunnes med at dette fenomenet som vist er svært aktuelt og samtidig i liten grad studert. All den tid militante islamister i Vest-Europa er en heterogen gruppe, er avgrensningen også et forsøk på å høyne presisjonsnivået i drøftingen av elementer i en mulig motstrategi. Prinsippene som foreslås, er imidlertid i stor

grad overførbare til arbeidet med å forhindre radikaliserings blant globalt orienterte islamister i Vest- Europa generelt.

Geografisk avgrensning studien til etniske vesteuropeere. Metodologisk begrunnes denne avgrensningen med at det antas å være enklere å forske på islamisme i Vesten. Dette grunnet tilgangen på mediekilder og at vestlige militante islamister hevdes å være mer villige til å dele informasjon med forskere fordi de selv er beskyttet av hjemstatenes sivile og politiske rettigheter (Wiktorowicz, 2005, s. 31). Studiet av mottiltak avgrensning til vesteuropeiske demokratier fordi regimetype er bestemmende for hvilke tiltak som kan settes inn mot trusselen fra hjemmedyrket terrorisme.

Tidsmessig avgrensning studien til post 11. september 2001. Avgrensningen begrunnes med at de mest pålitelige kildene om terroristaktivitet i Europa skriver seg fra etter årtusenskiftet (BBC News, 1999) og at 11. september hevdes å ha bidratt til en betydelig økning i antallet radikalisererte konvertitter til islam (Arasli, 2011, s. 30).

Avgrensningen av populasjonen til en underkategori av fenomenet hjemmedyrket islamistisk terrorisme er i sum et forsøk på å gjøre hypotesene håndterbare innenfor rammene av oppgaven og øke ekstern validitet og policyrelevans av funnene.¹⁰

2.0 Hypotese 1 og 2: Analytisk rammeverk

I det følgende utarbeides det analytiske rammeverket som besvarelsen av oppgavens første del hviler på.

¹⁰Collier og Mahoney (siteret i George & Bennett, 2005, s. 32) hevder at tydelig avgrensning av relevante populasjon i noen grad adresserer problemet med ekstern validitet i casestudier. George og Bennett (2005, s. 266) påpeker at man ved å avgrense studien av et fenomen til én underkategori av fenomenet øker relevansen av funnene for policy.

2.1 Global islamistisk ideologi

2.1.1 Teoretisk fundament

For å kunne analysere hvorvidt studerte enheters motivasjon for troverdige trusler om, planlagte eller gjennomførte terroraksjoner mot vestlige mål inneholder elementer i global islamistisk ideologi, må begrepet operasjonaliseres. Når jeg velger å basere operasjonaliseringen i hovedsak på originaltekster av Abu Mus'ab al- Suri og 'Abd al-'Aziz al- Muqrin, gjengitt i engelsk språkdrakt av to fremtredende forskere på islamisme, er det med følgende begrunnelse:

al- Suri og al- Muqrin regnes begge som selvstendige islamistiske intellektuelle. Abu Mus'ab al- Suri har som nevnt innledningsvis utformet det strategiske rammeverket for global jihad (Lia, 2009, s. 9). Ideene hans har tilslutning blant globalt orienterte islamister uavhengig av gruppetilhørighet. De har fått global utbredelse gjennom den største internettbaserte distributøren av islamistisk litteratur de senere år, Global Islamic Media Front, og forfektes av al- Qaidas ledelse (ibid., s. 5-6).

Følgende momenter indikerer at Abu Mus'ab al- Suris ideer har relevans for jihad i vesteuropeisk kontekst: al- Suri var blant de første islamistene som tok til orde for en global terrorkampanje mot Vesten (ibid.). Den analytiske tilnærmingen gir ham dessuten bred appell blant utdannede vestlige muslimer (ibid., s. 27). I tillegg gir han selv (gjengitt i Lia, 2009, s. 395) en tredelt begrunnelse for at Europa er et prioritert mål for moderne, global jihad: Europeiske stater betraktes som alliert med USA, Europa har en stor muslimsk diaspora, og kontinentet ligger relativt nære den muslimske verden.

Abd 'al-Aziz al- Muqrins verk «A Practical Course for Guerilla War» utgjør en grunnpilar i islamistisk opprørsdoktrine fordi det bygger den maoistiske tilnærmingen til opprør inn i et islamistisk rammeverk (Cigar, 2009, s. 35). Verket ble i utgangspunktet skrevet for et saudiarabisk publikum. Likevel er det generelt nok til å kunne fungere som mal for islamistisk opprør også i vesteuropeisk kontekst, blant annet fordi det i stor grad er basert på

ideer fra militærteoretikere som Clausewitz og Sun Tzu (ibid., s. 54-56).

Det er økende enighet blant forskere om at globalt orienterte militante islamisters forsøk på å etablere et opprør mot *dar al- Harb*, herunder Vest- Europa, baseres på en klart definert og ideologisk forankret strategi (Lia, 2009, s. 7-9; Phares, 2005, s. 15). I det følgende legges fokus på de overordnede ideene som danner basis for global islamistisk ideologi. Strategiske implikasjoner av ideologien vil være relevante for oppgavens formål kun dersom spor av de overordnede ideene gjenfinnes i studerte caser.

2.1.2 Begrunnelse for valget av betegnelsen global islamistisk ideologi

I europeisk kontekst er salafismen, en sunniislamsk skoleretning som forfekter en bokstavtro fortolkning av islam basert på profeten Mohammads og hans tidligste etterfølgeres lære og praksis, mest relevant (Cesari, 2011, s. 103; Egerton, 2011a, s. 5-6; Rabasa & Benard, 2015, s. 24). Islamistisk ideologi basert på sunniretningen innen islam er dermed mest sentral for den videre besvarelsen. Når jeg velger å benytte betegnelsen global islamistisk ideologi fremfor salafisme, skyldes dette i hovedsak tre forhold: For det første er de elementene i ideologien som inngår i den videre analysen, herunder fiendebilde, verdensbilde og mål, i stor grad felles for globalt orienterte islamister på tvers av skoleretninger (Phares, 2005, s. 59). For det andre er det økende enighet blant forskere om at militante islamistiske bevegelser har en pragmatisk holdning til skillene mellom ulike skoleretninger innen islam. All den tid svært få av enhetene i studien har formell religiøs skolering, er det liten grunn til å anta at de forholder seg strengt til salafistisk islamistisk tradisjon. For det tredje er en salafist ikke nødvendigvis militant (Egerton, 2011a, s. 6), og det er nettopp det militante aspektet ved global islamistisk ideologi som er relevant for denne oppgavens formål.

2.1.3 Sentrale elementer i global islamistisk ideologi

2.1.3.1 Jihad

Termen jihad har primært to betydninger. Direkte oversatt betyr ordet ”helhjertet innsats”

(Wendell, 1978, s. 166), og refererer til den indre kampen enhver muslim fører for å overvinne fristelser og overholde islams bud (Johnson, 1997, s. 35). Ordet jihad brukes også om en defensiv eller offensiv hellig krig mot vantro. Profeten Muhammad erklærte at den indre kampen for å underkaste seg Gud var «the greater jihad», og at krigføring i Guds navn var «the lesser jihad» (ibid.).

Islamister legger imidlertid en motsatt fortolkning av jihad til grunn: De forstår «the greater jihad» som krigføring mot vestlige stater og kvasiislamske regimer i Midtøsten og Nord- Afrika (Wendell, 1978, s. 135-136). Islamistiske tenkere fremstiller jihad som en individuell plikt til å forsvare og spre islam med alle midler.¹¹ For globalt orienterte militante islamister smelter «the greater» og «the lesser» jihad sammen i «hele den islamske nasjonens opprør» mot de vantro (Abu Mus'ab al- Suri, gjengitt i Lia, 2009, s. 426).

2.1.3.2 Målsetning

Hovedmålsetningen med global jihad er å gjenopprette kalifatet ved å frigjøre muslimsk land¹² fra de vantro styre og forene den globale muslimske *ummahen*. Med kalifatet forstås en islamsk stat styrt etter *al- Shariah*, den ikke-kodifiserte islamske loven som har sin opprinnelse i Koranen og profeten Muhammads lære og praksis (Qutb, 2007, s. 9).

al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 9) oppsummerer globalt orienterte militante islamisters målsetning slik: «(...) we are coming (...) in order to fulfill the mission which the prophet of God (...) and his Companions began when they conquered the world».

Som det fremgår av sitatet, er jihad for globalt orienterte militante islamister ikke avgrenset til forsvar og gjenerobring av tidligere muslimsk land. Sayyed Qutb (gjengitt i Lacey, 2008, s. 24) uttrykker det slik: «Those who say that Islamic jihad was merely for the defense of the 'Homeland of Islam' diminish the greatness of the Islamic way of life (...)

¹¹ Se blant andre Abu Mus'ab al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 428), Hasan al- Banna (gjengitt i Lacey, 2008, s. 6) og Sheikh Abdullah Yusuf Azzam (ibid., s. 33).

¹² Den vanligste forståelsen av begrepet «muslimsk land» er alt land som en gang var underlagt kalifatet, men alternative fortolkninger finnes (Phares, 2005, s. 60).

[Islam] is to be carried throughout the earth to the whole of mankind». Denne målsetningen må forstås på bakgrunn av at globalt orienterte militante islamister som al- Muqrin skriver anser seg som direkte arvtakere etter profeten og hans tidligste etterfølgere, *salaf*. Å gjenoppta arven fra *salaf* innebærer å gjenreise ekspansjonen av islam til nye områder (Phares, 2005, s. 50).

2.1.3.3 Fiendebilde

For radikale islamistiske bevegelser foreligger det ofte et motsetningsforhold mellom å fokusere på henholdsvis den nære og den fjerne fienden. Med den nære fienden menes mål knyttet til lokale styresmakter i muslimske stater. Den fjerne fienden forstås som internasjonale mål knyttet fortrinnsvis til Amerika og landets allierte (Cigar, 2009, s. 42). Sistnevnte dominerer globalt orienterte militante islamisters fiendebilde.

Abu Mus'ab al- Suri var blant de første islamistene som tok til orde for å flytte fokus fra den nære til den fjerne fienden (Lia, 2009, s. 6). Både al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 369-370) og al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 9) argumenterer for en global terrorkampanje mot Amerika og landets allierte.

Amerika og Israel betraktes som en enhet og gis en sentral plassering i globalt orienterte militante islamisters fiendebilde. al- Suri maner til kamp mot «today's American-Zionist invasion» (gjengitt i Lia, 2009, s. 378) og «the recent American Jewish Crusader campaigns» (ibid., s. 382). al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 42) uttrykker seg tilsvarende.

Følgende danner bakgrunnen for globalt orienterte islamisters kobling mellom, og fokus på, Amerika og Israel: Global jihad er som nevnt en kamp for å forene *ummahen*. Fordi etableringen av staten Israel på muslimsk hellig land står i veien for *ummahens* enhet, betrakter globalt orienterte islamister opprettelsen av Israel som et direkte uttrykk for en verdensomfattende, jødiskledet konspirasjon for å erobre muslimsk land. Globalt orienterte islamister tar amerikansk støtte til Israel til inntekt for at den jødiske staten er del av det

verdensomspennende, amerikanskledede imperiet av vantro (Phares, 2005, s. 92-94).

Tross den nevnte distinksjonen mellom henholdsvis den nære og den fjerne fienden, har også globalt orienterte militante islamister som mål å fjerne det de betrakter som vantro muslimske regimer (Lacey, 2008, s. ix): al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 358, 370) og al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. x) fremstiller imidlertid ikke- islamske regimer i den muslimske verden som underlagt og alliert med Amerika. Seier over den fjerne fienden vil følgelig innebære seier også over den nære fienden: «She [America] is the viper's head (...) the origin of scourge and the head of the alliance. When defeated, this alliance will break up», skriver al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 395).

2.1.3.4 Verdensbilde og metanarrativ

Til grunn for dette resonnementet ligger det dualistiske verdensbildet, som er et annet sentralt element i global islamistisk ideologi. «The enemy today [America and her allies] is one, and he is spread everywhere», skriver al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 396). I en video publisert i 2005, utdyper han om islamistenes verdensbilde: «We consider the battle to be against a *single entity* that is comprised of all the allies. As far as we are concerned, America is the same as Israel, Britain, Poland, Italy, and the others» (al- Suri, sitert i Rabasa & Benard, 2015, s. 36, min uthevelse). al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 15) argumenterer tilsvarende.

Fremstillingen av muslimer og vantro som to gjensidig utelukkende størrelser danner grunnlaget for ytterligere ett element i global islamistisk ideologi: «metanarrativet om muslimers lidelse» (Egerton, 2011a, s. 13). Med dette menes et overgripende narrativ om at vestlige stater, under ledelse av Amerika- Israel- aksen, fører en global kamp mot islam.

Enhver lidelse som muslimer utsettes for, tolkes inn i dette metanarrativet.¹³

¹³ al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 396) skriver om Amerika og landets allierte at «their hostility stretches from Central and South Asia (...) in the East, to the shores of the Atlantic in the West, and from the Caucasus (...) and the Balkans and North Africa in the North, to India and Central Africa in the South, all along the Islamic world, in addition to places populated with Muslims».

2.2 Forskningsmetode

2.2.1 Enheter og univers

Hypotese 1 er som omtalt innledningsvis: *radikaliserte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som knyttes til hjemmedyrket islamistisk terrorisme mot vestlige mål etter årtusenskiftet er "rebels looking for a cause"*

Hypotese 2 er: *elementer i global islamistisk ideologi motiverer radikaliserte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam til terror mot vestlige mål etter årtusenskiftet*

Med «knyttes til hjemmedyrket islamistisk terrorisme» menes at enhetene har fremført troverdige trusler om, planlagt eller gjennomført islamistiske terrorangrep mot vestlige mål i eller utenfor Vest- Europa i aktuelle tidsperiode. Universet av caser er følgelig etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som står bak troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terrorangrep mot vestlige mål i eller utenfor Vest- Europa etter 11. september 2001. Med utgangspunkt i mediekilder og med bistand fra Jahangir Arasli (personlig korrespondanse 2014, 01. februar), har jeg utarbeidet en universliste på 36 enheter.¹⁴

2.2.2 Variabler og operasjonalisering

I analysen adresseres de to hypotesene separat.

Hypotese 1 forutsetter som omtalt innledningsvis at en opprørstrang frembrakt av traumatiske livshendelser og marginalisering hos den enkelte konvertitt driver vedkommende til å oppsøke islamistiske terrornettverk. Med andre ord postulerer hypotesen at nevnte variabler på individnivå går forut for, og frembringer, radikaliseringsprosessen. For å teste hypotese 1 empirisk, identifiserer jeg derfor forekomsten av variablene traumatiske livshendelser og marginalisering før konversjon og radikalisering hos et utvalg av enheter trukket fra

¹⁴ Universlisten er gjengitt i vedlegg til oppgaven. Jahangir E. Arasli er forsker ved Institute for Near East and Gulf Military Analysis og forfatter av artikkelen *Violent Converts to Islam: Growing Cluster and Rising Trend*, publisert i *Combating Terrorism Exchange*, 2011, (1)1, 27-51.

universlisten. Jeg ser også etter tegn på at enhetene oppviser rebelske trekk. De uavhengige variablene knyttet til hypotese 1 er følgelig *traumatiske livshendelser, marginalisering og rebelske trekk*. Traumatiske livshendelse operasjonaliseres som *en hendelse i en persons liv som fremkaller en opplevelse av å være i personlig krise* (jfr Wiktorowicz, 2005, s. 85, 127). Med marginalisering forstås *en prosess hvor individet beveger seg mot utkanten av eller faller ut av sentrale arenaer som utdanning, arbeidsliv, fritidsaktiviteter og sosiale nettverk* (jfr Roy, 2004, s. 46; 2005, s. 6).¹⁵ Rebelske trekk operasjonaliseres som at personen det gjelder *viser tegn til å motsette seg autoritet, kontroll eller tradisjon*. Avhengig variabel knyttet til hypotese 1 er *radikalisering*, forstått som *en progressiv, personlig utvikling fra muslim til militant islamist* (Taarnby, 2005, s. 6).

Fordi en militant islamist kjennetegnes ved aksept av terrorisme for å fremme islamismen som politisk- religiøst program, inkluderes enheter som har fremmet troverdige trusler om, planlagt eller gjennomført islamistiske terroraksjoner mot vestlige mål.

Dersom aktuelle variabler går forut for radikaliserings av studerte enheter, støttes hypotesen om at variablene er mulige årsaker til radikaliserings av enhetene, som da kan betegnes som «rebels looking for a cause». Teoretikerne bak hypotesen fremholder at variablene traumatiske livshendelser, marginalisering og påfølgende opprørstrang er nødvendige, om enn ikke tilstrekkelige, årsaker til og et hovedmønster ved radikaliserings av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam. Valget av forskningsdesign reflekterer siktemålet om å teste hvorvidt dette er tilfellet.

Hypotese 2 testes ved å identifisere elementer i global islamistisk ideologi hos de samme enhetene ved bruk av indikatorer som omtales under. Hvis spor av motivasjon basert på elementer i global islamistisk ideologi gjenfinnes hos alle studerte enheter, støttes hypotesen om at denne motivasjonskomponenten er årsak til at etnisk vesteuropeiske

¹⁵ Roy (2004, s. 46; 2005, s. 6) forstår marginalisering som at individene det gjelder faller ut av arbeidsliv, utdanningsløp og sosiale nettverk og inn i eksempelvis en kriminell løpebane eller rusmisbruk.

konvertitter til islam fremmer troverdige trusler om, planlegger eller gjennomfører terroraksjoner mot vestlige mål etter årtusenskiftet. Også her må det presiseres at jeg leter etter et hovedmønster ved studerte enheters motivasjon.

Uavhengig variabel knyttet til hypotese 2 er følgelig *elementer i global islamistisk ideologi*. Operasjonaliseringen av variabelen er presentert i oppgavens del 2.1.3. I analysen omtales denne motivasjonskomponenten vekselvis som «motivasjon basert på global jihad» og «motivasjon basert på global islamistisk ideologi». Avhengig variabel er *troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terroraksjoner mot vestlige mål*.

Både uavhengige og avhengig variabel(-ler) oppfattes her som dikotome da det er vanskelig, og for oppgavens formål heller ikke nødvendig, å gradere dem. Hypotese 1 og 2 besvares ved bruk av flercasestudium. Basert på prinsippene for most different systems design, er det trukket ut fem enheter fra universlisten til casestudier. For ekstern validitet kryssjekkes hovedfunnene i casestudiene mot ytterligere seks enheter trukket fra samme universliste. Deretter benyttes prosessoring.

I det følgende gjøres det rede for de overordnede prinsippene ved henholdsvis most different systems design og prosessoring. Fordeler og ulemper ved å benytte disse metodene gitt aktuelle hypoteser drøftes. Her inngår en generell drøfting av reliabilitets- og validitetsspørsmål knyttet til hver av metodene. Merk at vurderingen av reliabiliteten og validiteten av funnene i oppgaven presenteres i oppsummering og konklusjon i oppgavens siste del. Dernest presenteres indikatorene som benyttes for å måle relevante motivasjonskomponenter i hver case. Videre drøftes det generelle potensialet for å måle terroristers/terrormistenktes motivasjon. Avslutningsvis følger redegjørelse for og drøfting av valget av kildemateriale.

2.2.3 Å avdekke kausalitet

Kausalitet forutsetter korrelasjon mellom uavhengig og avhengig variabel, at årsak går forut

for virkning, at relevante kausalmekanisme identifiseres, og at fravær av spuriøs effekt sikres så langt det er mulig (George & Bennett, 2005, s. 39; Manheim, Brians, Willnat, & Rich, 2006, s. 21). Med dette som utgangspunkt, er det hensiktsmessig å organisere analysen i to trinn: Først avdekkes tilstedeværelse eller fravær av korrelasjon mellom uavhengige variabler som knytter seg til hver av hypotesene og avhengig variabel. Når relevante uavhengige variabel(-ler) er identifisert, søkes innsikt i hvorvidt forholdet mellom denne (disse) og avhengig variabel er av kausal karakter.

Målet om å avdekke det empiriske forholdet mellom to eller flere variabler, kontrollert for innvirkningen av potensielt konfunderende variabler, ligger til grunn for all vitenskapelig forskningsmetode (Kerlinger, sitert i Frensdreis, 1983, s. 256). Når jeg i det følgende velger komparativ metode for å kartlegge hvilke(n) uavhengig(e) variabel(-ler) som korrelerer med avhengig variabel, skyldes dette i hovedsak to forhold: For det første foreligger det ikke ferdig innsamlet datamateriale som er relevant for hypotesene. Tids- og ressursbegrensninger tilsier derfor et lavt antall caser. For det andre er universet av relevante caser forholdsvis lite. Et lavt antall caser er dermed tilstrekkelig for å belyse hypotesene, forutsatt at utvalget gjøres på en hensiktsmessig måte.

Behovet for å identifisere aktuelle kausalmekanisme(r) og sikre intern validitet peker klart i retning av casestudium (George & Bennett, 2005, s. 21, 34-35; Gerring, 2007, s.43-44). Bokhari, Hegghammer, Lia, Nesser og Tønnessen (2006, s. 10) påpeker at bare empiriske studier av godt dokumenterte caser kan danne grunnlag for valide generaliseringer om islamistisk radikalisering.

2.2.4 Most different systems design (MDSD)

MDSD kan oppsummeres slik: "the analyst attempts to establish that cases that share a common outcome also share common hypothesized causal factors, despite varying in other significant ways" (Mahoney, 2003, s. 341). Metoden isolerer et mulig kausalforhold mellom

uavhengig og avhengig variabel ved å eliminere alternative årsaksvariabler. Dette gjøres ved å velge case på en slik måte at verdien på avhengig variabel holdes konstant, mens variasjon på uavhengige variabler maksimeres, på tvers av caser. Fordi korrelasjon er en nødvendig forutsetning for kausalitet, tilsier fravær av korrelasjon mellom uavhengige variabler og avhengig variabel at det ikke foreligger kausal forbindelse mellom disse. Verdien på én, eventuelt et lavt antall, uavhengig(e) variabel(-ler) holdes konstant på tvers av casene som studeres. Korrelasjonen mellom denne (disse) og avhengig variabel indikerer et mulig kausalt forhold (Anckar, 2008, s. 390-391; Frensdreis, 1983, s. 257). Essensen i MDSD er følgelig å eliminere potensielle årsaker til en bestemt verdi på avhengig variabel før videre analyse (Anckar, 2008, s. 400; Dion, 2003, s. 95-112; Mahoney, 2003, s. 341-42).

Den eneste måten å falsifisere en årsakshypotese på, er å finne caser der et bestemt utfall på avhengig variabel ledsages av fraværet av en antatt nødvendig uavhengig variabel (Levy, 2008, s. 9). Nettopp fordi MDSD hviler på et slikt "falsifiseringsprinsipp" (Anckar, 2008, s. 391) tester metoden hypoteser om årsaker til et bestemt utfall selv når antall studerte enheter er lavt (Mahoney, 2003, s. 342).

Formålet med første del av oppgaven er å teste hvorvidt opprørstrang frembrakt av traumatiske livshendelser og marginalisering og motivasjon basert på elementer i global islamistisk ideologi er årsaker til at etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiiftet henholdsvis radikaliseres og fremmer troverdige trusler om, planlegger eller gjennomfører hjemmedyrkede islamistiske terroraksjoner mot vestlige mål. Da er det kun relevant å analysere enheter som faktisk er radikaliseret og som har fremmet troverdige trusler om, planlagt eller gjennomført denne type terrorisme. At MDSD er egnet til å teste antatte årsaker til et bestemt utfall, og at verdien på avhengig variabel holdes konstant på tvers av studerte caser, tilsier at metoden er relevant for oppgavens formål. For å besvare hypotesene, kan følgende fremgangsmåte benyttes innenfor rammene av MDSD: Det undersøkes hvorvidt

verdiene på de uavhengige variablene knyttet til hypotese 1: traumatiske livshendelser, marginalisering og rebelske trekk, og på den uavhengige variabelen knyttet til hypotese 2: motivasjon basert på elementer i global islamistisk ideologi, varierer eller er konstant på tvers av studerte caser. Dersom uavhengige variabler knyttet til hypotese 1 varierer på tvers av caser, samtidig som verdien på avhengig variabel (radikalisering) holdes konstant, svekkes hypotesen. Dette fordi forskjeller i uavhengige variabler på tvers av caser ikke kan forklare likhet i avhengig variabel på tvers av caser. På samme måte styrkes hypotesen dersom de uavhengige variablene som knyttes til denne er konstant på tvers av studerte caser samtidig som verdien på avhengig variabel holdes konstant. Tilsvarende gjelder for hypotese 2.

Flere studier antyder en sammenheng mellom kjønn, alder, sosialt stratum og radikalisering.¹⁶ Utvalget av caser gjøres med utgangspunkt i enhetenes verdier på disse variablene, som i tråd med forskningsdesignet varieres på tvers av enheter. For å oppnå størst mulig ulikhet på enhetene i utvalget, og for å høyne eksternt validitet, varieres også tidspunktet for aktuelle terrortrussel eller – angrep, samt hvilket vesteuropeisk land enhetene er statsborgere av.

Et generelt problem med casestudier er at gitt forekomsten av mange variabler relativt til antall observasjoner, har man ingen garanti for at man faktisk har avdekket et kausalt forhold mellom uavhengig og avhengig variabel. Problemet omtales i litteraturen vekselvis som frihetsgradsproblemet, liten N- problemet og problemet med kausal overdeterminans (Frendreis, 1983, s. 265; King, Keohane, & Verba, 1994, s. 119; Lijphart, 1975, s. 159). Det er imidlertid verdt å merke seg at denne innvendingen ikke tar høyde for at hver case inneholder flere observasjoner. Forholdstallet mellom variabler og observasjoner i casestudier

¹⁶ Se eksempelvis Bhui & Warfa (2015), som finner en viss sammenheng mellom lav alder, middelklassestatus og radikalisering. Sistnevnte funn understøttes av Gurr (1970). Powell (2005) og Roy (2005) påpeker at radikalisering forekommer hyppigst blant unge menn.

er dermed ikke så skjevt som kritikerne fremstiller det.¹⁷ Videre kan det påpekes at MDSD adresserer nettopp problemet med å kontrollere for potensielt konfunderende variabler fordi mange irrelevante variabler på årsakssiden elimineres (Anckar, 2008, s. 390). For denne oppgavens formål er det dessuten relevant å påpeke at kun ett avvik fra en hypotese om at en bestemt variabel er årsak til et gitt utfall, er tilstrekkelig for å eliminere denne variabelen som nødvendig årsak til utfallet av interesse (Dion, 2003, s. 95-112; Gerring, 2007, s. 42; Mahoney, 2003, s. 342).

Et problem som knyttes spesifikt til MDSD, er at metoden er uegnet til å analysere samspill mellom flere årsaksfaktorer simultant (Lieberson, 1991, s. 312-14; Mahoney, 2003, s. 341).¹⁸ Å maksimere forklart varians i avhengig variabel eller å vekte kausalfaktorer mot hverandre kan heller ikke oppnås med metoden (Anckar, 2008, s. 392; George & Bennett, 2005, s. 25). Alt dette faller imidlertid på siden av formålet med oppgaven, som er å teste hvorvidt gitte uavhengige variabler er årsaker til et gitt utfall på avhengig variabel.

Et annet problem ved bruk av MDSD er lav ekstern validitet. Dette fordi casene som presenteres, representerer kun et lite utvalg trukket på en ikke- tilfeldig måte fra relevante populasjon og fordi metoden fordrer systematisk bortvelging av caser som varierer i verdi på avhengig variabel (Freundreis, 1983, s. 266; King, Keohane, & Verba, 1994, s. 147-149; Mahoney & Goertz, 2004, s. 668). Imidlertid er det klart at dersom utvalget av caser er gjennomtenkt, sikrer man kausal homogenitet på tvers av studerte caser ved bruk av MDSD. Dette gir et godt grunnlag for å generalisere om årsaker til et gitt utfall i relevante populasjon (Mahoney, 2003, s. 351).

For å øke ekstern validitet, kryssjekkes funnene i casestudiene mot flere relevante

¹⁷ For detaljer henvises det til Campbell, D.T. (1975). Degrees of freedom and the case study. *Comparative Political Studies* 8(2), 178-193 og Rueschemeyer, D. (2003). Can One or a Few Cases Yield Theoretical Gains? I J. Mahoney & D. Rueschemeyer (Red.), *Comparative Historical Analysis in the Social Sciences*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 332.

¹⁸ Lieberson (1991, s. 312-14) hevder at MDSD ikke håndterer interaksjonseffekter. Anckar (2008, s. 397) går delvis imot dette. Jeg går ikke videre inn på dette her da det ikke er relevant for hypotesene.

enheter. Det faktum at universet av caser her er forholdsvis lite, reduserer problemet med ekstern validitet ytterligere. Dessuten må det påpekes at formålet med denne studien er å kartlegge hvordan, ikke hvor ofte i en bestemt populasjon, en bestemt kausalprosess forekommer. Innsikt i kausalmekanisme vektlegges over innsikt i kausaleffekt, og intern validitet vektlegges over ekstern validitet. Nettopp her har casestudien sine fremste fortrinn (Gerring, 2007, s. 43-44).

Heller ikke MDSD sikrer imidlertid intern validitet. Gitt fravær av randomisert inndeling i forsøks- og kontrollgruppe er ikke ceteris paribus- kriteriet trivielt oppfylt: Det relevante utfallet på avhengig variabel kan tenkes frembrakt av en uidentifisert uavhengig variabel som korrelerer med både uavhengig og avhengig variabel. Med andre ord kan det antatte kausalforholdet i realiteten være spuriøst (Freundreis, 1983, s. 265; Mahoney, 2003, s. 353). Denne innvendingen er svært sentral gitt oppgavens formål. Som det vil fremgå av den videre drøftingen, søkes den adressert ved bruk av prosesssporing og ved å forankre hovedfunnene teoretisk. Videre er det klart at problemet med intern validitet gjelder ikke bare MDSD, men alle metoder med formål å teste årsaksforhold: Man kan aldri vite med sikkerhet om modellen er korrekt spesifisert og følgelig om et eventuelt funn av kausalitet er substansielt (Mahoney, 2003, s. 353).

2.2.5 Prosesssporing

Prosesssporing tar sikte på å avdekke hvilke variabler som sammen frembringer en observert rekke av hendelser. Metoden identifiserer hvordan variablene/leddene i en kausalkjede henger sammen i tid og rom. Med andre ord avdekkes både kausalstien og kausalmekanismen mellom uavhengig og avhengig variabel (George & Bennett, 2005, s. 206; Gerring, 2007, s. 173; Mahoney, 2003, s. 363). Prosesssporing er en underkategori av within- case- analyse, hvilket innebærer at analysen i utgangspunktet baseres på én case (Gerring, 2007, s. 178; Mahoney, 2003, s. 360). Funnene kan imidlertid være generaliserbare i den forstand at en

kausalt identifisert i én case kan gjenfinnes også i andre caser (George & Bennett, 2005, s. 222). Metoden fordrer store mengder empiri fordi den knytter flere innbyrdes uavhengige observasjoner sammen i forsøket på å utlede eller underbygge én kausalinferens (ibid., s. 173-178).

MDSD er som vist egnet kun til å påvise korrelasjon mellom uavhengig(e) variabel(-ler) og en bestemt verdi på avhengig variabel. Fordi prosesssporing identifiserer kausalmekanismen mellom variablene, bidrar metoden til å underbygge at det antatte kausalforholdet mellom disse er både logisk og empirisk gyldig (George & Bennett, 2005, s. 208). Ved å identifisere relevante kausalmekanisme, bidrar prosesssporing til å høyne intern validitet: Metoden motvirker en feilaktig slutning fra korrelasjon til kausalitet i liten N-studier (ibid.; Collier, 1993, s. 8-11). På denne måten er prosesssporing egnet til å teste hvilke(n) av flere potensielle årsaksvariabler som faktisk frembringer relevante utfall på avhengig variabel. Slik reduseres problemet med kausal overdeterminans (George & Bennett, 2005, s. 209).

Utover å øke intern validitet av funnene, er formålet med å inkludere prosesssporing i denne analysen å bidra til teoriutvikling ved å kaste lys over kausalprosessen(e) som leder frem til radikaliserings av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam. Teorien som foreligger på emnet er ikke tilstrekkelig utviklet til at man kan utlede alle ledd i en antatt kausalkjede mellom uavhengig(e) og avhengig variabel(-ler) og deretter teste disse mot empiri avledet fra én case. Prosesssporing kan følgelig ikke bidra til testing av hypoteser for denne oppgavens formål. Metoden er imidlertid et egnet utgangspunkt for å trekke kausalslutninger basert på et lavt antall caser og dermed for induktivt forankret teoriutvikling (ibid., s. 207-214): Den avdekker én eller flere kausalstier som leder frem til én bestemt verdi på avhengig variabel, identifiserer relevante årsaksvariabler og kontrollerer for spuriøsitet og variabelrekkefølge.

Prosesssporing innebærer på den annen side en risiko for at forskeren får sin

årsakshypotese bekreftet og/eller overdriver kausalvekten av aktuelle hypotese (ibid., s. 217). Videre er det ikke alltid mulig å identifisere en ubrutt kausalsti mellom uavhengig(e) variabel(-ler) og avhengig variabel og/eller eliminere alle rivaliserende kausalhypoteser, hvilket innebærer risiko for henholdsvis ikke å gjøre relevante funn og stå igjen med flere alternative kausalhypoteser (kausal indeterminans) (ibid., s. 220). Imidlertid er disse innvendingene mest relevante for teoritestning. Formålet med å inkludere prosesssporing er her som nevnt utvikling, ikke testing, av teori.

Det faktum at prosesssporing støtter seg på data som ikke er trukket med tilfeldighetsmekanisme fra én populasjon (Gerring, 2007, s. 184) reduserer både transparens og ekstern validitet. Ekstern validitet er imidlertid som nevnt ikke hovedformålet med denne analysen. Innvendingen ad transparens søkes adressert ved å underbygge analysen av casene grundig med data fra åpne kilder.

2.2.6 Hvorfor kombinere MDSD og prosesssporing

Som vist er MDSD egnet til å eliminere irrelevante variabler på årsakssider slik at man står igjen med korrelasjon mellom én (eventuelt et lite antall) uavhengig(e) variabel(-ler) og en bestemt verdi på avhengig variabel. Da korrelasjon ikke er en tilstrekkelig forutsetning for kausalitet, er MDSD alene ikke egnet til å besvare oppgavens hypoteser. Videre må innvendingen ad intern validitet adresseres. Prosesssporing tar som vist høyde for disse to forholdene. En variant av utelatt variabel- skjevhet er spesiell for MDSD: Hvis man finner at én uavhengig variabel ikke er en nødvendig eller tilstrekkelig årsak til utfallet på avhengig variabel, kan dette skyldes at denne uavhengige variabelen frembringer aktuelle verdi på avhengig variabel kun i kombinasjon med en annen uavhengig variabel (George & Bennett, 2005, s. 156). Prosesssporing adresserer som vist, i motsetning til MDSD, både utelatt variabel- skjevhet og interaksjonseffekter.

Oppsummeringsvis kan det sies at mens most different systems design avdekker

hvorvidt X er årsak til Y, avdekker prosesssporing hvorfor og hvordan X er årsak til Y. De to metodene underbygger følgelig de samme kausalhypotesene på hver sin måte. Som vist adresserer prosesssporing de fremste innvendingene mot bruken av most different systems design gitt denne oppgavens formål. Det er derfor hensiktsmessig å betrakte de to metodene som komplementære. Å kombinere flercasestudier, som MDSD sorterer under, med within-case- studier, som prosesssporing inngår i, representerer nettopp "the strongest means of drawing inferences from case studies" (George & Bennett, 2005, s. 18).

2.2.7 Indikatorer

Det finnes ingen endefram metode for å fastslå hva som motiverer terrorister og terrormistenkte. Nettopp derfor er denne typen terrorforskning ofte preget mer av synsing enn av vitenskap (DeAngelis, 2009, s. 60). I mangel av direkte tilgang til terroristenes sinn, må motivasjonen deres måles indirekte (Nesser, 2004, s. 22). Én mulig inngang til å avdekke de relevante komponentene i studerte enheters motivasjon, er å etablere ett sett indikatorer til bruk i alle casene som analyseres. Et element av spekulasjon er uunngåelig, hvilket naturligvis innebærer at slutningene som trekkes er usikre. Ved å kombinere flere indikatorer, økes imidlertid potensialet for å avdekke relevante aspekter ved den enkelte enhets motivasjon på en troverdig måte. Bruken av ett sett indikatorer basert på hypotese 1 og 2 i alle casene som studeres, bedrer også struktur og systematikk, slik at data fra casene blir sammenliknbare. Jeg bruker her fire indikatorer som bygger på forskning av Petter Nesser (2004):

2.2.7.1 Bakgrunn

Er det noe i studerte enheters bakgrunn eller oppvekstforhold som indikerer traumatiske livshendelser, marginalisering eller rebelske trekk? Som nevnt innledningsvis antas de to førstnevnte variablene å kunne frembringe en generell opprørstrang.

2.2.7.2 Tilknytning til islamistisk organisasjon/gruppering og dennes ideologiske orientering

En rekke islamistiske grupperinger, eksempelvis Hamas, Hizbollah, Palestinsk islamsk jihad

og Dar ul'Islam, vektlegger primært nasjonale og/eller regionale konflikter i muslimske stater/områder og er i liten grad villige til å ta del i global jihad (Karon, 2011; Phares, 2005, s. 16; Stewart, 2014). Pargeter (2008, s. 99) hevder at tendensen til å omtale terrorisme i globale termer tilslører det faktum at militante islamistiske bevegelser i stor grad har oppstått som følge av, og fortsatt reflekterer, nasjonale og/eller regionale forhold. I analysen omtales motivasjon basert på elementer i global islamistisk ideologi som "motivasjon basert på global jihad". Motivasjon basert på nasjonale og/eller regionale konflikter i muslimske stater/områder omtales som "lokal motivasjon".

2.2.7.3 Målutvelgelse

Det er allment akseptert blant terrorforskere at terroristers bruk av vold innrettes slik at et bestemt budskap kommuniseres til omverdenen (Schmid & Jongman, 1988, s. 21).

Terroristers valg av mål for et bestemt angrep antas å reflektere deres bakenforliggende motivasjon (Drake, 1998, s. 1). Peger målutvalget i retning av global islamistisk ideologi og/eller regionale konflikter i muslimske stater/områder?

2.2.7.4 Hva sier terroristene/de terrormistenkte selv om sin motivasjon?

Som ethvert annet individ (Elster, 2007, s. 60) er det klart at også en terrorist har insentiver til å fordreie sin egen fremstilling av hva som motiverer ham eller henne til handling. Det er nærliggende å tro at ønsket om å posisjonere seg i relevante terrorgruppering og tiltrekke seg mest mulig oppmerksomhet som et ledd i å maksimere publikums frykt, kan føre til at vedkommende overdriver spesielt den ideologiske komponenten i sin motivasjon. All den tid siktemålet her er nettopp å kartlegge hvorvidt enhetene som studeres er ideologisk drevet, har dette negative konsekvenser for intern validitet av funnene. Én mulig løsning på dette er ikke å tillegge uttalelser som er rettet mot et bestemt publikum for stor vekt (jfr Elster, 2007, s. 61). For denne oppgavens formål vil dette innebære at personlige brev, notater, dagbøker og private samtaler tillegges større troverdighet enn offisielle dokumenter og erklæringer,

eksempelvis rettsdokumenter eller terroristers/terrorgruppers offisielle uttalelser. Hvordan rettferdiggjør enhetene selv de terrorangrep eller – planer som de knyttes til? Vektlegger de personlige forhold, spesifikke konflikter eller hendelser i muslimske områder eller en oppfatning om at muslimer verden over står under angrep fra vestlige stater?

2.2.8 Om potensialet for å avdekke terroristers og terrormistenktes motivasjon

Spesielt to forhold gjør det vanskelig å avdekke hvilke motiver som ligger bak terrorisme: For det første kan ulike typer motivasjon drive én og samme handling. For det andre vil en aktørs ønske om å rettferdiggjøre egne handlinger ofte farge hvordan vedkommende selv oppfatter motivasjonen bak disse (Ermakoff, sitert i Kalyvas, 2006, s. 47). Kombinasjonen av indikatorer er et forsøk på å adressere disse innvendingene så langt det er mulig.

Det er på det rene at ideologi kan motivere til handling (Brown & Fernandez, 1991, s. 98). Imidlertid er det å lete etter kun ett nivå i radikaliserede konvertitters motivasjon for terror mot vestlige mål en klar forenkling. Fokuset er imidlertid ikke her å kartlegge alle aspekter ved radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitters motivasjon for terrorangrep på vestlige mål. Snarere søker jeg å gjøre en tentativ kartlegging av hvorvidt man har å gjøre med et potensielt opprør basert på elementer i global islamistisk ideologi, fordi dette er førende for hvilke mottiltak som er relevante.

2.2.9 Kildemateriale

Generelt er det mangel på offentlig tilgjengelige primærkilder som omhandler terroristers og terrormistenktes motivasjon (Taarnby, 2005, s. 14). Nyhetsverdien av terrorismerelaterte hendelser reflekteres imidlertid i en bred mediedekning (Hegghammer, 2003, s. 11). I noen av casene foreligger det dagbøker og notater beslaglagt på de terrormistenktes/- dømtes oppholdssteder, uttalelser fra enhetene selv eller deres nettverk, samt rettsdokumenter. Denne informasjonen er i stor grad gjort tilgjengelig via mediene. Nyhetsartikler utgjør derfor i hovedsak kildematerialet for casestudiene. Utover tilgjengelighet, er begrunnelsen for valget

av disse kildene troverdighet og relevans for hypotesene (jfr Kjeldstali, 1999, s. 171-172; Tosh, 2002, s. 87- 98). Jeg gjør for det meste bruk av anerkjent vestlig presse (engelsk-, fransk- og tyskspråklig), som BBC, The Guardian, The Times, The Sunday Times, Der Spiegel, Stern og Le Monde, fordi jeg leser disse språkene. Bruken av anerkjente mediekilder øker troverdighetene av funnene.

Avisartikler avskrives ofte som kilder av lav kvalitet blant annet fordi journalister arbeider under tidspress og fordi det enkelte mediekonserns politiske ståsted og ønske om høye lesertall påvirker innhold og vinkling (Nesser, 2004, s. 15; Taarnby, 2005, s. 14). Det fremholdes videre at internasjonale massemedier tenderer mot ensidig og partisk dekning av begivenheter fordi medieformatet oppmuntrer til korte og forenklete fremstillinger av komplekse fenomener. Det faktum at islamistisk terrorisme er et politisk ladet og kontroversielt tema kan bidra ytterligere til å gjøre fremstillingen av den skjev. Samlet har disse forholdene potensielt svært negative konsekvenser for reliabiliteten, troverdigheten og objektiviteten av funnene.

Like fullt kan det innvendes at nyhetsartikler er uunnværlige for studier av dagsaktuelle fenomener som islamistisk terrorisme. Videre er det relevant å bruke mediekilder for denne oppgavens formål fordi militante islamister ofte benytter internasjonal presse for å kommunisere sine standpunkter (Hegghammer, 2003) og sin motivasjon for terrorangrep. Ønsket om å maksimere frykt i relevante befolkning og rekruttere nye medlemmer gir imidlertid islamistiske nettverk insentiv til å kommunisere mer radikale standpunkter enn gruppens medlemmer står inne for. På den annen side virker terrorlovgivningen i aktuelle stat modererende på islamistgruppers uttalelser i så måte.

Selv om mediekilder ikke er primærkilder, er nærhet i tid og rom til relevante hendelser en fordel ved nyheter formidlet av globale medier. For å øke geografisk nærhet til hendelsene, forsøker jeg så langt det er mulig å benytte meg av de aktuelle lands medier

fremfor utenlandsk presse. Dette er også et forsøk på å unngå oversetterfeil. Bruken av informasjon formidlet via flere ulike medier er dessuten motivert av et ønske om å adressere innvendingene ad reliabilitet, troverdighet og objektivitet. Merk imidlertid at ulike mediers dekning av en konkret hendelse sjelden er uavhengig av hverandre, da mediene i stor grad benytter seg av nyheter formidlet av de samme, større nyhetsbyråene. Mangfoldet i mediekilder må derfor ikke tolkes som triangulering. Videre må man anta at ikke all relevant informasjon om aktuelle caser har nådd mediene. Frem mot publisering har dessuten den informasjonen som mediene faktisk har fanget opp, blitt fortolket i flere ledd. Dette tilsier at alle konklusjoner som trekkes må betraktes som tentative.

2.3 Definisjoner

Etnisk vestlig (europeisk) forstås som at personen det gjelder er født og oppvokst i den samme vestlige (europeiske) staten som vedkommende er statsborger av, og videre at minst én av vedkommendes foreldre ikke har bakgrunn som innvandrere til aktuelle stat.

Global motivasjon: Med global motivasjon menes motivasjon basert på elementer i global islamistisk ideologi, jmfør oppgavens del 2.1.

Hjemmedyrket terrorisme forstås for denne oppgavens formål som terrorisme utført av etnisk vesteuropeiske individer mot vestlige mål i eller utenfor Vest- Europa. I mangel av en akademisk, norskspråklig betegnelse oversettes det engelske ordet direkte til norsk.

Islamisme er et politisk- religiøst program, en ideologi og en bevegelse som har som målsetning å etablere en islamsk stat styrt etter *al- Shariah*, den ikke-kodifiserte islamske loven som har sin opprinnelse i Koranen og profeten Muhammads lære og praksis (Qutb, 2007, s. 9). Islamister skiller ikke mellom religion og politikk (Vogt, 1993, s. 217).

Jihad: Det vises her til oppgavens punkt 2.1.3.1.

Konversjon/konvertitt: Religiøs konversjon kan forstås som et skifte fra én religion til en annen. Konversjon finner sted også når et individ uten religiøs tro eller identitet begynner å

praktisere en bestemt tro (Arasli, 2011, s. 27). Med konvertitt menes for denne oppgavens formål at personen det gjelder verken har religiøs bakgrunn i islam eller geografisk/kulturell tilknytning til muslimske områder.

Lokal motivasjon forstås her som motivasjon basert på nasjonale og/eller regionale konflikter i muslimske stater/områder.

Militant islamist forstås som en person som aksepterer bruk av terrorisme for å fremme islamismen som politisk- religiøst program.

Motivasjon defineres av Colman (2001, s. 464) som ”drivkraft eller -krefter som setter i gang, opprettholder og gir retning til målrettet atferd”. Studier har vist at motiverte terrorister opptrer rasjonelt i den forstand at de handler slik at de maksimerer sannsynligheten for å oppnå det utfallet de ønsker (Richardson, 2006, s. 14).

Opprørstrang forstås som en trang til å motsette seg autoritet, kontroll eller tradisjon.

Rekruttering er ”en aktivitet med henblikk på å verve militante islamister inn i en terrorcelle (ibid).” Rekrutteringen kan også utføres av den potensielle terroristen selv, såkalt bottom- up- eller selvrekruttering (Sageman, 2004, s. 122).

Terrorisme kan defineres som ”political violence designed to communicate grievances and to have psychological effects beyond the immediate target” (Whittaker, 2003, s. 9). Den psykologiske effekten forstås som forsøket på å avskrekke eller lamme fienden, og det er primært denne som skiller terrorisme fra andre former for politisk motivert vold (ibid.).

Vestlig terrormål forstås som et terrormål som enten geografisk eller symbolsk knyttes til Vest- Europa eller USA. Eksempler kan være sivilister eller militært personell med amerikansk eller vesteuropeisk statsborgerskap, eiendommer i vesteuropeisk eller amerikansk eie, og severdigheter, hoteller, spisesteder eller liknende som tiltrekker seg en stor andel vesteuropeiske eller amerikanske turister.

3.0 Casestudier

3.1 Fritz Martin Gelowicz og Daniel Schneider

3.1.1 Bakgrunn

Fritz Gelowicz ble født i München i 1979. Han vokste opp i den sørtyiske byen Ulm. Faren, ingeniør og opprinnelig polsk, drev et firma som utviklet solcelleteknologi. Moren var lege og etnisk tysk (Rosenbach & Stark, 2008a).

Det er få spor av marginalisering i Gelowicz' liv i årene før konversjon og radikalisering. Middelklassegutten fremstilles tvert imot som godt fungerende på alle arenaer: Han spilte amerikansk fotball på et lokalt lag (Moore, 2010) og omtales av tidligere lærere som en alminnelig skoleflink og sosial «ledertype som alltid ville være midtpunkt» (Rosenbach & Stark, 2008b). Imidlertid rapporteres det at han hadde moderate rebelske trekk: Fra han var skoleelev skal Fritz Gelowicz ha søkt oppmerksomhet og konfrontasjon (ibid.).

Den eneste kjente traumatiske hendelsen i Gelowicz' liv før radikaleringen er foreldrenes skilsmisse da han var femten. Oppløsningen av familien skal ha påvirket ham sterkt (ibid.) og fått ham til å søke tilhørighet i den konservative muslimske familien til en kamerat (Clement & Jöris, 2010, s. 52). Fritz Gelowicz har selv uttalt at han ble introdusert for islam, og som 18-åring konverterte, fordi han hadde en god venn som var muslim (Knobbe, 2007). Gelowicz' far har identifisert denne vennen som Tolga Dürbin, sønnen til en tyrkisk arbeidskollega av han selv (Rosenbach & Stark, 2008b).

Barndomsvennen Dürbin tok da 15-årige Gelowicz med til Multikulturhaus i nabobyen Neu- Ulm. Der kom de to under innflytelse av en egyptisk islamistisk ideolog (Kulish & Mekhennet, 2007; Rosenbach & Stark, 2008a). Tysk politi karakteriserte senere Multikulturhaus som «sentrum» (Ströbele, 2011) i Tysklands salafistiske miljø. Etterforskning avdekket at to av 9/11- terroristene og Mamdouh Mahmud Salim, en av al-Qaidas grunnleggere, frekventerte Multikulturhaus i samme tidsrom som Fritz Gelowicz

(Neumann & Schmaldienst, 2006). Av sikkerhetsgrunner beordret landets innenriksminister stedet stengt i 2005. Det salafistiske miljøet ble da relokalisert til Islamische Informationszentrum i Ulm, hvor Gelowicz fikk en lederrolle (Ströbele, 2011).

Det ekstremistiske nettverket i Multikulturhaus må antas å ha bidratt sterkt til radikaliseringsprosessen av Fritz Gelowicz. Antakelsen understøttes av to forhold: For det første rapporteres det at han traff to av medlemmene i terrorcellen han senere ledet, Attila Selek¹⁹ og Daniel Schneider (Holl, 2007; Rosenbach & Stark, 2008a), i kulturhuset. For det andre skal han ha deltatt i en islamistisk studiesirkel i Multikulturhaus, hvor han fikk opplæring av islamistiske ideologer (Moore, 2010). Gjennom studiesirkelen stiftet han bekjentskap med konvertitten Khaled El- Masri, som ble utsatt for tortur og grovt nedverdiggende behandling av CIA fordi han feilaktig ble tatt for å være al- Qaida- medlem (ibid.). Gelowicz uttalte senere om CIAs mishandling av El- Masri at ”Amerikanerne brakte krigen til moskeen min” (Zeit online, 2010).

Det som finnes av tegn til marginalisering i Gelowicz’ liv forløper parallelt med tiltakende radikalisering: I juli 2004, like før fullendt studieløp, hoppet han av studier i industriell ingeniørvitenskap ved Neu- Ulm universitet. I tiden før han avsluttet studiene, skal han ha gjort seg bemerket i studentmiljøet med sine ekstremistiske synspunkter (Kaiser, Rosenbach & Stark, 2007). Han deltok også i en islamistisk studiesirkel ved universitetet (Nesser, 2008). Mellom 2004 og 2006 er det dokumentert utstrakt reisevirksomhet, herunder til Saudi- Arabia, Syria og Iran. I 2006 oppholder Gelowicz seg i en treningsleir drevet av Islamic Jihad Union i Waziristan, Pakistan (Rosenbach & Stark, 2008a). I treningsleiren i Waziristan befinner to andre medlemmer av Sauerlandcellen seg samtidig med Gelowicz: Adem Yilmaz²⁰ og Daniel Schneider (Leydenecker & Nitschmann, 2010).

¹⁹Attila Selek var tysker født av tyrkiske foreldre (Zeit online, 2010).

²⁰Adem Yilmaz var tyrkisk statsborger (Zeit online, 2010). Det er på det rene at Sauerlandcellen var knyttet opp mot en gruppe på drøyt tjue personer, hvorav flesteparten var av tyrkisk herkomst (Steinberg, 2013, s. 54).

Daniel Schneider ble født inn i en katolsk, etnisk tysk middelklassefamilie i Neunkirchen, Tyskland i 1985 (Holl, 2007). Faren var bankansatt, moren pedagog (Schäuble, 2011, s. 12). Flere traumatiske livshendelser kan identifiseres før radikaliseringen av Daniel Schneider: Foreldrene ble skilt da han var elleve år gammel. I 2001, etter en langvarig omsorgstvist, ble Schneiders far tildelt aleneansvar for sine to sønner. Moren forsvant ut av snart 17-årige Daniels liv (Holl, 2007; Knobbe, 2008). I årene etter skilsmissen hadde hun vært dypt deprimert (ibid.), og på ett tidspunkt skal den unge gutten ha vært vitne til at hun forsøkte å begå selvmord (Schäuble, 2011, s. 21).

Før foreldrenes skilsmisse var Schneider kjent som en sosial og skoleflink ”klassens klovn” (Knobbe, 2008) og en dyktig basketballspiller. Av tidligere medelever og lærere betegnes han som normalt fungerende, rolig og omgjengelig (Schäuble, 2011, s. 17, 42). Parallelt med foreldrenes skilsmisse og påfølgende omsorgstvist begynner Daniel Schneider imidlertid å oppvise rebelske trekk: Medelever og lærere erindrer at han ved et par anledninger skjeller ut ”systemet” og ”mennesker som bare er tannhjul i samfunnet” (Knobbe, 2008). Det er også klare spor av marginalisering: Parallelt med at han etablerer vennskap med to medspillere på basketballaget: Michael, sønn av en iraksk lege, og Sahin, født av tyrkiske foreldre, trekker han seg ut av sitt sosiale nettverk (ibid.). Lærerne ved skolen skal ha vært kjent med at Osama bin Laden var et yndet tema for Daniels nye venner. De oppfattet imidlertid ikke Michael og Sahin som islamister, men som opprørske ungdom som ønsket å provosere med al-Qaida- inspirert retorikk (Schäuble, 2011, s. 95).

Fra 2003 blir den tyske sikkerhetstjenesten oppmerksom på at Daniel Schneider tar del i et islamistisk miljø (Knobbe, 2008). I samme periode kontakter Daniels mor sikkerhetsmyndighetene, som arrangerer bekymringssamtaler med ham (Holl, 2007). Han klipper håret kort, anlegger helskjegg (Knobbe, 2008) og faller ut av alle sine tidligere arenaer etter tur: Til tross for gode karakterer dropper han ut av gymnaset, etter sigende fordi han ikke

ønsker å bli undervist av kvinner (Bennhold, 2007), og livnærer seg av trygd. Han bryter også kontakten med vennene Michael og Sahin (Knobbe, 2008).

Den økte marginaliseringen sammenfaller i tid med at Daniel etablerer vennskap med en kollega, medisinstudenten Hussain. De to skal ha møttes på basketballaget, men blir nære venner først når de begynner på samme arbeidsplass (Schäuble, 2011, s. 100-112). Det er etter alt å dømme Hussain som introduserer Schneider for det islamistiske nettverket i randsonen av byens eneste moské, tyrkiske Yunus- Emre- Moschee: Muslimer i moskeen har uttalt at Hussain ”ledet Daniel mot gal islam” (ibid., s. 122). Gjennom moskeen finner trygdede Schneider arbeid og et nytt sosialt nettverk. Hussain inviterer ham med hjem til familien sin, hvor han finner tilhørighet. Parallelt med dette bryter Daniel kontakten med sin egen familie og med vennene Michael og Sahin (Knobbe, 2008).

I 2006 oppholder han seg på språkskole i Egypt, deretter i Tyrkia, Iran og Pakistan (Holl, 2007; Schäuble, 2011, s. 140-142). I juni 2006 treffer han Fritz Gelowicz og Adem Yilmaz i treningsleiren i Waziristan (Knobbe, 2008). Etter utenlandsoppholdene er Daniel Schneider betydelig mer radikal. Han sier til onkelen at «Alt må islamiseres. Alle vantro må drepes» (Schäuble, 2011, s. 182) og truer med å ta livet av lillebroren fordi han kritiserer profeten Mohammad (Stern, 2009).

Venner har uttalt at Daniel Schneider etter foreldrenes skilsmisse aktivt søkte mot grupperinger på siden av det etablerte samfunnet. I en periode gikk han så helhjertet inn i hiphop- miljøet i hjembyen at han endret klesstil og talemåte og sa til venner at han følte seg som afrikaner (Schäuble, 2011, s. 51). En tidligere venn påpeker at tilfeldigheter og bekjenskaper synes å ha drevet Schneider i retning av radikal islam: ”Hvis han hadde truffet folk fra Greenpeace, hadde han nå brutt seg inn i forsøkslaboratorier og befridd dyr” (Schäuble, 2011, s. 195-196). Tysk politi har tilsvarende bemerket at: ”Han kunne like gjerne

ha blitt nynazist eller scientolog. Det var bare et spørsmål om hvem som kom i kontakt med ham først” (Holl, 2007).

3.1.2 Tilknytning til islamistisk organisasjon/nettverk og dennes ideologiske orientering

Flere momenter peker i retning av at Sauerlandcellen ble trent og instruert av Islamic Jihad Union (IJU). IJU drev treningsleiren der tre av cellens medlemmer oppholdt seg. Fritz Gelowicz, lederen av cellen, ble i 2008 satt på FNs terrorliste for befatning med IJU (Security Council Committee, 2009). Amerikansk etterretning har dessuten avdekket tett kontakt mellom Sauerlandcellen og IJU via internett (Nesser, 2008). Videre har tysk politi fastslått at IJU med rimelig grad av sikkerhet var gruppens oppdragsgiver (Zeit online, 2009), og organisasjonen har påtatt seg ansvaret for Sauerlandcellens terrorplaner (Musharbash & Gebauer, 2007).

IJU ble grunnlagt i 2002 som en militant avlegger av the Islamic Movement of Uzbekistan (Security Council Committee, 2009). Gruppens opprinnelige mål var av lokal karakter: kampen mot Islam Karimovs regime. IJU begynte imidlertid tidlig å angripe internasjonale mål i Uzbekistan. I 2004 påtok gruppen seg ansvaret for terroraksjoner mot Israels og USAs utenriksstasjoner i Tashkent (Isikoff & Hosenball, 2007), klare eksempler på den fjerne fienden i global islamistisk ideologi. Lederen av IJU uttalte i mai 2007 at gruppen ”opererer uhindret av nasjonalisme og arven fra stammesamfunnet” og består av troende fra hele verden (Kaiser, Rosenbach, & Stark, 2007). IJU karakteriseres nå som internasjonalt og løst tilsluttet al- Qaida (Schäuble, 2011, s. 148; Steinberg, 2013, s. 78). Også dette peker i retning av global jihad.

3.1.3 Målutvelgelse

Under rettssaken kom det frem at Sauerlandcellen hadde valgt tre mål for utplassering av bilbomber i 2007 (Kaiser, Rosenbach, & Stark, 2007): et utested som ble benyttet av amerikansk militærpersonell i Tyskland, Ramstein amerikanske militære flybase vest i

Tyskland og Frankfurt internasjonale flyplass (Musharbash & Gebauer, 2007). Gelowicz uttalte under rettssaken at ”Hovedmålet for angrepene skulle være amerikanske soldater i Tyskland” (Süddeutsche Zeitung, 2010). Sjefen for tyske Bundeskriminalamt har tilsvarende bemerket at «Gruppens hovedmotiv var hatet mot amerikanske statsborgere» (Musharbash, 2009).

Det faktum at angrepene skulle rettes mot i hovedsak amerikanske militære mål i Tyskland, peker klart mot den fjerne fienden i global islamistisk ideologi. Imidlertid er det spor av også lokal motivasjon (Afghanistan): Ramstein flybase fungerte som forsyningsstasjon og militærpsykehus for krigene i Afghanistan og Irak (Wigen, 2009). Notater i Gelowicz’ dagbok, avlyttede samtaler og Gelowicz’ uttalelser i retten peker dessuten mot at terroraksjonen var ment å finne sted på samme dag som Bundestag skulle stemme over en eventuell forlengelse av det tyske troppebidraget til ISAF i Afghanistan (Spiegel online, 2008). Videre uttalte Gelowicz under rettssaken at ”det hadde vært legitim jihad dersom tyske politikere, som sender soldater til Afghanistan, hadde blitt truffet” (Zeit online, 2009).

3.1.4 Hva vedkommende selv har uttalt om sin motivasjon

Under rettssaken uttrykte Gelowicz at gruppen ville ta del i jihad og at angrepene skulle være en siste advarsel til Tysklands befolkning og myndigheter om å trekke landets tropper ut av Afghanistan (Jansen, 2009; Leydenecker & Nitschmann, 2010). Han begrunnet planene om å angripe amerikanske mål med at ”amerikanerne bomber landsbyer i Afghanistan” (Leydenecker & Nitschmann, 2010). Også dette indikerer hovedsakelig lokal motivasjon (Afghanistan).

Uttalelsen om at ”hovedproblemet er Palestina. Amerikanerne er Israels forsvarstropper” (Leydenecker & Nitschmann, 2010), peker imidlertid mot at Gelowicz tolket konflikten i Afghanistan inn i fiendebildet og det overgripende narrative i global islamistisk ideologi. Han har gjort flere referanser til den fjerne fienden: I 2007 uttalte han i en samtale

avlyttet av tysk politi at «amerikanske mål er de viktigste» (Rosenbach & Stark, 2008b). Under rettssaken i 2010 uttrykte han tilsvarende at: ”Hovedfokuset ligger på amerikanerne. De er hodet på slangen” (Leydenecker & Nitschmann, 2010). Han sa videre at motivasjonen for de planlagte angrepene var USAs «krig mot islam» og «ubetingede støtte» til Israel (Musharbash, 2009). Også dette peker klart mot fiende- og verdensbildet i global islamistisk ideologi.

Ytterligere ett moment indikerer at Fritz Gelowicz’ jihad var av global karakter: Han skal opprinnelig ha ønsket å kjempe mot russiske soldater i Tsjetsjenia (Steinberg, 2013, s. 12) eller amerikanske soldater i Afghanistan eller Irak (Holl, 2007). Personer i treningsleiren i Pakistan skal imidlertid ha overbevist ham om at utsiktene til å drepe amerikanske soldater var større i Tyskland (Musharbash, 2009). Under rettssaken ble Gelowicz konfrontert med at valget mellom Tsjetsjenia, Afghanistan, Irak og Tyskland fremsto som nokså tilfeldig. Med klar referanse til metanarrativet i global islamistisk ideologi svarte han at det for ham var likegyldig hvor kampen ble ført, så lenge han tok del i jihad for å «lindre muslimers lidelse» (Denso, 2009). Gelowicz’ forsvarsadvokat har tilsvarende uttalt at klienten ville delta i væpnet jihad «uansett hvor han kunne» (Moore, 2010).

Relevante medier rapporterer ikke om at Daniel Schneider har uttalt seg om sin motivasjon for terrorplanene. På bakgrunn av tilknytningen til IJU, opphold i en rekke muslimske land og målutvelgelsen for terrorplanene, anser jeg det likevel som tilstrekkelig sannsynliggjort at elementer i global islamistisk ideologi inngikk i også Schneiders motivasjon. Dette kan imidlertid ikke fastslås med sikkerhet.

Fritz Gelowicz

Uavhengige variabler knyttet til hypotese 1 og 2

Marginalisering*	Traumatisk(e) livshendelse(r)*	Rebelske trekk/opprørstrang*	Lokal motivasjon	Global jihad
Nei	Foreldre skilt	(Ja)	(Ja)	Ja

Daniel Schneider

Uavhengige variabler knyttet til hypotese 1 og 2

Marginalisering*	Traumatisk(e) livshendelse(r)*	Rebelske trekk/opprørstrang*	Lokal motivasjon	Global jihad
Ja	Foreldre skilt Omsorgstvist Mor psykisk syk	Ja	(Ja)	Ja

* før konversjon og radikalisering

3.2 Samantha Louise Lewthwaite

3.2.1 Bakgrunn

Samantha Lewthwaite ble født i Nord- Irland i 1983 som yngste datter av en engelsk soldat som tjenestegjorde i provinsen. Familien flyttet til Aylesbury i England da hun gikk på barneskolen (Wishart, 2014). Det er ikke spor av rebelske trekk eller marginalisering før konversjon og radikalisering. Den unge Samantha Lewthwaite fremstår tvert imot som en veltilpasset middelklassejente som fungerte godt både sosialt og faglig: Venner og tidligere naboer husker henne som en stille og reservert, men omgjengelig (BBC, 2013a) «vanlig, uskyldig engelsk jente» (Wishart, 2014). Hun skal ha hatt et normalt vennenettverk (Fresco, Bone & Bale, 2005). Toppkarakterer på videregående skole ga henne studieplass ved det anerkjente londonuniversitetet School of Oriental and African Studies (Brown, 2012b; The Telegraph, 2012).

Foreldrenes skilsmisse i 1995 (BBC, 2013a; The Telegraph, 2012) er den eneste traumatiske livshendelsen som kan spores i Samantha Lewthwaites barne- og ungdomsår. Naboer og venner har imidlertid oppgitt at skilsmissen gikk hardt inn på henne. Hun skal ha søkt støtte hos sin muslimske bestevenninnens familie, angivelig fordi hun beundret det sterke samholdet i denne (Brown, 2012b). Det var etter alt å dømme den muslimske vennefamilien som introduserte Samantha Lewthwaite for islam: Allerede fra tidlig barndom skal hun ha deltatt i deres religiøse liv (Wishart, 2014), og de skal ha hjulpet henne med å konvertere da

hun var rundt 17 år gammel (BBC, 2013a; Brown, 2012b).

Det som kan spores av marginalisering i Samantha Lewthwaites liv, tar til fra og med konversjonen til islam: Hennes egen familie forsonet seg aldri med at hun ble muslim, og de mistet gradvis kontakten (Fresco, Bone & Bale, 2005). 19 år gammel avbrøt den tidligere toppstudenten studiene i London etter kort tid og uten fullført grad (Brown, 2012b; The Telegraph, 2012; Wishart, 2014). Samme år møtte hun den halvt jamaikanske konvertitten Germaine Lindsay gjennom et muslimsk chatterom på internett (BBC, 2013b; Marsden, 2013). De inngikk raskt ekteskap etter muslimsk skikk (BBC, 2013a; Brown, 2012b).

Det at ektemannen var en av selvmordsbomberne i London 7. juli 2005, var utvilsomt en traumatisk hendelse i Lewthwaites liv. I utgangspunktet er det nærliggende å anta at denne livshendelsen var den kognitive åpningen mot radikaliseringsen: Konfrontert med ektemannens deltakelse i terroraksjonen uttrykte den unge enken sjokk, vantro og fordømmelse. I et intervju fremstilte hun ham som en naiv og lettpåvirkelig nyomvendt muslim (BBC, 2013a) som hadde fått sinnet «forgiftet» av ekstremister (Sanderson, 2005). Etterretningsoffiserer undersøkte Samanths bakgrunn grundig og fant ingen indikasjon på at hun visste om, eller deltok i, terrorplanene (O'Neill & Hamilton, 2013).

En rekke momenter indikerer imidlertid at Samantha Lewthwaite ble radikalisert før ektemannens død: Under høringen etter 7/7 kom det frem at hun ved flere anledninger hadde besøkt lederen av terrorgruppen, Mohammed Siddique Khan, sammen med sin mann (Brown, 2012b; O'Neill, 2012; The Telegraph, 2012). I kontrast til bildet Lewthwaite tegnet av Lindsay i mediene, skal han ha konvertert til islam allerede som 15-åring (Herbert, 2005). Mens han var gift med Lewthwaite, inngikk Lindsay i miljøet rundt Abu Qatada, Abu Hamza og Abdullah al-Faisal, alle propagandister for global jihad, i London (Lambert, 2011, s. 86).

Abdullah al-Faisal har etter alt å dømme spilt en sentral rolle i radikaliseringsen av Samantha Lewthwaite: Den islamistiske ideologen har sagt til britiske medier at han fungerte

som mentoren hennes i tiden etter at hun mistet ektemannen (Summers, 2014). I en dokumentar produsert av BBC hevdes det dessuten at Lewthwaite inngikk i det radikale miljøet rundt al- Faisal allerede før hun møtte Germaine Lindsay (Wishart, 2014). I samme tidsrom som hun konverterte, deltok flere konvertitter fra hjembyen hennes i kretsen rundt Abdullah al- Faisal i en moské i London. Tidlig i år 2000, to år før hun møtte Germaine Lindsay, skal Samantha Lewthwaite ha distribuert en DVD med al- Faisals prekener og sagt til venner at den islamistiske imamen «ikke er så ille som mediene hevder» (ibid.). Abdullah al- Faisal har dessuten selv hevdet at det var han som lokket Lewthwaite til Sør- Afrika i 2011 under påskudd av å tilby henne en islamistisk ektemann (Summers, 2014; Wishart, 2014). De to oppholdt seg samtidig i både Sør- Afrika og Kenya (BBC, 2010a), noe som styrker troverdigheten av al- Faisals uttalelse. Samlet peker dette i retning av at Samantha Lewthwaite ble radikalisert gjennom det islamistiske nettverket rundt Abdullah al- Faisal, ikke som en konsekvens av ektemannens død.

I 2011 kom det første håndfaste beviset på Lewthwaites radikalisering, da kenyansk politi fant en PC, notater og en dagbok fra samme år i hennes tidligere skjulested i Mombasa, Kenya. Funnet av Lewthwaites fødselsattest (Wishart, 2014), fingeravtrykk og familiebilder på stedet knytter materialet til henne (Crawford, 2013).

3.2.2 Tilknytning til islamistisk organisasjon/nettverk og dennes ideologiske orientering

Kenyansk sikkerhetstjeneste skriver i en rapport at Samantha Lewthwaite antas å spille en ”nøkkelrolle” i al Shabaab (Crawford, 2013). Hun skal ha drevet et nettverk for rekruttering av briter til organisasjonen med base i Sør- Afrika (Gardham, 2013) og ledet en al Shabaab-tilknyttet terrorcelle i Mombasa, Kenya (Brown, 2012a; O’Neill, 2012). På sin offisielle twitterkonto har al Shabaab uttrykt glede over å ha Lewthwaite i sine rekker.²¹ Isolert sett er

²¹ "Sherafiyah lewthwaite aka Samantha is a vrave [sic] lady! Were [sic] happier to have her in our ranks!" (news.com.au, 2013). Merk at twitterkontoen, @HSM_Press, nå er lukket. Innholdet i tweeten kan derfor ikke

det gode grunner til ikke å tillegge denne tweeten for mye vekt. Al-Shabaabs uttalelser reflekterer ofte behovet for oppmerksomhet og finansiering heller enn faktiske forhold. Imidlertid har organisasjonen siden 2008-2009 sentralisert sitt informasjonsapparat. Det er derfor stadig større konsistens og troverdighet i uttalelser som hevdes å stamme fra grupperingen (Hansen, 2013, s. 13-14). Lewthwaites tilknytning til al-Shabaab er sannsynlig også fordi organisasjonen i relativt stor utstrekning har lyktes med å rekruttere ikke-somaliere, deriblant vestlige konvertitter (ibid., s. 12; Berger, 2012). Med dette bakteppet er det gode grunner til å anta at Lewthwaites tilknytning til al-Shabaab er reell (Hansen, e-postkorrespondanse, 15. januar 2014).

Tilknytningen til al-Shabaab indikerer at Samantha Lewthwaites motivasjon har både en lokal og en global islamistisk komponent: Organisasjonen har siden starten operert i spenningsfeltet mellom lokale/regionale forhold og orientering mot global jihad (Hansen, 2013, s. 12). Spørsmålet om hvorvidt al-Shabaab skal fokusere sin operasjonelle kapasitet inn mot utenlandske militære styrker i Somalia som et ledd i opprettelsen av et shari'astyrt stor-Somalia²², eller hvorvidt den også skal ta del i global jihad, har lenge forårsaket intern splittelse (Hansen, 2013, s. 2; Thomas, 2013, s. 416). Somalias tradisjonelt sufistiske²³ og klanbaserte befolkning er lite fertil grunn for global islamistisk ideologi (Anzalone, 2011; Schaefer & Black, 2011; Thomas, 2013, s. 418). For å sikre lokal støtte må al-Shabaab derfor vektlegge lokale målsetninger, og målutvelgelse og modus operandi speiler følgelig lokal motivasjon (Hansen, 2013, s. 2). Imidlertid tar retorikken i økende grad preg av metanarrativet om at islam står under angrep verden over (ibid., s. 138). Al-Shabaabs offisielle bekreftelse på sammenslåingen med al-Qaida 9. februar 2012 (Al-Zubayr, 2012)

verifiseres. Flere medier rapporterer imidlertid om den samme meldingen (se også Evans, Bentley & Malone, 2013; Myers, 2013 og Wishart, 2014).

²² Med stor-Somalia menes de delene av Afrikas Horn som bebos av etniske somaliere: Somalia, Ogaden-regionen i Etiopia, Djibouti (nordøstlig provins i Kenya) og de selverklært selvstendige statene Puntland og Somaliland (Thomas, 2013, s. 424).

²³ Sufismen er en sekterisk og i hovedsak apolitisk gren av sunniislam (Thomas, 2013, s. 428).

kan tolkes som et uttrykk for organisasjonens tilslutning til global jihad.

Lewthwaite antas å være tilknyttet al Shabaab i Kenya og Tanzania (Hansen, e-postkorrespondanse, 15. januar 2014). Også her slites nettverket mellom lokale konflikter og global jihad (Hansen, 2013, s.132). Lederen av kenyanske al Shabaab, Ahmed Iman Ali, har uttalt at jihad må føres på kenyansk territorium både som tilsvar til Kenyas krig mot den muslimske nasjonen Somalia og fordi kenyanske myndigheter søker hjelp fra jødene, ”the ones killing our brothers in Palestine” (Ali, 2012).

3.2.3 Målutvelgelse

Også målene for de terroraksjonene og – planene som Lewthwaite knyttes til, indikerer motivasjon basert både på lokale forhold og elementer i global islamistisk ideologi.

Aksjonene og planene har alle tilknytning til Kenya: Hun er etterlyst internasjonalt for å ha iscenesatt en rekke granatangrep mot sivile i større kenyanske byer (Crawford, 2013; McGurk, 2013; Mulgrew, 2012) og for å finansiere og administrere en al Shabaab-tilknyttet terrorcelle med base i Kenya (O’Neill, 2013; Pflanz, 2013). Et begrenset geografisk nedslagsfelt kan indikere lokal motivasjon, men kan like gjerne skyldes at utstrakt reisevirksomhet ville øke risikoen for at hun som internasjonalt etterlyst ville bli oppdaget.

Det spekuleres i om Samantha Lewthwaite deltok i terrorangrepet mot Westgate kjøpesenter i Nairobi i september 2013. Det knytter seg imidlertid så stor usikkerhet til hvorvidt det faktisk er tilfelle at dette terrormålet utelates fra den videre analysen.²⁴

Granatangrepet mot baren Jericho Beer Garden 24. juni 2012 i Mombasa, Kenya knyttes med «rimelig grad av sikkerhet» til Lewthwaite (Hansen, 2013, s. 132).

Målutvelgelsen peker mot den fjerne fienden: Angrepet var rettet mot en bar med en stor

²⁴ Interpol utstedte en såkalt ”red notice” (tilnærmet en internasjonal arrestordre) på Lewthwaite kun dager etter at terrorangrepet var avsluttet (O’Neill, 2013). Interpols arrestordre knytter henne imidlertid ikke til angrepet på Westgate kjøpesenter. Al Shabaab skal ha uttalt at ingen kvinne deltok i kjøpesenterterrororen og at de ikke bruker kvinner i sine aksjoner (BBC, 2013b). Det er uklart om kvinner noen gang har hatt operative roller i al Shabaabs terrorangrep (Hansen, e-postkorrespondanse, 15. januar 2014).

andel vestlige turister, hvorav flere fulgte Englands kvartfinale mot Italia i Champions League på storskjerm (Momanyi, 2012; Sanchez, 2012). Interpol utstedte en internasjonal arrestordre på Lewthwaite umiddelbart etter terrorangrepet mot Westgate kjøpesenter i Nairobi september 2013. I denne presiseres det at hun er ettersøkt av kenyanske myndigheter på mistanke om besittelse av eksplosiver og deltakelse i ”a conspiracy to commit a felony dating back to December 2011” (Interpol, 2013). Det siktes her til en plan om å bombe vestlige turisthoteller i Mombasa (O’Neill, 2013). Både denne planen og angrepet på Jericho Beer Garden føyer seg inn i rekken av utførte og planlagte granatangrep i Kenya mellom oktober 2011 og april 2013. Felles for angrepene er at de alle var innrettet mot sivile mål med en stor andel vestlige turister: puber, hoteller, butikker, transportmidler og ikke- muslimske tilbedelsessteder (Omar, 2013). Det synes derfor klart at angrepene var rettet mot den fjerne fienden (Thomas, 2013, s. 416) i global islamistisk ideologi.

3.2.4 Hva vedkommende selv sier om sin motivasjon

Skrevet materiale indikerer også en blanding av lokal motivasjon og global jihad. På en twitterkonto som knyttes til henne, refererer Lewthwaite til Somalia: “Muslims in *Somalia* don't want to sit at home on a Saturday evening glued to *Strictly Come Dancing* with its C-list 'stars' :)))” (Brennan, 2013, min uthevelse). I september 2012 publiserte hun diktet ”Maybe Jannah²⁵ Tomorrow” på den samme kontoen. Her refererer hun spesifikt til jihad i Kenya og Somalia (ibid.). Dette peker i retning av lokal motivasjon (Somalia og Kenya).

Hun argumenterer imidlertid for væpnet jihad og for opprettelsen av et shariastyrt, globalt kalifat i et dikt som ble funnet på PC’en hennes under raidet mot hennes tidligere bolig i Mombasa i 2011 (Sengupta, 2013; Siddique, 2013). I diktet, som har tittelen «Ode to Osama»,²⁶ skriver Lewthwaite:

²⁵ Muslimske paradiser

²⁶ Diktet er gjengitt i sin helhet i vedlegg til oppgaven.

“Us we are left to continue what you [osama my father, my brother] started. To seek the [sic] victory until we are martyred. To instill terror into kuffar²⁷. Until *the world* is governed by la illaha illala (...) It will NEVER be over until we the day that we see *our lands* returned and *governed by Allah* (...) *whose law is complete*“ (Siddique, 2013, min uthevelse).

I det samme diktet definerer hun seg inn i den globale *ummahen*.²⁸ Med klar referanse til metanarrativet i global islamistisk ideologi anfører hun ummahens lidelse som beveggrunn for hellig krig.²⁹ Fiendebildet og det dualistiske verdensbildet i ideologien trer også frem: «Al Qaeda are stronger and fiercer than ever (...) Their [sic] was no victory for you Mr Obama, the honour is on martyred Osama» (Siddique, 2013). Samlet peker dette i retning av motivasjon basert på en kombinasjon av lokale forhold og elementer i global islamistisk ideologi.

Samantha Lewthwaite

Uavhengige variabler knyttet til hypotese 1 og 2

Marginalisering*	Traumatisk(e) livshendelse(r)*	Rebelske trekk/opprørstrang*	Lokal motivasjon	Global jihad
Nei	Foreldre skilt	Nei	Ja	Ja

* før konversjon og radikaliserings

²⁷ Vantro/ikke- muslimer

²⁸ «My heart will not find peace until *all* Muslims do» (Siddique, 2013, min uthevelse).

²⁹ «No matter what our situation is there is always another Muslimah in a worse situation» (Evans, 2013).

3.3 Terence Edward (Khalid) Kelly

3.3.1 Bakgrunn

Terence Edward Kelly ble født inn i en katolsk familie i et fattig arbeiderklassestrøk i Dublin i 1967 (Stanford, 2004). Det rapporteres ikke om traumatiske livshendelser eller marginalisering i Kellys barne- og ungdomsår. I intervjuer beskriver han seg tvert imot som en festglad og sosial (Asharq Al Awsat, 2006; Hsu & Marshall, 2010) «alminnelig dublingutt» (Dailymotion, 2013) med en vanlig arbeiderklasseoppvekst. I tiden før radikaliseringsprosessen hadde han dessuten normal tilknytning til utdanning og arbeidsliv: Etter avsluttet videregående utdanning, tok han jobb på puber før han utdannet seg til sykepleier med spesialisering i intensivmedisin i London (Stanford, 2004).

Det som kan spores av opprør mot autoritet, kontroll og tradisjon før radikaliseringsprosessen, er bruddet med arbeiderklassebakgrunnen og barnetroen. «Folk ble ikke leger eller sykepleiere der jeg bodde», har Kelly selv sagt (Hsu & Marshall, 2010). Han forlot etter eget utsagn sin kristne tro i ungdomsårene da en lokal pater på direkte spørsmål ikke kunne forklare hva treenigheten innebar (Stanford, 2004). Dette kan imidlertid vanskelig sies å strekke seg ut over alminnelig, ungdommelig opprørstrang.

Etter endt utdanning fikk Terence Kelly i 1996 jobb på et sykehus i Riyadh i Saudi-Arabia (ibid.). Antakelig er ikke dette et tegn på verken gryende interesse for islam eller på radikaliseringsprosessen: Skattemessige fordeler trekker mange irske sykepleiere til Saudi-Arabia, og Kelly har selv sagt at det var den skattefrie lønnen som motiverte ham til å reise ut (ibid.; Dailymotion, 2013). Han har dessuten uttalt at han de første årene i Riyadh oppfattet islams inngrep i privatsfæren der som en «byrde» (Stanford, 2004). Det er lite trolig at han var muslim eller hadde påbegynt radikaliseringsprosessen da han kom til Saudi-Arabia også fordi han produserte alkohol til eget forbruk og for videre salg på svartebørsen der. I år 2000 ble Terence Kelly fengslet for å ha brutt det saudiarabiske alkoholforbudet.

I fengselet ble han introdusert for islam av en afghansk innsatt (Hsu & Marshall,

2010). Kort tid deretter konverterte han og tok navnet Khalid. Om motivet bak konversjonen har han sagt følgende:

«Jeg hadde vært på innsiden [av fengselet] i fire uker og nådd bunnen da jeg fikk den engelske utgaven av Koranen. Noen forklarte den for meg. Da gikk det veldig raskt. (...) Jeg følte meg friere enn noensinne, selv om jeg var i fengsel» (ibid.).

Det synes klart at radikaliseringsprosessen av Khalid Kelly skjedde i fengselet i Saudi-Arabia: Etter åtte måneders soning ble han sendt tilbake til Storbritannia, hvor han umiddelbart begynte letingen etter noen som «forkynte islam på den måten islam bør forkynnes» (Hsu & Marshall, 2010). Omar Bakri Mohammed, grunnleggeren av det islamistiske nettverket al-Muhajiroun, ble svaret på Khalid Kellys søken fordi «Han forsøker ikke å endre eller tilpasse islam. Han er kompromissløs og holder seg til islamsk standard – slik den ble satt av profeten og hans følgesvenner» (Stanford, 2004). Det er lite trolig at Kelly hadde oppsøkt en mann som på dette tidspunktet hadde internasjonalt ry som «gudfaren av britisk terrorisme» (Fielding, 2005) med mindre han selv på forhånd var radikalisert.

Det som kan spores av marginalisering i Khalid Kellys liv, sammenfaller i tid med tiltakende radikalisering: Han ble etter kort tid tvunget til å slutte i jobben som spesialsykepleier ved et londonsykehus fordi han åpent støttet «sine muslimske brødre» (Hsu & Marshall, 2010) i Taliban. I 2006 flyttet han fra Storbritannia til Pakistan etter trusler om arrestasjon for gjentakende oppfordringer til terrorisme (Asharq Al Awsat, 2006). I Pakistan unnslopp han så vidt arrestasjon for å spre radikale ideer (ibid.). Han søkte seg da til Waziristan, hvor han fikk våpentrening av Taliban (Smith, 2009). Mens han var bosatt i de pakistanske stammeområdene, ga Kelly et intervju med velrenommerte Sunday Times. Her gjorde han det klart at han forberedte seg på kamp mot britiske og amerikanske NATO-soldater i Afghanistan (ibid.). Han skrinla imidlertid planene etter at lokalbefolkningen advarte om at Taliban ville mistenke ham for å være amerikansk spion (Fitzgerald, 2010). Da

familien hans ble nektet visum til Pakistan i 2010, reiste Kelly tilbake til Irland (Hsu & Marshall, 2010).

3.3.2 Tilknytning til islamistisk organisasjon/nettverk og dennes ideologiske orientering

Khalid Kelly er tidligere leder av al- Muhajiroun i Irland (Asharq Al Awsat, 2006; Egerton, 2011a, s. 110). Han har også drevet rekruttering til og fungert som talsmann for nettverket (Dailymotion, 2013; Hsu & Marshall, 2010). På denne bakgrunnen er det dekning for å anta at al- Muhajirouns synspunkter også er Kellys egne.

Al- Muhajiroun (ALM) er et globalt islamistisk nettverk med røtter i Saudi- Arabia. Det har operert i Storbritannia under flere navn siden midten av 1990- tallet (Doward & Wander, 2007; Watson, 2004). Under blant andre Kellys ledelse har ALM spilt en sentral rolle i indoktrineringen av personer knyttet til hjemmedyrkede terrorangrep og – planer i Storbritannia. Blant disse er fem islamister idømt livsvarig fengsel for å ha planlagt bombeangrep mot vestlige, sivile mål i London i 2003/2004, 7/7 2005- terroristene og islamistene dømt for drapet på den britiske soldaten Lee Rigby i London i mai 2013 (ibid.; Casciani, 2010; Doward & Wander, 2007). På twitterkontoen sin har Khalid Kelly støttet drapet på Lee Rigby. I intervjuet med Sunday Times går han langt i å antyde at han selv bidro til indoktrineringen av 7/7- terroristene (Smith, 2009).

ALM har siden oppstarten vært forankret i global islamistisk ideologi. Nettverkets retorikk har et sterkt antiamerikansk og antisemittisk preg (Fitzgerald, 2010). ALM har heller aldri skjult sin støtte til etableringen av et globalt kalifat (Casciani, 2005, 2010). I et intervju med irsk TV, gitt sammen med Khalid Kelly, omtaler lederen Anjem Choudary ALM som «en global islamistisk bevegelse» (Dailymotion, 2013) som kjemper for innføring av sharialovgivning og støtter angrep på Vesten i islams navn. Choudary sier videre at han sympatiserer med Osama bin Laden fordi han har brakt jihad til Vesten (ibid.). Selv refererer Khalid Kelly hyppig til bin Laden på twitter, og han omtaler al- Qaida som «et globalt islamsk

fenomen» som han støtter «helhjertet» (Kelly, 2013).

ALMs indoktrinering av og uttalte støtte til personer som knyttes til terrorangrep mot vestlige mål både i og utenfor Vest- Europa, samt nettverkets antiamerikanske og antisemittiske retorikk og hyppige referanser til Osama bin Laden og al-Qaida, peker klart mot global jihad.

3.3.3 Målutvelgelse

Khalid Kelly er ikke dømt for selv å ha planlagt eller gjennomført terrorangrep mot vestlige mål. Imidlertid har han kommet med troverdige trusler om, og gitt flere støtteerklæringer til, slike angrep. Videre har han som nevnt hatt en lederrolle i Al- Mujahiroun i perioder hvor nettverket har drevet indoktrinering av personer som står bak hjemmedyrket islamistisk terrorisme i Vest- Europa.

I forkant av Barack Obamas statsbesøk til Irland i mai 2011 ble Kelly arrestert for å ha truet med at den amerikanske presidenten ville bli drept i et selvmordsangrep på ordre fra al-Qaida (Brady, 2012; Taggart, 2011). Han benektet senere å ha sagt dette og understreket at han aldri hadde ment at det er tillatt å angripe mål i Irland (Kelly, 2011c). Dementiet kan imidlertid vanskelig tolkes som annet enn et forsøk på å unngå straffeforfølgelse fordi det står i sterk kontrast til Kellys øvrige uttalelser. Så sent som i 2009 hevdet han at Irland er et legitimt terrormål fordi landet har en amerikansk ambassade (Smith, 2009). I et intervju med CNN i 2010 gikk han dessuten langt i å true sivile briter, som han betegnet som medskyldige i «terroristen» Tony Blairs angrep på muslimer (TheCall2Islam, 2010).

I flere uttalelser har Kelly støttet og oppfordret til angrep på den fjerne fienden. På dagen ti år etter 11. september 2001 omtalte han terrorangrepet som “the glorious victory against the usa [sic]” (Kelly, 2011a). Med direkte henvisning til terrorangrepene i henholdsvis New York, London, Madrid og Mumbai twitret han: «oh Allah (...) grant us more victories like 9/11 7/7 3/11 26/11 inshallahameen» (ibid.). I et intervju med den britiske tabloiden The

Sun forsvarer han videre islamistene bak bombeangrepet under Boston maraton 15. april 2013 fordi disse «lot amerikanerne smake sin egen medisin» (May, 2013).

Gjentatte oppfordringer og støtteerklæringer til islamistisk terror mot vestlige mål både i og utenfor Storbritannia, hvorav mange har direkte tilknytning til USA, er nok en indikasjon på at Khalid Kelly tar del i fiendebildet i global islamistisk ideologi.

3.3.4 Hva vedkommende selv har uttalt om sin motivasjon

En gjennomgang av Kellys twitterkonto og uttalelser han har gitt til mediene støtter antakelsen om tilslutningen til global islamistisk ideologi. Med klar referanse til jihad som en væpnet kamp for å opprette et globalt kalifat skriver han: «I believe that Islam should be dominant *throughout the world*. We can do it by the word and *by the sword*» (Stanford, 2004, min uthevelse). «islam wil [sic] be victorious *over the whole earth* inshallah» (Kelly, 2011b, min uthevelse).

I tråd med global islamistisk ideologi ønsker Kelly videre å innføre sharialovgivning i både muslimske og ikke- muslimske land (Hsu & Marshall, 2010). Med referanse til metanarrativet om muslimers lidelse hevder han dessuten at det foreligger «et globalt korstog mot muslimer» (ibid.). På twitter refererer han til konflikter og opprør i en rekke muslimske områder: Syria, Egypt, Irak, Jemen, Tunisia, Nigeria, Libya og Palestina, hvorav alle leses inn i metanarrativet om Vestens angrep på muslimer.³⁰

I nok en referanse til global islamistisk ideologi gis jødene en fremtredende plass i Khalid Kellys fiendebilde: «End of world will not come until Muslims fight Jews & kill them» (Kelly, 2014a). «(...) The world need [sic] another hollow cost [holocaust]. Hitler you were right», skriver han (Kelly, 2015a).

At Khalid Kellys jihad er global, går klart frem av en tweet postet 24. april 2014: «UK

³⁰ Se eksempelvis «Every 60 seconds, The US coalition kills a Muslim child somewhere in the world» (Kelly, 2015b).

shud [sic] realise when al- Qaeda finished liberating Syria next is Jerusalem then USA & of course eventually we will liberate UK inshallah» (Kelly, 2014b).

Khalid Kelly

Uavhengige variabler knyttet til hypotese 1 og 2

Marginalisering*	Traumatisk(e) livshendelse(r)*	Rebelske trekk/opprørstrang*	Lokal motivasjon	Global jihad
Nei	Fengslet	Nei	Nei	Ja

* før konversjon og radikalisering

3.4 Robert Richard Antoine Pierre

3.4.1 Bakgrunn

Robert Richard Antoine Pierre ble født inn i en arbeiderklassefamilie i Saint- Étienne, sør for Lyon, Frankrike i 1971. Faren var glassblåser og moren hjemmeværende (Aloumliki, 2003a). Det rapporteres ikke om traumatiske hendelser i Pierres liv før konversjon eller radikalisering. Franske medier skriver tvert imot om «en problemfri barne- og ungdomstid» (Charbonnier, 2003), «en lykkelig barndom» og «ungdomsår uten spesielle episoder» (Géraud & François, 2003). Pierre fremstår også som normalt sosialt fungerende: Han omtales som en vanlig unggutt som var mer opptatt av festing og sykling enn av skolearbeid, og han skal ha hatt et stort vennenettverk (Rotella, 2003). Det eneste tegnet til marginalisering er lav utdanning og løs tilknytning til arbeidslivet: Han sluttet skolen etter ett år på videregående yrkesfaglig linje og tok ufaglærte strøjobber (Aloumliki, 2003a). Det er imidlertid ikke spor av rebelske trekk: Tidligere venner beskriver Pierre som stille og sjenert (Charbonnier, 2003), og han skal ikke ha hatt befatning med fransk politi før han ble radikalisert (Reuters, 2003).

Robert Pierre synes å ha blitt introdusert for islam av muslimske venner. Han stiftet bekjentskap med flere muslimer av tyrkisk herkomst da han som ungdomsskoleelev spilte fotball ved det tyrkiske sports- og kultursenteret i nabobyen Andrézieux- Bouthéon (Rotella, 2003) og da han arbeidet på fabrikk i 1991-1992. To av vennene pleide å slå følge med ham

til den lokale moskeen (Aloumliki, 2003a). Konversjonen til islam virker nokså tilfeldig og lite gjennomtenkt: Pierre skal ha fortalt lederen av det tyrkiske trossamfunnet at han ønsket å konvertere fordi Allah holdt ham unna ulykker hver gang han syklet fort og på rødt lys. Imamen skal ha svart at «[å konvertere] ikke er som å skifte skjorte» (Rotella, 2003) og bedt ham diskutere det med familien, som stilte seg uforstående til at sønnen ble muslim (Charbonnier, 2003).

Som 18-åring hadde Robert Pierre et ettårig opphold i Konya, Tyrkia, hvor han begynte islamstudier (Charbonnier, 2003; Reuters, 2003). Det var under studieoppholdet i Tyrkia at han etter alt å dømme ble radikalisert: Fransk etterretning rapporterer at Pierre etter hjemkomst skal ha klaget over at Tyrkia var for sekulært. I det samme tidsrommet viste han de første ytre tegnene til radikalisering: Han anla skjegg og begynte å iføre seg tradisjonell muslimsk klesdrakt (Charbonnier, 2003).

Antakelig begynte radikaliseringsprosessen imidlertid i forkant av oppholdet i Tyrkia: I randsonen av moskeen tyrkiske venner hadde introdusert ham for i Frankrike, skal Robert Pierre ha kommet under innflytelse av en radikal imam (Aloumliki, 2003a). Antakelsen om at radikaliseringsprosessen av Pierre begynte i det islamistiske miljøet i moskeen i Frankrike, understøttes av at nettopp dette miljøet skal ha betalt og tilrettelagt for oppholdet i Tyrkia (ibid.; Charbonnier, 2003).

I takt med radikaleringen falt Pierre ut av tidligere arenaer. Raskt etter hjemkomsten fra Tyrkia oppholdt han seg i lengre perioder i Saudi-Arabia, Pakistan og Afghanistan, hvor han ifølge fransk og spansk politi skal ha tilbrakt tid i en treningsleir drevet av al-Qaida (El Azizi, 2003; Rotella, 2003). Marokkanske medier siterer fransk etterretningstjeneste på at det var personer i det islamistiske miljøet i Istanbul som fikk Pierre til å reise til Afghanistan for å «støtte sine muslimske brødre» (Aloumliki, 2003a; Reuters, 2003). Etter hjemkomst fra

Afghanistan, flyttet han til Tanger, Marokko i 1996 (Charbonnier, 2003; Delves Broughton, 2003).

3.4.2 Tilknytning til islamistisk organisasjon/nettverk og dennes ideologiske orientering

Pierre omtales som en lederskikkelse i Salafia Jihadia i Tanger (Qattab, 2003). Han skal ha drevet rekruttering til, og opplæring i håndtering av våpen og eksplosiver i regi av, nettverket (Aloumliki, 2003a; El Aziz, 2003). Som det blir klart under, knyttes Pierre til forberedelser av terrorangrep i to av landene Salafia Jihadia er spesielt aktivt: Frankrike og Marokko (jfr ICT, uten dato). Nettverket opererer også i Afghanistan (ibid.), hvor Pierre som nevnt hadde et lengre opphold. Dette styrker antakelsen om hans tilknytning til Salafia Jihadia. Det samme gjør det faktum at hovedmennene bak ett av terrorangrepene han knyttes til: bombingene av vestlige turistmål og jødiske mål i Casablanca, rapporteres å ha vært tilsluttet nettverket (Aloumliki, 2003b; Pallister, 2003; Vidino, 2006, s. 338).

Salafia Jihadia (Al-Takfir W'al Hijra) ble grunnlagt i 1971 som en radikal avlegger av det muslimske brorskapet. Nettverket betegnes som godt organisert og strukturert (Vidino, 2006, s. 338) og er utspredd i autonome celler i en rekke land, herunder Frankrike og Nederland (ICT, uten dato). Det er forankret i ideene til Sayyed Qutb og dermed global islamistisk ideologi. Salafia Jihadia preges sterkt av den antivestlige retorikken som særpreger globalt orienterte militante islamister. Tilslutningen til global jihad speiles også i nettverkets modus operandi og brede geografiske nedslagsfelt (ICT, uten dato). Robert Pierres lederrolle i Salafia Jihadia gjør det rimelig å anta at han slutter opp om den globale islamistiske ideologien som holder nettverket sammen.

3.4.3 Målutvelgelse

Robert Pierre har tilstått til marokkansk politi å ha planlagt angrep mot flere mål i Frankrike: et raffineri i Lyon, en gassproduksjonsenhet og en jødisk synagoge (Aloumliki, 2003a; El Azizi, 2003). Kombinasjonen av vestlige og jødiske mål peker i retning av Amerika- Israel-

aksen og global islamistisk ideologi.

Han var lenge mistenkt, men ble ikke dømt, for deltakelse i terrorangrepene mot vestlige mål i Casablanca 16. mai 2003. En rekke momenter peker likevel mot at Pierre hadde befatning med casablancabombene: Han var en lederskikkelse i miljøet som sto bak angrepene (Qattab, 2003). Én måned før brøt han all kontakt med familien, og én uke etter ba han om skilsmisse fra sin kone (El Azizi, 2003). Håndtering av eksplosiver var ferdigheter Pierre hadde tilegnet seg i Afghanistan, og det er ikke utenkelig at han i planleggingsfasen av angrepet bidro med opplæring i dette. All den tid Robert Pierre var en lederskikkelse i miljøet som utførte angrepene, er det uansett rimelig å anta at han visste om, og støttet, disse.

Målutvalget i Casablanca peker i retning av Amerika- Israel-aksen og global islamistisk ideologi: Fem koordinerte bombeangrep ble rettet mot henholdsvis en spansk restaurant, et femstjernes hotell populært blant vestlige turister, et jødisk samfunnshus, en jødisk gravlund og byens belgiske konsulat (Delves Broughton, 2003).

Robert Pierre er dømt til livsvarig fengsel for deltakelse i planleggingen av flere selvmordsangrep i Tanger (ibid.) og for sin rolle som rekrutterer til og leder av terrorceller i flere marokkanske byer (Abijou, 2003; Aloumliki 2003a). Målutvalget for selvmordsangrepene i Tanger peker også i retning av fiendebildet i global islamistisk ideologi. Dommen slår fast at angrepene var planlagt å ramme attraksjoner som tiltrekker seg en stor andel vestlige turister (Aloumliki, 2003a; Dubois, 2007).

Verdt å merke seg er at flere av personene som skal ha inngått i Salafia Jihadias nettverk i Tanger i samme periode som Robert Pierre hadde en lederrolle i dette, har spilt sentrale roller i terrorangrep mot vestlige mål i vestlig kontekst. Blant disse er Jamal Zougam, en av hovedmennene bak terrorangrepet i Madrid i 2004 (Vidino, 2006, s. 299), Abdelaziz og Salahuddin Beniyach, begge omtalt som al- Qaida- topper (ibid., s. 300) og Mohammed Fazazi, som var sentral i radikaliseringsen av 11. september- terroristene (ibid., s. 301). Det

synes ubestridt at Robert Pierre, lederskikkelse i det samme islamistiske nettverket i den samme byen, deler disses tilslutning til global jihad.

3.4.4 Hva vedkommende selv har uttalt om sin motivasjon

Det rapporteres ikke at Robert Pierre skal ha uttalt seg eller på annen måte selv ha gitt uttrykk for sin motivasjon for de terrorangrepene og -planene han knyttes til. Han innrømmet først å ha planlagt terrorangrepene mot vestlige mål i Tanger, men trakk senere tilståelsen (Rotella, 2003). Dette må ses som et forsøk på å unngå dødsstraff under rettssaken etter terrorangrepet i Casablanca. Velrenommerte Le Parisien brakte i 2007 uttalelser fra Pierre, formidlet fra marokkansk fengsel via hans franske advokat. Han innrømmer her å «ha valgt feil vei i livet» (Dubois, 2007) og advarer unge mot å ta de samme gale valgene han selv har gjort. Han nekter imidlertid enhver befatning med terrorisme. Uttalelsene har svært lav troverdighet: De må leses på bakgrunn av at Pierre arbeider for soningsoverføring fra Marokko til Frankrike og mulig påfølgende omgjøring av dommen på livsvarig fengsel (ibid.). På bakgrunn av ovenstående anser jeg det som tilstrekkelig sannsynliggjort at elementer i global islamistisk ideologi inngikk i Robert Richard Antoine Pierres motivasjon for angrep på vestlige mål, selv om dette ikke kan fastslås med sikkerhet.

Robert Richard Antoine Pierre

Uavhengige variabler knyttet til hypotese 1 og 2

Marginalisering*	Traumatisk(e) livshendelse(r)*	Rebelske trekk/opprørstrang*	Lokal motivasjon	Global jihad
(Ja)	Nei	Nei	Nei	Ja

* før konversjon og radikaliserings

Sammenstilling av alle enhetenes verdier på relevante variabler

Navn	Marginalisering*	Traumatisk(e) livshendelse(r)*	Rebelske trekk/opprørstrang*	Lokal motivasjon	Global jihad
Samantha Lewthwaite	Nei	Foreldre skilt	Nei	Ja	Ja
Fritz Gelowicz	Nei	Foreldre skilt	(Ja)	(Ja)	Ja
Daniel Schneider	Ja	Foreldre skilt Omsorgstvist Mor psykisk syk	Ja	(Ja)	Ja
Robert Pierre	(Ja)	Nei	Nei	Nei	Ja
Terence (Khalid) Kelly	Nei	Fengslet	Nei	Nei	Ja

* før konversjon og radikalisering

4.0 Prosessporing

Hypotesen om at radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam er «rebels looking for a cause» hviler som nevnt innledningsvis på forutsetningen om at marginalisering og traumatiske livshendelser utløser en opprørstrang som går forut for konversjon og radikalisering. Det synes også å være en implisitt antakelse at vedkommende selv oppsøker det islamistiske nettverket han eller hun blir en del av. Følgende kan sies å være hovedmønsteret i studerte caser:

To av fem enheter viser spor av rebelske trekk før konversjon og radikalisering. Imidlertid er det kun i ett tilfelle at det med rimelighet kan sies å dreie seg om noe mer enn et ungdomsopprør. Kun én av fem studerte enheter viser klare tegn til marginalisering før konversjon og radikalisering. Denne enheten er også den eneste som har utpreget rebelske trekk før radikaliseringsen og som ser ut til å ha søkt seg bevisst mot grupperinger på siden av det etablerte samfunnet. I studerte caser er det klare elementer av marginalisering, men kausalretningen er hovedsakelig motsatt av det hypotesen postulerer: Konversjon og

radikalisering ser ut til å gå forut for, og frembringe, en selvpåført marginalisering i form av tilbaketrekning fra studier, arbeidsliv, familie og ikke- radikale venner.

Traumatiske livshendelser er den eneste av de uavhengige variablene knyttet til hypotese 1 som opptrer hos flertallet av enhetene som studeres. Variabelen danner første ledd i kausalkjeden som trer frem som et hovedmønster ved radikaliseringen av enhetene: Hos de fleste enhetene i studien medvirker opplevd traumatiske hendelser i den enkeltes liv, typisk foreldrenes skilsmisse, til at enhetene søker tettere kontakt med muslimer i venne- og bekjentskapskretsen. Muslimske venner og bekjente introduserer enhetene for islam og for arenaer hvor muslimer ferdes. I utkanten av disse arenaene kommer enhetene under påvirkning av islamistiske ideologer og nettverk.

Bekjenskaper samt interaksjon med islamistiske ideologer og nettverk ser følgelig ut til å ha langt større betydning for radikaliseringsprosessen enn trekk ved studerte enheter selv eller deres livssituasjon.

Det at studerte enheter ikke gjennomgående kan sies å være «rebels looking for a cause», synes logisk rimelig: All den tid islamistiske nettverk verdsetter radikalisererte konvertitter blant annet for deres operasjonelle verdi, gir det mening at nettverkene ikke aktivt går inn for å tiltrekke seg konvertitter som grunnet eksempelvis kriminell løpebane allerede kan befinne seg i politiets søkelys. Nyere studier viser at konvertitter i overraskende stor grad antar lederroller i al- Qaida- inspirerte terrorceller utenfor Midtøsten (Roy, 2011, s. 21). Det er en klar tendens til at personer som fyller lederroller i terrorceller er ideologisk motivert og i liten grad har broket bakgrunn (Nesser, 2011, s. 93). Egerton (2011b, s. 459-60), Khosrokhavar (2005, s. 53) og Pargeter (2008, s. 172) fester ikke lit til bildet av radikalisererte islamister som marginalisererte og opprørske ‘tapere’. Ifølge Khosrokhavar er det ikke primært selvopplevd marginalisering, men snarere metanarrativet om muslimers lidelse,³¹ som driver

³¹ Han refererer til metanarrativet som «humiliation by proxy» (Khosrokhavar, 2005, s. 53).

radikaliseringsprosessen.

Igjen må det presiseres at hensikten med denne studien er å teste hvorvidt variablene traumatiske livshendelser, rebelske trekk og marginalisering er et hovedmønster ved radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusensskiftet.

Radikalisering er en kompleks og individuell prosess kjennetegnet av ekvifinalitet, og det kan selvsagt ikke utelukkes at sosiale og psykologiske variabler på individnivå i noen tilfeller medvirker til radikaliseringen av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam. Foreliggende data gir imidlertid grunnlag for en nyansering av bildet av radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som marginaliserte og opprørske 'tapere'.

For å øke ekstern validitet, er det bevisst tatt sikte på å variere verdien på variablene kjønn, alder, sosialt stratum, statsborgerskap og tidspunkt for trusler om, planlagt eller faktisk gjennomført terrorangrep. Ingen klar profil på konvertittene kan utledes, og ingen variabler kan sies å være klare prediktorer på radikalisering. Dette mønsteret trer også frem i universlisten.³² Funnet har teoretisk belegg (Bakker, 2011, s. 142; Byman, 2015; Stern, 2003, s. 283). Det er derfor ikke dekning for å hevde at radikaliseringen gjennomgående fremstår som et resultat av trekk ved konvertittene selv.

4.1 En mulig kausalprosess og -mekanisme

Ett kausalmønster går uten unntak igjen i alle studerte caser: Kontakt med islamistiske nettverk og ideologer i randsonen av arenaer der muslimer ferdes ser ut til å være en sentral faktor i radikaliseringen. Hensynet til oppgavens omfang og intern validitet tilsier at antallet caser i denne studien er relativt lavt. Når nevnte kausalmønster sjekkes mot flere relevante enheter, trer det imidlertid klarere frem.³³ Også disse enhetene har varierende verdier på variablene traumatiske livshendelser, marginalisering og rebelske trekk. Det er også her spor

³² Jamfør vedlegg til oppgaven

³³ Igjen er utvalget gjort med utgangspunkt i prinsippene for MDSD.

av elementer i global islamistisk ideologi, selv om det ikke foreligger nok data til å trekke sikre slutninger i alle tilfeller.

Engelske Richard Reid ble i 2003 idømt livsvarig fengsel for å ha planlagt å sprengte et American Airlines- fly i rute mellom Paris og Miami (CNN, 2003). Reid hadde konvertert til islam som nittenåring, angivelig for å få bedre behandling da han satt fengslet (BBC, 2005; Smith, 2004). Radikaliseringen av Richard Reid skjedde etter alt å dømme i moskeer i Leicester og London (BBC, 2002b), hvor han kom under innflytelse av islamistiske ideologer og propagandister for global jihad: Abu Qatada (Casciani, 2010), Abu Hamza (Usborne, 2014) og Abdullah al- Faisal (BBC, 2010b). I Finsbury Park- moskeen i London ble Reid introdusert for personer tilknyttet al- Qaida, blant andre Zacarias Moussaoui og Djamel Beghal (Elliott, 2002). I en periode oppholdt Moussaoui og Reid seg sammen i den al- Qaida- drevne Khalden- leiren i Pakistan (ibid.; Ressa, 2003), der det rapporteres at Reid ble trent av al- Qidas bombemaker Midhat Mursi (CNN, 2003). Den avanserte bomben i Reids sko bar også al- Qidas signatur (Elliott, 2002).

Det er klare spor av marginalisering og rebelske trekk i Richard Reids liv før radikaliseringen: Tanten har fremstilt ham som «a loner who did not fit in» (Silber, 2012, s. 29), men som fant fellesskapet han søkte i et islamistisk miljø. Han avsluttet skolegangen etter grunnskolen og livnærte seg som småkriminell (Elliott, 2002). Av traumatiske livshendelser rapporteres det at faren var fengslet mesteparten av Reids barndom og at foreldrene ble skilt da han var elleve år gammel (ibid.).

Målutvalg, tilknytning til al- Qaida (ibid.; CNN, 2003) og uttalelser fra Reid selv peker klart mot elementer i global islamistisk ideologi (Egerton, 2011b, s. 460). I et brev til journalisten Noel Young (2007) refererer han til fiendebildet og metanarrativet i ideologien: «my actions did not come from some personal grievance but rather because of my belief that the Western countries, with America at their head, are both openly and secretly fighting the

religion of Allah». Under rettssaken mot ham erklærte han seg som «følger av Osama bin Laden» (CNN, 2003).

Svenske Kerim Chatty ble arrestert i september 2002. Han var i ferd med å gå om bord i et Ryanairfly fra Stockholm til London med en pistol i håndbagasjen. CIA- kilder oppgir at Chatty skal ha planlagt å kapre flyet og føre det inn i en amerikansk ambassade i et europeisk land. Svenske myndigheter siktet ham for kapringsforsøk, men bevisene holdt kun til besittelse av skytevåpen (Burke, 2002; Whitaker, Hetland, & Carrell, 2002).

Chatty skal ha konvertert til islam, og etter alt å dømme også blitt radikalisert, mens han delte fengselscelle med Oussama Kassir (BBC, 2002a). Kassir har uttalt at han «elsker al-Qaida og Osama bin Laden» (Burke, 2002) og grunnlagt en al-Qaida- tilknyttet treningsleir i Oregon, USA på ordre fra Abu Hamza (Carter, 2005). Etter løslatelse fra fengselet oppholdt Chatty seg lange perioder i utlandet, herunder ved et salafistisk lærested i Saudi- Arabia (BBC, 2002a).

Det er klare spor av marginalisering og rebelske trekk i Chattys liv før radikaliseringsen. Han slo tidlig inn på en kriminell løpebane og hadde flere domfellelser mot seg. I en periode studerte han til å bli pilot i USA, men han avbrøt studiene etter kort tid grunnet manglende studieprogresjon (BBC, 2002a). Det rapporteres imidlertid ikke om traumatiske livshendelser.

Målutvalget for det planlagte terrorangrepet peker mot den fjerne fienden i global islamistisk ideologi. Arrestasjonen av Chatty føyet seg inn i en rekke av liknende arrestasjoner i tidsrommet rundt ettårsdagen for 11. september 2001 (Economist, 2002). Før kapringsforsøket hadde Chatty dessuten sittet flere måneder i fengsel for å ha angrepet en amerikansk soldat ansatt ved USAs ambassade i Stockholm (Burke, 2002). Også det faktum at han etter alt å dømme ble radikalisert av en mann med bånd til al-Qaida, peker i retning av global jihad (Whitaker, Hetland, & Carrell, 2002).

Nederlandske Jason Walters var del av den aktive kjernen i Hofstadnettverket: et løst sammenknyttet islamistisk nettverk som blant annet sto bak drapet på den islamkritiske nederlandske filmskaperen Theo van Gogh i november 2004. Walters skal selv ha hatt planer om å drepe de nederlandske politikerne og islamkritikerne Geert Wilders og Ayyan Hirsi Ali (Richburg, 2004). Han konverterte til islam sammen med faren og en yngre bror, Jermaine, da han var seksten år gammel (Vermaat, 2005). Mye tyder på at også Jason Walters ble radikalisert i utkanten av en etablert moské i hjemlandet: el- Fath- moskeen i byen Amersfoort (Richburg, 2004; Vermaat, 2005). Moskeens ledelse valgte imidlertid å ekskludere ham da han begynte å uttrykke ekstreme synspunkter og rekruttere medlemmer av moskeen til jihad (ibid.). Jason oppsøkte da den radikale Al- Fourkaan- moskeen i Eindhoven. Her skal han ha kommet i kontakt med den islamistiske ideologen Abdul- Jabbar van de Ven (Sageman, 2009), som ble hans fortrolige og rådgiver (Benschop, uten dato). Walters rapporteres å ha stiftet bekjentskap med de øvrige hovedmennene i Hofstadnettverket via moskémiljøet (Sageman, 2009, s. 86) og internett (Vermaan, 2005). Sammen med et annet medlem i Hofstadgruppen skal han ha oppholdt seg i en islamistisk treningsleir i Pakistan (Vermaat, 2005).

Før radikaliseringsen er det spor av sosial marginalisering. Den skoleflinke gutten hadde få venner, og han ble mobbet (Sageman, 2009). En tidligere nabo beskriver ham som en ensom gutt som søkte fellesskap (Richburg, 2004). Av traumatiske livshendelser rapporteres det at foreldrene ble skilt da han var 12 år gammel (Sageman, 2009). Det er imidlertid ikke spor av rebelske trekk før radikaliseringsen. Jason Walters beskrives snarere som en «stille og rolig» tenåring (Richburg, 2004).

Hofstadnettverket beskrives som inspirert av, men ikke formelt tilknyttet, al- Qaida (Vermaat, 2005). Jason Walters' bevegelser i et nettbasert islamistisk chatterom og dokumenterte kontakt med personer høyt oppe i det al- Qaida- allierte nettverket Ansar Al

Islam, avlyttede samtaler og et avskjedsbrev til moren (ibid.; Benschop, uten dato) indikerer at han var motivert av elementer i global islamistisk ideologi.

I Hofstadgruppen inngikk også Martine van den Oever. Hun ble arrestert sammen med to andre medlemmer av Hofstadnettverket i juni 2005. De tre var angivelig i ferd med å forberede et angrep på nederlandske politikere (Elsevier, 2005). van den Oevers hjem var dessuten samlingssted for flere av Hofstadgruppens medlemmer (Openbaar Ministerie, 2006). Også her ser radikaliseringsprosessen ut til å ha skjedd via et islamistisk nettverk: Martine skal ha konvertert fra kristendommen til islam som attenåring etter at marokkanske klassekamerater tok henne med til den salafistiske As- Soehnnah- moskeen i Haag (Groen & Kranenberg, 2005). I As- Soehnnah- moskeen kom hun under påvirkning av den radikale imamen Sheikh Fawaz Jneid (Sageman, 2009, s. 98). van den Oever antas å ha blitt rekruttert til Hofstadgruppen via sitt vennskap med kona til en av hovedmennene i cellen. De to kvinnene skal ha blitt nære venner etter å ha stiftet bekjentskap gjennom sitt engasjement for palestinasaken (Groen & Kranenberg, 2005). van den Oever oppholdt seg i perioder i Midtøsten og Syria (Sageman, 2009, s. 98).

Det er ikke spor av marginalisering eller traumatiske livshendelser i van den Oevers liv før hun ble radikalisert. Snarere skal hun ha hatt normal tilknytning til utdanning og arbeidsliv: Etter avsluttet utdanning arbeidet middelklassejenta fulltid som politikvinne og deltid som sosialarbeider (ibid.). Utover engasjementet for Palestinasaken rapporteres det ikke om rebelske trekk. Det foreligger ikke tilstrekkelig data på van den Oevers motivasjon til å fastslå hvorvidt denne inneholdt elementer i global islamistisk ideologi.

Franskmannen Jérôme Courtailler ble i 2004 idømt seks års fengsel for å ha finansiert og drevet et nettverk knyttet opp mot en islamistisk terrorcelle som planla å sprengte den amerikanske ambassaden i Paris (Smith, 2004). Broren David Courtailler ble samme år idømt to års fengsel for å ha rekruttert militante islamister til Afghanistan (BBC, 2004). Han er også

mistenkt for befatning med bombingene av USAs ambassade i Kenya i 1998 (Smith, 2004). Muslimske venner skal ha anbefalt brødrene Courtailler et opphold i London for å bearbeide rusavhengigheten sin (Rotella & Zucchini, 2001). Det samme mønsteret trer frem også her: I moskeer i London og Leicester kom Jérôme og David Courtailler under innflytelse av islamistiske ideologer (ibid.; Smith, 2004). I moskeene, som omtales som knutepunkter for al-Qaidas europeiske nettverk, (Rotella, 2002) rapporteres de å ha stiftet bekjentskap med Jamal Zougam (C.D., 2004), en av terroristene bak angrepet i Madrid i 2004, og med Jamal Beghal (Rotella & Zucchini, 2001; Smith, 2004), hovedmannen bak det planlagte angrepet på den amerikanske ambassaden i Paris. Det rapporteres også at brødrene traff Habib Zacarias Moussaoui, som ble arrestert for tilknytning til terrorangrepet 11. september, i det samme moskémiljøet (Smith, 2004). David Courtailler har imidlertid benektet dette (Rotella & Zucchini, 2001). En person i det radikale miljøet i moskeen i Baker Street i London skal ha lagt til rette for David Courtaillers opphold i den al-Qaida-drevne Khalden-leiren i Afghanistan (ibid.).

Det er få spor av marginalisering og rebelske trekk ved brødrene Courtailler før radikaliseringsprosessen. De fremstilles tvert imot som vellykkede og populære middelklassegutter som fungerte normalt både faglig og sosialt. I en periode etter at faren gikk konkurs og foreldrene skilte seg, skal de imidlertid ha hatt problemer med alkohol og rus (Rotella & Zucchini, 2001).

Terrornettverket brødrene Courtailler inngikk i, knyttes til al-Qaida (BBC, 2004). Jamal Beghal tilsto først å ha planlagt angrepet på den amerikanske ambassaden på direkte ordre fra al-Qaidas ledelse (Rotella & Zucchini, 2001), men han trakk senere tilståelsen (Rotella, 2002). Den amerikanske ambassaden i Paris er et klart symbol på den fjerne fienden i global islamistisk ideologi. Også funn av videoer i Jérôme Courtaillers leilighet samt nettverket hans peker mot global jihad (Smith, 2004). David Courtaillers opphold i den al-

Qaida- drevne Khaldenleiren, nettverk, reiseaktivitet og målutvelgelse indikerer det samme (ibid.).

Av disse enhetene er det kun Richard Reid og Kerim Chatty som med rimelighet kan karakteriseres som marginaliserte rebeller før radikaliseringsprosessen. Også de ser ut til å ha blitt radikalisert under innflytelse fra islamistiske ideologer og nettverk i randsonen av moskeer og fengsler.

Gjennomgående ser sosiale nettverk ut til å spille en sentral rolle i radikaliseringsprosessen av alle studerte enheter. Funnet har belegg i nyere forskning på radikalisering.³⁴ Verdt å merke seg er at de samme islamistiske ideologene går igjen i flere av casene som studeres. Også dette funnet sammenfaller med nyere forskning på islamistisk radikalisering i Europa (Klausen, 2010, s. 4; Roy, 2011, s. 20).

Konversjon og radikalisering utgjør i studerte tilfeller en relativt kort og tilsynelatende sammenhengende fase.³⁵ Også dette funnet har teoretisk støtte.³⁶ Videre inngår ingen av de studerte enhetene i rent hjemmedyrkede terrorceller. Alle oppholder seg opptil flere perioder i muslimske områder, noen i islamistiske treningsleire, som en del av radikaliseringsprosessen.

Uten unntak er det sannsynliggjort at elementer i global islamistisk ideologi inngår i studerte enheters motivasjon for troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terrorangrep mot vestlige mål. Dette funnet får støtte når det kryssjekkes mot ytterligere seks relevante enheter. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon til å trekke sikre

³⁴ Britiske Quilliam Foundation slår i en nylig publisert rapport fast at «The vast majority of radicalised individuals come into contact with extremist ideology through offline socialisation» (Hussain & Saltman, 2014, s. 7). I en FFI-rapport om rekruttering til islamistisk terrorisme fremholdes det at «Physical contact (...) is essential» (Rogan, 2006, s. 30). Rabasa og Benard (2015, s. 5-6) skriver om islamistisk radikalisering i europeisk kontekst at «The view that (...) militants self-radicalize secretly and in isolation via the Internet needs to be updated to take account of the importance of networks (...)»

³⁵ Som det fremgår av casestudiene, konverterer Samantha Lewthwaite 17 år gammel. Samme år distribuerer hun ekstremistisk materiale. Fritz Gelowicz deltar fra femten års alder i Multikulturhaus, hvor han etter alt å dømme blir radikalisert. Daniel Schneider og Robert Pierre viser de første tegnene på radikalisering allerede ved 18 års alder. Khalid Kelly konverterer og radikaliseres etter all sannsynlighet i løpet av et åtte måneder langt fengselsopphold.

³⁶ Benjamin (2007) skriver: «The road from convert to jihadist can be remarkably short (...) because someone new to Islam does not have the cultural bearings or religious grounding to resist radical interpretations of Islam». Sageman (2004, s. 178-179) uttrykker seg tilsvarende.

slutninger i alle tilfeller.

All den tid radikaliseringen av alle studerte enheter ser ut til å skje gjennom interaksjon med islamistiske ideologer og nettverk, er det naturlig å lete etter mulige kausalmekanismer bak radikaliseringen her. Basert på funnene i casestudiene og foreliggende teori, kan følgende mulige kausalmekanisme skisseres:

Etter konversjonen mister enhetene gjennomgående kontakt med familie og venner. De faller også ut av tidligere arenaer. Det er rimelig å se dette i sammenheng med at etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam lett blir møtt med skepsis fra både venner, familie og majoritetssamfunnet. Følelsen av eksklusjon fra majoritetssamfunnet oppleves etter alt å dømme ekstra påtrengende for etniske vesteuropeere fordi de i utgangspunktet både har blitt oppfattet som, og selv definert seg som del av, dette. Konvertittene møtes også med skepsis fra, og får mye å bevise overfor, det muslimske minoritetssamfunnet de trer inn i.³⁷ I det religiøse og sosiale tomrommet som oppstår i og med konversjonen, er konvertittene henvist til selv å konstruere en muslimsk identitet fra bunnen av. Svake forkunnskaper om islam gir dem dårlige forutsetninger for dette. På denne bakgrunnen er det rimelig å anta at konversjonen i seg selv utløser en identitetskrise og et sosialt tomrom i konvertittenes liv. Islamistiske miljøer kan fremstå som løsningen på dette ved å tilby dem både den religiøse identiteten de etterstreber og det sosiale fellesskapet de har mistet. Resonnementet har teoretisk støtte (Khosrokhavar, 2005, s. 211; Pargeter, 2008, s. 166).

Det kan argumenteres for at etnisk vestlige personer som nylig har konvertert til islam, er ekstra sårbare for å utvikle en identitet basert på sentrale elementer i global islamistisk ideologi. Sosiologen Amin Maalouf (2001, s. 19) påpeker at et individ som opplever ett aspekt ved sin identitet som truet, ofte vil reagere med å la dette ene aspektet utgjøre hele sin identitet. Det sist ervervede (ibid., s. 169) eller det opplevd mest truede (ibid., s. 34)

³⁷ Takk til Yousef Bartho Assidiq for bistand med dette resonnementet.

identitetsaspektet vil i en slik situasjon ofte danne utgangspunkt for hele vedkommendes identitet. Følelsen av avvisning og eksklusjon gjør at etnisk vestlige konvertitter til islam kan oppleve sin nyvunne muslimske identitet som truet. Etter Maaloufs resonnement er disse følgelig ekstra sårbare for å utvikle en utelukkende religiøst basert identitet, noe de kan finne i global islamistisk ideologi: Egerton (2011a, s. 51) og Stern (2003, s. 137) påpeker at sentrale komponenter i ideologien, herunder metanarrativet og det dualistiske verdensbildet, kan danne grunnlag for nettopp en kun religiøst forankret identitet.

Abu Mus'ab al- Suri legger til grunn at det islamistiske opprøret mot Vesten vil materialisere seg bare dersom «ideen om global jihad» (Lia, 2009, s. 367) plantes i den muslimske *ummahen*. Casene indikerer at islamistiske ideologer og nettverk i randsonen av etablerte muslimske arenaer introduserer studerte enheter for ideen om global jihad. Behovet for identitet og fellesskap er logisk sett størst umiddelbart etter konversjonen til islam, noe som kan forklare at konversjon og radikaliserings utgjør en relativt kort og tilsynelatende sammenhengende fase. Resonnementet har teoretisk forankring.³⁸ Selv om radikaliserings som omtalt er en kompleks og individuell prosess, er funnene som ligger til grunn for skisserte kausalmekanisme såpass robuste at de danner et godt grunnlag for videre studier.

4.2 Delkonklusjon og veien videre

Delkonklusjon 1: Hypotesen om at radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiftet er "rebels looking for a cause" får bare delvis støtte.

Det lar seg ikke gjøre å utarbeide én klar profil på de studerte enhetene. Med ett unntak er det ikke holdepunkter for å hevde at enhetene selv aktivt oppsøker radikal islam. Snarere synes de å bli radikaliseret av islamistiske ideologer og nettverk som holder til i randsonen av arenaer der muslimer ferdes, fortrinnsvis moskeer. Kun én av fem enheter i casestudiene viser klare

³⁸ Helfstein (2012, s. 20) påpeker at sosiale mekanismer som gruppepress kan bidra til at radikaliserings utgjør en raskere og mer rettlinjet prosess.

tegn til marginalisering og rebelske trekk som kan sies å gå lenger enn alminnelig ungdomsopprør i tiden før konversjon og radikaliserings. Også han rekrutteres etter alt å dømme inn i et islamistisk miljø via bekjentskaper. Når mønsteret sjekkes mot ytterligere seks relevante enheter, blir det klart at kun to av disse kan betegnes som både opprørsk og marginalisert ungdom før radikaliseringsen. Også her er det sannsynliggjort at radikaliseringsen skjer via islamistiske ideologer og nettverk i randsonen av etablerte muslimske miljøer. Det kan følgelig ikke avvises at marginalisering og opprørstrang i noen tilfeller medvirker til radikaliseringsen. Imidlertid er den klare hovedtendensen at radikaliseringsen av studerte enheter fremstår som et resultat av interaksjon med islamistiske ideologer og nettverk heller enn trekk ved enhetene selv.

Delkonklusjon 2: Hypotesen om at radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiftet motiveres til terror mot vestlige mål av elementer i global islamistisk ideologi, får støtte.

Det er sannsynliggjort at elementer i global islamistisk ideologi inngår i studerte enheters motivasjon for troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terrorangrep mot vestlige mål. Funnet underbygges når det sjekkes mot ytterligere seks relevante enheter, selv om det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til å trekke sikre slutninger i alle tilfeller. Dette tilsier at vesteuropeiske myndigheters håndtering av trusselen fra radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam må baseres på en forståelse av tankesettet bak global islamistisk ideologi og strategi.

5.0 Del 2: strategiske implikasjoner for antiterrorarbeidet

Ett sentralt funn i oppgavens første del er at elementer i global islamistisk ideologi inngår i radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitters motivasjon for troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terrorangrep mot vestlige mål etter årtusenskiftet. Det er

sannsynliggjort at radikaliseringsprosessen av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam har en ideologisk komponent. Av dette kan to strategiske implikasjoner utledes: Som det blir redegjort for under, bør vesteuropeiske stater for det første forankre innsatsen mot hjemmedyrket islamistisk terrorisme begått av etniske vesteuropeere i en motstrategi som tar høyde for globalt orienterte militante islamisters tanke sett og strategi. For det andre må antiradikaliseringssarbeidet adressere islamistisk ideologi.

Et annet sentralt funn er som vist at konversjon og radikaliseringsprosessen hos studerte enheter utgjør en kort og tilsynelatende sammenhengende prosess. Dette innebærer at mulighetsvinduet for å forebygge radikaliseringsprosessen er smalt. Vesteuropeiske myndigheters inngripen overfor globalt orienterte radikalisererte islamister er dessuten egnet til å nære metanarrativet og fiendebildet i global islamistisk ideologi. Av dette kan ytterligere to strategiske implikasjoner utledes: Vesteuropeiske myndigheters motstrategi må baseres på en proaktiv tilnærming, og myndighetenes direkte og synlige rolle i antiradikaliseringssarbeidet må begrenses så langt mulig.

I det følgende gjøres en kartlegging av hvorvidt de vesteuropeiske statene som casene er hentet fra, forankrer innsatsen mot hjemmedyrket islamistisk terrorisme strategisk. Det argumenteres deretter for nødvendigheten av å utarbeide en motstrategi som tar høyde for sentrale elementer i globalt orienterte militante islamisters tanke sett og strategi. Videre anføres det at komponenter i en bearbeidet versjon av opprørsbekjempelsesteori kan danne det teoretiske utgangspunktet for en slik motstrategi. Det tas ikke sikte på å utarbeide en fullstendig strategi for vesteuropeiske staters håndtering av trusselen fra hjemmedyrket terrorisme begått av radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam. Med utgangspunkt i funnene i oppgavens første del og i globalt orienterte militante islamisters strategi, skisseres seks overordnede prinsipper for antiradikaliseringssdelen av vesteuropeiske myndigheters motstrategi. Vekten legges på antiradikaliseringssarbeid som er relevant for

etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam. Prinsippene som foreslås, er imidlertid i stor grad overførbare til arbeidet med å forhindre radikaliserings blant globalt orienterte islamister i Vest- Europa generelt. Forslag til konkrete tiltak som sorterer under hvert av de foreslåtte prinsippene, listes i vedlegg til oppgaven.

5.1 Behovet for strategisk forankring av antiterrorarbeidet

En strategi kan defineres som en plan for hvordan hele spekteret av en aktørs ressurser skal koordineres inn mot oppnåelsen av en politisk definert målsetning (Arreguín- Toft, 2005, s. 23; Strachan, 2013, s. 12). Som omtalt, er det teoretisk belegg for at globalt orienterte militante islamister baserer et planlagt opprør mot *dar al- Harb*, herunder Vest- Europa, på en ideologisk forankret og klart definert strategi. Terroristenes uttalelser og modus operandi indikerer at islamistiske terrorangrep i Vest- Europa post 2001 har vært forankret i global islamistisk strategi (Foley, 2013; Rabasa & Benard, 2015, s. 39). En gjennomgang av praksis i statene som casestudiene er hentet fra, viser imidlertid at innsatsen mot hjemmedyrket islamistisk terrorisme i varierende grad er forankret strategisk.

Storbritannia lanserte anti- og kontraterrorstrategien CONTEST i 2006 (HM Government, 2011, s. 17). CONTEST hviler på en overordnet målsetning om å redusere risikoen for terrorangrep i tilstrekkelig grad til at befolkningen kan leve normale liv (ibid., s. 9). Kritikere har imidlertid innvendt at virkemidlene i antiradikaliseringdelen av strategien, Prevent, i for liten grad har vært koordinert og koblet opp mot den overordnede målsetningen (Awan, 2011). Videre har flere påpekt manglende kontroll med implementeringen av Prevent (Fenwick & Choudhury, 2011). Andre har vist til at antiradikaliseringarbeidet ikke i tilstrekkelig grad har adressert ekstremistisk ideologi (Murray, 2010).

Den siste utgaven av CONTEST, publisert i 2011, tar høyde for disse innvendingene (HM Government, 2011, s. 12, 62). Det presiseres at arbeidet mot islamistisk ideologi skal være en hovedpilar i antiradikaliseringarbeidet (ibid., s. 12). For å bedre koordinasjon og

kontroll, er ansvaret for å bistå relevante deler av myndighetsapparatet med utvikling og implementering av strategien lagt til The Office for Security and Counter-Terrorism (OSCT) i Home Office (ibid., s. 122). Innenriksministeren inngår i, og står til ansvar overfor, The National Security Council, som under ledelse av statsministeren bærer det overordnede ansvaret for CONTEST (ibid., s. 109).

I Frankrike foreligger det ingen nasjonal strategi som innbefatter antiradikaliseringarbeid (Allemandou, 2014). Fransk antiterrorpolicy har tradisjonelt blitt utformet på ad hoc- basis i tråd med utviklingen i trusselbildet. Først de senere år har man iverksatt forebyggende tiltak mot radikaliseringsarbeid på fransk jord (Follorou, 2015). Fremdeles legges vekten i overveiende grad på kontraterrorarbeid med utgangspunkt i lovgivning, en sentralisert og spesialisert rettsprosess og etterretningsarbeid (Ministère des Affaires étrangères, 2013). Andre aktører trekkes i liten grad inn i det franske arbeidet mot radikaliseringsarbeid (Allemandou, 2014). Med mindre det foreligger lovovertrædelse, adresseres heller ikke ekstremistisk ideologi (Ministère des Affaires étrangères, 2013).

Heller ikke i Irland foreligger det en nasjonal strategi som innbefatter forebyggende tiltak mot radikaliseringsarbeid. Også her legges vekten i overveiende grad på kontraterrorarbeid sentrert rundt lovgivning og en spesialisert rettsprosess (Department of Justice and Equality, uten dato).

Tyskland har en langsiktig anti- og kontraterrorstrategi basert på en femdelte målsetning: (1) å forebygge terrorisme ved å tilintetgjøre terroristgrupperinger med juridiske og politiske virkemidler (2), å adressere årsakene til terrorisme ved å forebygge radikaliseringsarbeid, (3) å beskytte befolkningen og redusere sårbarheten for terrorangrep, (4) å håndtere følgene av et eventuelt terrorangrep, og (5) vektlegge samarbeid med andre europeiske stater. Strategien og det tilhørende institusjonelle rammeverket har i stor grad ligget fast siden 2001 (Bundesministerium des Innern, 2011). Ingen har imidlertid det

overordnede ansvaret for å koordinere det brede spekteret av aktører og virkemidler opp mot de nevnte målsetningene (Miko & Fröhlich, 2004). Arbeidsoppgavene er delt mellom innenriks-, familie-, forsvars- og utdanningsdepartementet. Også på politi- og etterretningssiden er det utstrakt sektorisering (ibid.).

Antiradikaliseringarbeidet anses som den viktigste pilaren i den tyske innsatsen mot terrorisme (Jessa & Mannewitz, 2012, s. 2). Innsatsen mot islamistisk ideologi, som tyske myndigheter betegner som en sentral faktor i radikalisering (Bundesministerium des Innern, 2015), står sentralt i dette.

Det kan argumenteres for at vesteuropeiske stater bør forankre håndteringen av trusselen fra globalt orienterte militante islamister strategisk: En aktør hvis målsetning står i et motsetningsforhold til motpartens, vil lykkes i å ivareta sine egne interesser kun dersom han utarbeider en motstrategi som legger en forståelse av motpartens tankesett til grunn (Midgaard, 2012, s. 52). Abu Mus'ab al- Suri skriver at den overordnede målsetningen bak globalt orienterte islamisters strategi er omkalfatring av eksisterende statsstruktur og opprettelse av et globalt kalifat (Lia, 2009, s. 418). Denne målsetningen er uforenlig med utformingen av det vesteuropeiske statssystemet. Som det blir klart under, tar globalt orienterte militante islamister sikte på å utfordre fundamentet for det liberale vesteuropeiske demokratiet ved å uthule den muslimske minoritetsbefolkningens tillit og lojalitet til vesteuropeiske myndigheter og majoritetsbefolkning. Vesteuropeiske stater må følgelig utarbeide en motstrategi som tar høyde for globalt orienterte islamisters tankesett.

Det er dessuten teoretisk belegg for at vesteuropeiske staters motstrategi må være av samme type som islamistenes strategi: I sin *strategic interaction thesis* fremholder Arreguín-Toft (2005) at det er partenes valg av strategi relativt til hverandre, ikke det relative styrkeforholdet mellom dem, som er bestemmende for utfallet av asymmetriske konflikter. Islamistenes kamp mot den fjerne fienden er en asymmetrisk konflikt fordi islamistene er klart

underlegne motparten i militærapparat og befolkningsstørrelse (Arreguín-Toft, 2005, s. xi, 2-3). «Mellom oss og dem er det ingen materiell eller militær balanse», skriver Abu Mus'ab al-Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 349). Tesen om strategisk interaksjon kommer derfor til anvendelse.

Essensen i Arreguín- Tofts tese er at likheter i type strategi i asymmetriske konflikter vil virke til fordel for den relativt sterkeste parten. Dette skyldes i hovedsak at den sterkeste parten kan benytte alle sine ressurser i kampen mot motparten dersom de begge legger samme type strategi til grunn (Arreguín- Toft, 2005, s. 204). Fordi den sterkeste parten per definisjon er den svakeste parten overlegen nettopp når det gjelder disse ressursene, vinner førstnevnte. Tilsvarende vil forskjeller i type strategi virke til fordel for den relativt svakeste parten, som da vinner. Dette skyldes at ulikhet i type strategi hindrer den relativt sterkeste parten i å bruke alle sine ressurser i kampen mot motparten. Konflikten trekker da ut i tid, noe den sterkeste partens befolkning ikke aksepterer (Mack, 1975, s. 185-186; Merom, 2003, s. 29).

Med type strategi forstår Arreguín- Toft henholdsvis direkte og indirekte strategi. En direkte strategi rettes inn mot motpartens militærapparat i den hensikt å knuse vedkommendes *kampevne*. En indirekte strategi har derimot til hensikt å knuse motpartens *kampvilje* ved å unngå åpen militær konfrontasjon og dermed gjøre konflikten så langvarig at den relativt sterkeste partens befolkning ikke aksepterer at den vedvarer over tid (Arreguín- Toft, 2005, s. 32-33, 203). Indirekte strategi kan følgelig sies å være den svakeste partens forsøk på å redefinere en konflikt fra en strid mellom kampmidler til en strid om befolkningens kampvilje.

Tesen om strategisk interaksjon har solid empirisk forankring.³⁹ Vesteuropiske stater

³⁹ Den er basert på alle asymmetriske konflikter mellom 1816 og 2003 (N=202) (Arreguín- Toft, 2005, s. 228-232). Størrelsen på utvalget og spredningen av caser i tid og rom tilsier høy ekstern validitet.

bør følgelig basere innsatsen mot islamistisk terrorisme begått av globalt orienterte militante islamister på en motstrategi som tar høyde for tankesettet og strategien bak global jihad.

5.2 Sentrale elementer i globalt orienterte militante islamisters strategi

Både al- Suri (ibid., s. 372) og al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 18) gjør det klart at det asymmetriske styrkeforholdet mellom partene tvinger islamistene til å disponere sine kampmidler på en slik måte at de unngår direkte konfrontasjon med vestlige stater. Globalt orienterte militante islamisters strategi er dermed av indirekte karakter, hvilket innebærer at den består av to sentrale elementer:

Ett bærende element i islamistenes strategi er å forsøke å trette ut den vesteuropeiske majoritetsbefolkningens kampvilje. Ved å gjennomføre hyppige, avgrensede og målrettede angrep på Amerika og landets allierte «overalt og i alle land» (al- Muqrin, gjengitt i Cigar, 2009, s. 40) blir opprøret så langvarig at størsteparten av vestlige staters befolkning mister viljen til å fortsette striden, skriver Abd' al- Aziz al- Muqrin. Han omtaler islamistenes strategi som «[the] strategy of a thousand cuts» (ibid., s. 22). Abu Mus'ab al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 371) resonnerer tilsvarende.

Et annet fremtredende element i globalt orienterte militante islamisters strategi er å forsøke å vinne støtte til det potensielle opprøret i den muslimske befolkningen i vestlige stater. Al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 93) sier at islamistenes indirekte strategi retter seg mot vestlige staters svakeste punkt: befolkningen deres. Ved å trekke konflikten ut i tid, vil segmenter av den muslimske diasporaen etterhvert ta islamistenes side, argumenterer han (ibid., s. 105). al- Suri gjør det klart at kampen om å vinne den muslimske befolkningens støtte er spesielt viktig i europeisk kontekst: «In Europe (...) one has to adopt a strategy of winning the support of the people» (al- Suri, gjengitt i Lia, 2009, s. 395).

Et tredje element i globalt orienterte militante islamisters strategi er forsøket på å gi det potensielle opprøret ideologisk forankring: al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. x) skriver

at opprøret er «[a] battle of ideas». al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 7-8) fremholder tilsvarende at et ideologisk fundament holder det potensielle opprøret sammen.

En motstrategi som tar høyde for globalt orienterte militante islamisters tankesett og strategi, må følgelig utformes på en slik måte at myndighetene vinner oppslutning om kampen mot islamistene i både den muslimske minoritetsbefolkningen og i majoritetsbefolkningen i vesteuropeiske stater. Motstrategien må videre baseres på et langsiktig perspektiv og dessuten adressere islamistisk ideologi. Dette tankesettet ligger til grunn for en bearbeidet versjon av opprørsbekjempelsesteori.

5.3 Teoretisk grunnlag for motstrategien: Hva er opprørsbekjempelsesteori?

Opprørsbekjempelsesteori kan defineres som ”all measures adopted to suppress an insurgency” (Kilcullen, 2006, s. 2). Verdt å merke seg er at opprørsbekjempelsesteori ikke er et konstant sett operasjonelle teknikker, men snarere et knippe teoretisk forankrede prinsipper (Gurman, 2013, s. 1) som kan gis anvendelse også i moderne, vesteuropeiske samfunn (Mackinlay, 2009, s. 3).

Et opprør kan defineres som ”handlinger begått av en organisert, ofte ideologisk motivert, gruppe eller bevegelse som forsøker å fremme eller forhindre politisk endring (...) ved å overtale eller true befolkningen gjennom bruk av vold (...)” (North Atlantic Treaty Organization, 2011). Denne definisjonen tar høyde for at globalt orienterte militante islamister som vist forsøker å involvere hele den muslimske befolkningen i Vest- Europa, herunder konvertitter til islam, i et opprør mot vesteuropeiske stater. Definisjonen er dessuten vid nok til å anerkjenne at militante islamister er vage i sin beskrivelse av hvilke politiske målsetninger de konkret forfekter.

Det kan anføres flere argumenter for at globalt orienterte militante islamister er opprørere. Arkitekten bak global jihad definerer jihad nettopp som «hele den islamske nasjonens opprør» (al- Suri, gjengitt i Lia, 2009, s. 426). Han gjør det klart at militante

islamister fører kampen mot *dar al- Harb* med flere virkemidler, hvorav vold er kun ett (al-Suri, gjengitt i Lacey, 2008, s. 168). Det er på det rene at militante islamister benytter seg av propaganda i vesteuropeisk kontekst: Ayman al- Zawahiri har uttalt at halvparten av moderne, global jihad utspiller seg på «medienes slagmark» (Schake, 2014). Islamistisk propaganda spres systematisk og i stort omfang i nettbaserte fora. Subversjon⁴⁰ inngår også i militante islamisters repertoar. Et eksempel på at subversive virkemidler benyttes i vesteuropeisk kontekst, er etableringen av shariakontrollerte soner i britiske og tyske byer (Jones, 2013; Nelles, 2014). Det brede spekteret av virkemidler kjennetegner opprørstaktikk (Kilcullen, 2009, s. 12; Rosenau, 2007, s.11).

En annen indikasjon på at militante islamister er opprørere, er det faktum at sentrale elementer i strategien deres er hentet fra maoistisk opprørsdoktrine: al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 20-21) og al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 471-472) låner ideen om å utforme det planlagte islamistiske opprøret som en geriljakrig i tre faser fra Mao. Også det dualistiske verdensbildet og den globale kampen for å erstatte ett samfunnssystem med et annet ved å involvere befolkningen, er lånt fra maoistiske opprørere (Cigar, 2009, s. 12-13; Lia, 2009, s. 373). Videre er essensen i både tradisjonell maoistisk og moderne islamistisk opprørsstrategi å maksimere støtten til egen sak og samtidig marginalisere motpartens støttespillere i relevante befolkning (ibid.).

Likhetene mellom opprørstaktikk og militant islamistisk strategi tilsier at elementer av opprørsbekjempelsesteori kan speile globalt orienterte militante islamisters tankesett. To forhold ved eksisterende opprørsbekjempelsesteori vanskeliggjør imidlertid bruken av teorien for denne oppgavens formål. For det første er foreliggende opprørsbekjempelsesteori ikke i tilstrekkelig grad tilpasset potensielle opprør i moderne, globale samfunn (Kilcullen, 2006,

⁴⁰ Med subversjon menes her aktiviteter som har til hensikt å etablere autonome maktstrukturer basert på sharia, eksempelvis opptøyer og infiltrasjon av moskeer, skoler og muslimske institusjoner (General Intelligence and Security Service, 2004, s. 7).

2009; Mackinlay, 2009). For det andre fokuserer det meste av eksisterende opprørsbekjempelsesteori på håndtering av opprør med militære virkemidler i ikke-vestlige stater. Følgelig er det nødvendig å utarbeide overordnede prinsipper for håndteringen av et potensielt islamistisk opprør i vesteuropeisk kontekst. Under utledes fem prinsipper. Jeg velger å basere disse primært på teori av Stathis Kalyvas og David Kilcullen siden denne er empirisk forankret i omfattende feltarbeid (Kalyvas, 2006, s. 397-401).

5.3.1 vinn befolkningens støtte til kampen mot opprørerne

Kampen mot et potensielt opprør er kampen om befolkningens støtte: Enhver opprørsgruppe baserer sin styrke og sitt handlingsrom primært på evnen til å manipulere og mobilisere relevante befolkning (Kilcullen, 2013, s. 114-115). Med relevante befolkning menes her den muslimske diasporaen, herunder konvertitter til islam, i vesteuropeiske stater.

Som vist, forsøker opprørere som er underlegne motparten i kampevne å redefinere aktuelle konflikt fra en strid mellom kampmidler til en strid om befolkningens støtte. I de fleste opprør vil kun et lite antall personer i relevante befolkning utøve vold og slutte sterkt opp om ideologien som ligger til grunn. Like fullt involverer et opprør relevante befolkning i sin helhet (Gurman, 2013, s. 9; Kalyvas, 2006, s. 21; Kilcullen, 2013, s. 160) fordi opprørerne benytter politisk vold instrumentelt i et forsøk på å tvinge befolkningen til ettergivenhet. Verdt å merke seg er at befolkningens ettergivenhet genereres av frykt for ekstremistene, ikke faktiske preferanser eller aksept av aktuelle ideologi (Kalyvas, 2006, s. 27-28). Aktiv støtte til det potensielle islamistiske opprøret i form av handlinger og preferanser kan derfor hentes fra svært begrensede segmenter av den muslimske diasporaen i Vest- Europa dersom de resterende delene av denne skremmes til ettergivenhet gjennom bruk av vold.

Kalyvas argumenterer for at terrorisme genererer befolkningens ettergivenhet på en effektiv måte spesielt hvis voldsnivået er relativt lavt (ibid., s. 95). al- Muqrin (gjengitt i Cigar, 2009, s. 27) erkjenner at det klare flertallet av den muslimske diasporabefolkningen

ikke vil støtte de militante islamistene. Han følger imidlertid Kalyvas' resonnement når han fremholder at the «strategy of a thousand cuts» kan skremme muslimene til ettergivenhet på en effektiv måte dersom angrepene på den fjerne fienden gjennomføres hyppig og med begrenset voldsnivå (ibid., s. 22).

Fordi befolkningens støtte og ettergivenhet står i et direkte forhold til opprørernes styrke og handlingsrom, er grunnpremisset for opprørsbekjempelsesteori å vinne befolkningens støtte til kampen mot opprørerne heller enn å håndtere opprørerne direkte (Kilcullen, 2009, s. xv). Både antiterror og opprørsbekjempelsesteori til formål å bryte forbindelsen mellom terroristene/opprørerne og befolkningen de opererer i. Fremgangsmåten er imidlertid ulik: I tradisjonell antiterror håndteres terrortrusselen ved å rette relevante tiltak direkte inn mot terroristene. I opprørsbekjempelsesteori betraktes terrorisme som del av et større, potensielt opprør. Terrortrusselen håndteres ved å eliminere befolkningens støtte til opprørerne.

5.3.2 enhetlig ledelse, helhetlig tilnærming

Alle deler av myndighetsapparatet og det sivile samfunnet som bistår i håndteringen av et potensielt opprør, må samles under én felles ledelse for å sikre tilstrekkelig samordning mellom aktørene. Tilsvarende må virkemidlene koordineres slik at de trekker i samme retning (Kilcullen, 2009, s. 265). Dette krever en felles forståelse av aktuelle problem og en målsetning å koordinere virkemidlene inn mot, altså en politisk definert og styrt strategi.

5.3.3 politisk styrt strategi

Opprørsbekjempelsesteori legger til grunn at ethvert opprør har en politisk årsak. Dette impliserer at opprørsbekjempelse må hvile på en politisk styrt strategi som gir retning og koordinasjon, og dermed effektivitet, til tiltakene som iverksettes (ibid.). En politisk styrt målsetning med håndteringen av et potensielt opprør øker også oppslutningen om og legitimiteten av tiltakene som tas i bruk.

Et viktig element i «the strategy of a thousand cuts» er å fremprovosere en overreaksjon fra de politiske myndighetene som bekjemper det potensielle islamistiske opprøret, slik at myndighetene fremstår som befolkningens fiender (Wilkinson, 2006, s. 19). En motstrategi utarbeidet av og satt under politisk ledelse bidrar til at håndteringen av trusselen fra militante islamister ikke blir for impulsiv og hendelsesstyrt. Slik nektes islamistene overreaksjonen de etterstreber.

5.3.4 langsiktighet og kontinuitet

Håndtering av et potensielt opprør må baseres på en forståelse av opprørets natur (Strachan, 2013, s. 103; Tzu, 1963, s. 84). Av den ovenstående utlegningen om indirekte strategi følger det at opprørskonflikter av natur er langvarige. Clausewitz (gjengitt i Strachan, 2013, s. 55) påpeker at tidselementet er det viktigste aktivum den parten besitter som håndterer et potensielt opprør. Ved å unngå å svare direkte på opprørernes invitasjon til åpen konfrontasjon og ved å anlegge et langsiktig perspektiv på håndteringen av trusselen de representerer, fratar man opprørerne deres fremste strategiske fortrinn: tiden. Det er følgelig avgjørende å etablere forståelse og aksept i befolkningen i vesteuropeiske stater for at håndteringen av det potensielle islamistiske opprøret vil ta tid. Forståelsen for nødvendigheten av langsiktighet må foreligge også på politisk nivå, slik at man sikrer tilstrekkelig ressurstilfang til og kontinuitet i virkemidlene over tid.

Det faktum at et opprør er langvarig, innebærer at det er et innviklet problem: Over tid utvikler det en egendynamikk som ingen av partene nødvendigvis forutser (Strachan, 2013, s. 55). al- Suri (gjengitt i Lia, 2009, s. 420) fremholder nettopp «evnen til selvfornyelse» som et viktig trekk ved moderne jihad. Dette aktualiserer behovet for fleksibilitet i håndteringen av det potensielle islamistiske opprøret: Man må justere tiltakene i tråd med en eventuell utvikling av det potensielle opprøret, og dessuten påse at tiltak som settes inn på kort sikt ikke kolliderer med den langsiktige målsetningen. Prinsippet om langsiktighet innebærer også

tilbakeholdenhet med å iverksette tiltak som er så inngripende at befolkningen ikke aksepterer at de vedvarer over tid.

5.3.5 legitimitet

Kjernen i opprørsbekjempelsesteori er å sikre at opprørsbekjempelsen har legitimitet i relevante befolkning (Kilcullen, 2009, s. 265). Dette følger direkte av prinsippet om å etablere støtte i befolkningen til håndteringen av et potensielt opprør. For at myndighetenes inngripen skal oppfattes som rettmessig og nødvendig, må alle tiltak overensstemme med lovgivning, sivile rettigheter og demokratiske prinsipper i aktuelle stat.

5.4 Teoretisk grunnlag for motstrategien: Hvorfor opprørsbekjempelsesteori?

Igjen må det presiseres at det ikke foreligger et islamistisk opprør mot vesteuropeiske stater på nåværende tidspunkt. Det er imidlertid på det rene at globalt orienterte militante islamister har utarbeidet en ideologisk forankret strategi i den hensikt å utvikle et slikt opprør. Videre er det solid teoretisk fundament for at vesteuropeiske stater må legge en forståelse av islamistenes tankesett og strategi til grunn for antiterrorarbeidet for at dette skal føre frem. Følgende forhold indikerer at elementer av opprørsbekjempelsesteori adresserer sentrale komponenter i tankesettet og strategien som ligger til grunn for global jihad:

COIN- prinsipp 5.3.1 og 5.3.5 tar høyde for islamistenes forsøk på å redefinere kampen mot Vesten fra en strid mellom kampfjeller til en strid om majoritetsbefolkningens kampvilje og den muslimske minoritetsbefolkningens støtte.

COIN- prinsipp 5.3.4 tar høyde for at islamistene anlegger et langsiktig perspektiv på kampen mot vesteuropeiske stater.

Opprørsbekjempelsesteori anerkjenner dessuten det ideologiske elementet i militante islamisters strategi (Kilcullen, 2009, s. 13-15). Det å redusere islamistenes appell innebærer innen opprørsbekjempelsestradisjon følgelig å diskreditere ideologien de legger til grunn (ibid.).

Funnene i oppgavens første del indikerer at radikaliserings av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam drives av tre faktorer: en ideologi som setter muslimer opp mot ikke-muslimer og som betoner påstått undertrykking av den globale muslimske diasporaen, et nettverk av innflytelsesrike radikaliserere, og sårbarhet for radikalisering som forsterkes i og med konversjonen til islam. Som det fremgår av casestudiene, kan det ikke utarbeides noen klar profil på radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiftet. For å forebygge radikalisering av etnisk vesteuropeiske muslimske konvertitter, må fokus i motstrategien etter alt å dømme legges på nettverkene og ideologien som driver radikaliseringsen. Dette innebærer som vist et skifte fra klassisk antiterrorstrategi til opprørsbekjempelsesteori.

5.5 Elementer i en indirekte strategi for å håndtere terrortrusselen fra radikaliserede, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam i vesteuropeiske stater

5.5.1 en overordnet målsetning

Det følger av definisjonen på strategi at vesteuropeiske stater må legge en overordnet målsetning til grunn for sin motstrategi, jamfør COIN- prinsipp 5.3.3. Storbritannias anti- og kontraterrostrategi, CONTEST, hviler på en uttalt målsetning om å «reducere risikoen for terrorangrep i tilstrekkelig grad til at befolkningen kan leve normale liv» (Omand, 2013, s. 16-17). Det kan argumenteres for at en målsetning av denne typen tar høyde for sentrale elementer i globalt orienterte militante islamisters strategi og dessuten er forankret i opprørsbekjempelsesteori:

Ett sentralt aspekt ved «the strategy of a thousand cuts» er som vist å gjennomføre hyppige terrorangrep i mindre skala. Dette er et ledd i islamistenes forsøk på å fremprovosere en overreaksjon fra myndighetene som håndterer terrortrusselen og med det delegitimere de samme myndighetene i befolkningens øyne. Ekstremistenes overordnede siktemål er å øke potensialet for rekruttering til egne rekker.

De senere årene har islamistiske terrorangrep i vesteuropeisk kontekst blitt

gjennomført nettopp i mindre skala og med relativt enkle midler.⁴¹ Denne typen angrep er vanskelige å avverge, og risikoen for terrorangrep vil derfor etter alt å dømme prege vesteuropeiske samfunn i overskuelig fremtid. For å imøtegå islamistenes forsøk på å delegitimere myndighetene som bærer ansvaret for antiterrorarbeidet, er det derfor avgjørende å realitetsorientere befolkningens forventninger til hva myndighetene kan oppnå med dette. Det er nødvendig å etablere forståelse for at absolutt sikkerhet mot terrorangrep er uforenlig med det demokratiske verdigrunnlaget som vesteuropeiske stater er tuftet på. Det overordnede perspektivet er å sikre vesteuropeiske befolkningers støtte til antiterrorarbeidet, herunder de virkemidlene som (ikke) tas i bruk (ibid., s. 18), jamfør COIN- prinsipp 5.3.1 og 5.3.5.

En motstrategi som hviler på en overordnet målsetning om å demme opp for heller enn å eliminere terrortrusselen, kan bidra til at myndighetene setter et tak på investeringene i antiterrorarbeidet. Dersom målsetningen ikke settes for høyt, legger den også til rette for at vesteuropeiske stater ikke tar i bruk for invasive virkemidler i antiterrorarbeidet, men snarere opprettholder den nødvendige balansen mellom sikkerhet og demokratiske friheter og rettigheter. Når myndighetene har som mål å opprettholde normalitet, definerer de dessuten strategien ut fra hva de kjemper for, ikke hva de kjemper mot. Dermed legger de selv til en viss grad premissene for antiterrorarbeidet fremfor utelukkende å svare på initiativet fra militante islamister. Samlet bidrar dette til at vesteuropeiske myndigheter nekter islamistene den overreaksjonen de etterstreber og som er egnet til å øke radikaliseringspotensialet i den muslimske diasporaen. Målet om å forebygge radikalisering bør etter denne logikken være underlagt en overordnet målsetning for antiterrorarbeidet.

I tillegg vil en realistisk og klart uttrykt målsetning bli oppnåelig med virkemidler befolkningen aksepterer over tid. Dermed oppnås en sammenheng mellom mål og midler,

⁴¹ Angrepene mot et kulturhus og en synagoge i København i februar 2015, mot satiremagasinet Charlie Hebdo og en jødisk matbutikk i Paris i januar 2015, mot det jødiske museet i Brussel i mai 2014 og mot jødiske sivile og franske fallskjermjegere i Toulouse og Montauban i mars 2012, er eksempler på at strategien materialiserer seg.

som igjen kan gi økt støtte og legitimitet til myndighetenes håndtering av terrortrusselen, jamfør COIN- prinsipp 5.3.5.

Når vesteuropeiske myndigheter viser tilbakeholdenhet hva gjelder virkemidlene i antiterrorarbeidet, forhindrer de videre at virkemidlene forverrer trusselen de er ment å demme opp for: For omfattende tiltak vil kunne skape inntrykk av at muslimsk diaspora mistenkeliggjøres og overvåkes. Dette vil igjen være egnet til å bekrefte islamistenes metanarrativ og dualistiske verdensbilde og dermed øker potensialet for rekruttering til ekstremistenes rekker. Heller ikke majoritetsbefolkningen vil uten videre akseptere at omfattende antiterroriltak opprettholdes over tid.

Fordi en målsetning om å redusere terrortrusselen tilstrekkelig til at befolkningen kan leve normale liv ikke baseres på en klar tidshorisont, tar den dessuten høyde for det langsiktige perspektivet globalt orienterte islamister legger til grunn, jamfør COIN- prinsipp 5.3.4.

5.5.2 kommunikasjon med befolkningen

Selv om antiterroriltakene tar sikte på å motvirke aktiviteten fra et lite mindretall av aktører, er det avgjørende at både majoritetsbefolkningen og den muslimske minoritetsbefolkningen aksepterer tiltakene og er innforstått med at de iverksettes for å ivareta deres interesser, jamfør COIN- prinsipp 5.3.1 og 5.3.5. Myndighetenes håndtering av terrortrusselen er gjenstand for vurdering både i vesteuropeiske befolkninger og blant interessenter utenom de vesteuropeiske statene. Et opplevd misforhold mellom nivået på terrortrusselen og omfanget på antiterrorarbeidet vil uthule både majoritets- og minoritetsbefolkningens støtte til relevante tiltak og tillit til myndighetsapparatets evne til å håndtere trusselen fra militante islamister. For at befolkningen skal akseptere antiterroriltakene, og at disse vedvarer over tid, må den derfor få en klar forståelse av hva trusselen mot den består i og hva hensikten med tiltakene er. Til dette formålet må myndighetenes kommunikasjon av trusselbildet være så konkret,

tydelig og sannferdig som mulig. Kommunikasjonsapparatet må profesjonaliseres og samordnes: «We need to take public relations and public education as seriously as the terrorists do», påpeker Jessica Stern (2003, s. 293).

5.5.3 prinsipper for organiseringen av antiterrorarbeidet

I tråd med COIN- prinsipp 5.3.2 kan det anføres flere argumenter for enhetlig ledelse og permanent organisering av, samt økt integrasjon mellom, de delene av myndighetsapparatet som bærer ansvaret for antiterrorarbeidet. Det er gode grunner til å legge strategisk viktige oppgaver til ett samlet fagmiljø på nasjonalt nivå. Som eksempler på slike oppgaver kan nevnes utarbeidelse, tilpasning og koordinasjon av tiltak samt veiledning og kompetanseheving av lokale aktører.

Ett argument for å redusere sektoriseringen som preger antiterrorarbeidet i flere vesteuropeiske stater, er at en god strategi er sektorovergripende og styrende for alle aktiviteter som bidrar til å realisere den overordnede målsetningen (Diesen, 2012, s. 8). I det følgende argumenteres det for at trusselen fra militante islamister er et komplekst problem som må håndteres ved å involvere flere og mer lokale aktører enn innenfor tradisjonell sikkerhetstankegang. Mangfoldet av aktører kombinert med en sektorisert tilnærming vil kunne medføre tap av koordinasjonen og kontrollen som behøves for å sikre at alle relevante tiltak rettes inn mot den overordnede målsetningen som ligger til grunn for antiterrorarbeidet, jamfør COIN- prinsipp 5.3.3.

En mindre sektorisert tilnærming vil også forenkle demokratisk kontroll med, og ansvarliggjøring av, aktørene som tar del i antiterrorarbeidet. Det blir dessuten enklere å holde oversikt over ressursene som tilføres dette arbeidet. Redusert sektorisering vil følgelig kunne høyne legitimiteten av, og befolkningens støtte til, myndighetenes håndtering av trusselen fra militante islamister, jamfør COIN- prinsipp 5.3.1 og 5.3.5.

En mer sentralisert og permanent organisering av antiterrorarbeidet tilrettelegger

dessuten for større kontinuitet i virkemidlene over tid. Slik ivaretas det langsiktige perspektivet som håndteringen av trusselen fra globalt orienterte militante islamister vil kreve, jamfør COIN- prinsipp 5.3.4.

Det faktum at radikaliserings er et komplekst problem, innebærer dessuten at forebyggingsarbeidet fordrer bred og forskningsbasert kunnskap og forståelse. Dersom det overordnede ansvaret for å bistå lokale aktører med utvikling og tilpasning av antiradikaliseringstiltak legges til ett samlet fagmiljø på nasjonalt nivå, kan kvaliteten på innsatsen mot radikaliserings høynes og dobbeltarbeid unngås. Samarbeid og utveksling av informasjon og best practice mellom aktuelle deler av myndighetsapparatet i inn- og utland vil også underlettes.

På den annen side er trusselen fra militante islamister som argumentert et komplekst problem som til en viss grad tilpasser seg tiltakene som iverksettes. Dette innebærer at myndighetenes håndtering av trusselen må baseres på en grad av fleksibilitet som er uforenlig med en fullt ut sentralisert modell. Behovet for å sikre spesialkompetanse i forebyggingsarbeidet må dessuten balanseres opp mot nødvendigheten av å involvere lokale aktører, herunder det muslimske sivilsamfunnet. For stor grad av sentralisering av arbeidet med å forhindre radikaliserings er dessuten egnet til å heve ekstremistenes status i en grad som er uproporsjonal med trusselen de faktisk representerer. En fullt ut sentralisert modell er følgelig verken mulig eller ønskelig. Det å tillegge ett samlet fagmiljø på nasjonalt nivå det overordnede ansvaret for strategisk viktige oppgaver, herunder bistand til lokale aktører i antiradikaliseringarbeidet, bidrar til å redusere sektoriseringsen samtidig som behovet for fleksibilitet og spennvidde på aktørsiden ivaretas.

5.5.4 Kampen mot ideologien: å skille islamisme fra islam

Det kan anføres flere argumenter for at imøtegåelse og diskreditering av islamistisk ideologi er en nødvendig del av antiradikaliseringarbeidet i vesteuropeiske stater:

En sentral og selvstendig komponent i globalt orienterte militante islamisters strategi er som vist å vinne oppslutning om islamistisk ideologi i de segmentene av befolkningen som er mottakelige for det. Dette elementet i islamistenes strategi kalles *dawa*.⁴² I europeisk kontekst er formålet med spredningen av ekstremistisk ideologi å fremme muslimers tilbaketrekning fra majoritetssamfunnet og påfølgende etablering av parallellsamfunn hvor vestlige verdier og lovgivning avvises. På et mer overordnet nivå er målsetningen med *dawa* å uthule den muslimske minoritetsbefolkningens tillit og lojalitet til hjemstatenes myndigheter og majoritetsbefolkning og derigjennom utfordre fundamentet for det liberale vesteuropeiske demokratiet (General Intelligence and Security Service, 2004, s. 12).

For å vinne oppslutning om islamistisk ideologi, tar ekstremistene sikte på å sette likhetstegn mellom islam og islamisme og med det gi ekstremismen skinn av religiøs forankring. I den grad de har mangelfull innsikt i islam og svak tilknytning til muslimske miljøer, er etnisk vesteuropeiske konvertitter selv i liten grad i stand til å gjennomskue militante islamisters sammenblanding av islam og islamisme. Ekstremistenes forsøk på å gi islamismen religiøs forankring er dessuten egnet til å forsterke antimuslimske holdninger i majoritetsbefolkningen, hvilket igjen nærer islamistenes metanarrativ og dualistiske verdensbilde.

All den tid *dawa*- aspektet ved ekstremistenes strategi tar sikte på å forsterke skillet mellom majoritetsbefolkning og muslimsk minoritetsbefolkning og sette likhetstegn mellom islamisme og islam, er det maktpåliggende å forhindre at kampen mot militant islamisme oppfattes som stigmatisering av en befolkningsgruppe eller religion. Innlemmelse av den muslimske befolkningen i kampen mot islamistisk ideologi er én mulig løsning, som også tar høyde for målsetningen med *dawa*: Ved å danne felles front med muslimer mot militante islamister og ideologien disse forfekter, understreker man at islamistene er uislamske

⁴² *Dawa* kan forstås som «en anmodning til muslimer om å vende tilbake til [islamistenes forståelse av] islam» (Esposito, 2002, s. 53).

ekstremister. Dette adresserer islamistenes dualistiske verdensbilde og bidrar til å marginalisere militante islamister både innad i de muslimske miljøene og i majoritetsbefolkningens øyne. Siktemålet er her å øke både majoritets- og minoritetsbefolkningens støtte til antiradikaliseringarbeidet, jamfør COIN- prinsipp 5.3.1.

Et annet argument for at kampen mot ekstremistisk ideologi må føres primært av den vesteuropeiske muslimske diasporaen, er at det er muslimer som besitter den kulturelle og religiøse innsikten og legitimiteten som kreves for å trekke skillet mellom islamisme og islam og dermed diskreditere ekstremistisk ideologi. Ved å trekke veksler på den muslimske diasporaen, etterlater vesteuropeiske myndigheter dessuten et svakere avtrykk på antiterrorarbeidet. Dette er maktpåliggende: Dersom myndighetene går for tungt inn i antiradikaliseringarbeidet, herunder med judisielle og politisære virkemidler, næres militante islamisters metanarrativ om at muslimer står under angrep fra vestlige myndigheter. Konsekvensen kan bli redusert tillit og økt spenningsnivå mellom den muslimske minoritetsbefolkningen på den ene siden og majoritetsbefolkningen og politi- og justissektoren på den andre siden. I et slik klima vanskeliggjøres antiradikaliseringarbeidet, og potensialet for rekruttering til ekstremistenes rekke øker. *Dawa-* aspektet ved islamistenes strategi lar seg dessuten i svært begrenset grad lovregulere innenfor rammene av det vesteuropeiske demokratiet fordi det i hovedsak berører forholdet mellom borgerne (General Intelligence and Security Service, 2004, s. 45).

En mulig tilnæringsmåte som tar hensyn til ovennevnte momenter, er å utvikle og spre et motnarrativ som plukker fra hverandre og delegitimerer islamistisk ideologi i fora der ekstremistisk propaganda distribueres, eksempelvis sosiale medier. Formålet må være å forhindre at ekstremistenes budskap står uimotsagt og gjøre muslimer i risikozonen mindre mottakelige for dette.⁴³

⁴³ For konkrete forslag til hvordan dette kan gjøres i praksis, vises det til oppgavens vedlegg.

Militante islamister bruker religion som legitimeringsgrunnlag for både holdninger og handlinger. Som argumentert, er etnisk vesteuropeiske konvertitter spesielt sårbare for en sammenblanding mellom islamisme og islam fordi de ofte mangler religiøs innsikt. Motnarrativet bør derfor ta sikte på å utfordre det mangelfulle teologiske fundamentet for islamistisk ideologi, avdekke inkonsistensen i ideologien og vise avskyeligheten og ineffektiviteten ved virkemidlene militante islamister benytter. Videre bør motnarrativet imøtegå islamistenes forestilling om at de representerer det brede lag av muslimer, for eksempel ved å demonstrere at islamistisk terrorisme først og fremst rammer islamistenes påståtte trosfeller (Cronin, 2009, s. 185).

Til disse formålene vil motnarrativet antakelig ha best effekt dersom det utarbeides av det muslimske sivilsamfunnet, herunder tidligere ekstremister og/eller ofre for terrorisme samt personer med religiøs innsikt: Islamistenes propaganda retter seg mot den muslimske befolkningen, deriblant konvertitter til islam. Vesteuropeiske myndigheter mangler nødvendig troverdighet, teologisk innsikt og dermed overbevisningskraft overfor dette publikummet (Schake, 2014). Dersom vesteuropeiske myndigheter tar del i utformingen av et teologisk forankret motnarrativ, kan det dessuten dannes et inntrykk av at myndighetene forsøker å sanksjonere hva som er rett islam. Dette vil i sin tur være egnet til å uthule den muslimske minoritetsbefolkningens støtte til antiterrorarbeidet og følgelig stenge for nødvendig samarbeid med vesteuropeiske myndigheter om dette. Det er også sivile aktører som enklest kan respondere på ekstremistisk propaganda med tilnærmet samme hyppighet og hurtighet som propagandaen spres. Myndighetenes rolle bør derfor avgrenses til å sette sivilsamfunnsaktører i stand til å imøtegå ekstremistisk ideologi og ekstremistiske ytringer gjennom koordinering, finansiering, veiledning, kompetanseheving og hjelp til å trekke veksler på profesjonelle aktører. Denne bistanden er imidlertid avgjørende gitt den stadig økende profesjonaliteten i ekstremistenes propagandaapparat.

5.5.5 Kampen mot radikaliserer og radikale nettverk

All den tid oppgavens første del indikerer at islamistiske nettverk og ideologer spiller en sentral rolle i radikaliseringen av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam, må man så langt det er mulig redusere innflytelsen fra disse som et ledd i antiradikaliseringarbeidet.

Siktemålet med dette elementet i antiterrorstrategien må være å øke muslimske miljøers motstandskraft mot radikale nettverk og ideologer. Til dette formålet må det arbeides systematisk med å spre bevissthet om ekstremisme i disse miljøene. Det er nødvendig å trekke veksler på personer som besitter religiøs innsikt og autoritet i de samme miljøene, herunder religiøse ledere, da dette er aktører som har reelle forutsetninger for å fungere som motvekt til islamistiske radikaliserer. Muslimske religiøse ledere må bidra i kampen mot radikaliserer og radikale nettverk ved aktivt å fordømme og delegitimere militante islamister og ideologien de forfekter.

Andre argumenter for å trekke muslimske religiøse ledere og miljøer inn i kampen mot radikaliserer og radikale nettverk, er at radikaliseringen av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som vist ser ut til å ha en sosial og en ideologisk komponent.⁴⁴ Muslimske religiøse lærde kan tilføre konvertittene en religiøs innsikt som gjør dem mindre mottakelige for ekstremistisk indoktrinering. Moderate muslimer er de eneste som effektivt kan fylle det sosiale og religiøse tomrommet som kan oppstå i konvertittenes liv fra og med konversjonen, og som ekstremistene utnytter.

All den tid radikaliseringen av etniske vesteuropeere i stor grad ser ut til å skje gjennom kontakt med radikale aktører i randsonen av arenaer der muslimer ferdes, fortrinnsvis moskeer, bør moskeenes rolle i antiradikaliseringarbeidet styrkes. Ekstremistiske aktører avviker typisk fra moskeenes offisielle linje, og de er derfor vanskelige å oppdage og påvirke fra myndighetshold.

⁴⁴ Funnet har støtte i nyere forskning. Se Horgan (2009).

Gitt islamistenes metanarrativ om at muslimer står under angrep fra vestlige myndigheter, er det som argumentert nødvendig å begrense myndighetenes direkte og synlige rolle i antiterrorarbeidet så langt det er mulig. Med dette menes ikke at arbeidet mot radikaliserings skal overlates til den vesteuropeiske muslimske befolkningen alene: Politi og rettsvesen må selvsagt håndtere radikalisererte enkeltpersoner når det er lovhjemmel for det, eksempelvis ved spredning av hatefulle ytringer og oppmoding til terrorhandlinger. Det er her avgjørende å vurdere det enkelte lovbrudd i lys av islamistenes bredere strategi.

Samarbeidet med muslimske sivilsamfunn og organisasjoner fordrer dessuten en viss grad av formalisering og kontroll. Det er avgjørende at de muslimske aktørene som vesteuropeiske myndigheter trekker med i antiradikaliseringsarbeidet, markerer tydelig distanse til radikale islamistiske aktører og ideologien disse forfekter: *Dawa- aspektet* ved islamistenes strategi tar som vist sikte på en re-islamisering av den vesteuropeiske muslimske diasporaen. Utover spredning av islamistisk ideologi, benytter ekstremistene press og intimidering til dette formålet (General Intelligence and Security Service, 2004, s. 27). Mye tyder på at deler av det institusjonelle islam i Europa, herunder moskeer, imamer, skoler og foreninger, er flettet inn i og står under press fra islamistiske krefter.⁴⁵

Selv om tilhengere av islamistisk ideologi ikke nødvendigvis stiller seg bak militante islamisters fortolkning av jihad som en væpnet kamp, vil de ha vanskeligheter med å avvise fortolkningen på religiøst grunnlag. Dette fordi militante og ikke- militante islamister i hovedsak legger de samme religiøse tekstene til grunn og dermed er ideologisk forbundet (Rabasa & Benard, 2015, s. 29-30). Grensdragningen mellom militante og ikke- militante islamister er følgelig uskarp (General Intelligence and Security Service, 2004, s. 21). Involvering av personer som ikke markerer tydelig avstandstaken til islamistisk ideologi i antiradikaliseringsarbeidet vil derfor kunne understøtte militante islamisters forsøk på å gi

⁴⁵ Se blant andre Murawiec, L. (2005). *Princes of darkness. The Saudi assault on the West*. Md: Rowman & Littlefield Publishers.

ekstremismen religiøs forankring og legitimitet. Dette vil igjen være egnet til å uthule majoritetsbefolkningens støtte til antiradikaliseringarbeidet.⁴⁶

Videre må man anerkjenne at muslimer som går i bresjen mot radikale krefter har behov for beskyttelse mot vold og trusler. Dette krever vilje til konsistent håndhevelse av aktuelle deler av lovverket. Muslimske religiøse ledere vil heller ikke kunne fungere som en reell motvekt til islamistiske radikaliseringsarbeidere med mindre de fremstår som relevante og kompetente rollemodeller for etniske vesteuropeere. Det må følgelig stilles krav til at ikke-europeiske imamer har god kjennskap til aktuelle europeiske språk og samfunnsforhold.

5.5.6 Adresser sårbare individer: å skille militante islamister fra muslimer.

Som vist, er forsøket på å innlemme den muslimske diasporabefolkningen i et potensielt opprør et bærende element i globalt orienterte militante islamisters strategi. En sentral del av vesteuropeiske staters motstrategi må følgelig være å fange opp personer som er i risikozonen for, eller i en tidlig fase av, radikalisering. Dette aktualiserer COIN- prinsipp 5.3.1.

Det faktum at radikalisering av etnisk vesteuropeiske muslimske konvertitter forløper relativt raskt og dessuten har en klar sosial komponent, øker sannsynligheten for at ytre tegn på radikalisering manifesterer seg på et tidspunkt hvor mulighetsvinduet for forebygging er lukket (jfr Helfstein, 2012, s. 64). Det er derfor nødvendig å sikre tilstrekkelig spennvidde på aktørene i forebyggingsarbeidet til at man også når resurssterke personer som ikke oppviser risikoatferd eller ytre tegn på radikalisering, og som derfor ikke fanges opp av normalsystemet. Radikalisering kan heller ikke defineres utelukkende som et sosialt problem og et tegn på svak integrering i samfunnet, all den tid også tilsynelatende velfungerende og velintegrerte personer trekkes inn i radikale nettverk. Integreringstiltak vil dessuten ha liten effekt overfor etnisk vesteuropeiske konvertitter.

⁴⁶ Storbritannias antiradikaliseringprogram, Prevent, kritiseres for å ha feilet på dette punktet (HM Government, 2011, s. 1).

En mulig tilnærming som ivaretar behovet for spennvidde på aktørsiden, og som kan være egnet til å fange opp personer som er i risikozonen for eller er i en tidlig fase av radikaliseringsprosessen, er tverrsektorielt samarbeid mellom relevante departementer, kommuner, sosiale myndigheter, politi, etterretning, kriminalomsorg, læresteder, moskeer og muslimske religiøse lærere. En utfordring i så måte er å sikre at utveksling av informasjon mellom mangfoldet av aktører forløper effektivt, men samtidig innenfor rammene av personvern og taushetsplikt. Videre er det nødvendig å heve kompetansen på både radikaliserings- og *dawa*-aspektet ved islamistenes strategi blant lokale myndigheter og sivilsamfunnsaktører som kommer i kontakt med personer som er i risikozonen for, eller i en tidlig fase av, radikaliseringsprosessen. I lys av funnene i oppgavens første del gjelder dette spesielt personer tilknyttet arenaer der muslimsk ungdom ferdes, eksempelvis skoler, universiteter og høyskoler, ungdoms- og fritidsklubber, idrettslag og moskeer. I arbeidet med veiledning og kompetanseheving av lokale aktører spiller sentrale fagmiljøer, akademia, politi og etterretning en viktig rolle.

All den tid arbeidet med å forhindre radikaliseringsprosessen krever spesialisert kompetanse, kan det heller ikke overlates til lokale aktører alene. Det bør legges til rette for at fagpersoner med spesialkompetanse på radikaliseringsprosessen kan bistå lokale aktører ved behov, eksempelvis i kartleggingen av hvordan individer som er sårbare for, eller i en tidlig fase av, radikaliseringsprosessen kan hjelpes videre. Fordi radikaliseringsprosessen som argumentert ikke kan defineres utelukkende som et sosialt problem, må aktørene i antiradikaliseringsarbeidet disponere over et bredt spektrum av individuelt tilpassede tiltak. Som eksempler kan nevnes tros- og livssynsveiledning, formidling av kontakt med støttegrupper og muslimske organisasjoner, oppfølging fra helsepersonell, samt hjelp til å bytte bosted og til å komme i utdanning og arbeid.

5.6 utfordringer ved den skisserte tilnærmingen

En åpenbar ulempe er at terminologien opprørsbekjempelse er vanskelig salgbar overfor både majoritets- og minoritetsbefolkningen. Økt kommunikasjon med befolkningen kan også være egnet til å løpe islamistenes ærend ved å generere større frykt enn det er grunnlag for. Det er avgjørende å formidle at det på nåværende tidspunkt ikke foreligger et islamistisk opprør mot vesteuropeiske stater fordi det er et klart misforhold mellom militante islamisters kapabilitet og intensjon i Vest- Europa. Islamistisk originallitteratur tydeliggjør imidlertid at globalt orienterte militante islamister anser terrorisme som ett av flere virkemidler i et planlagt opprør som etter maoistisk mal tenkes gjennomført i tre suksessive faser. Gitt islamistenes faseteori, må myndighetene ligge forut for utviklingen av det planlagte opprøret for å hindre at det materialiserer seg. Som det fremgår av utlegningen av like- mot- like- strategi, må forebyggingsarbeidet tilpasses trusselens natur. I så måte er det avgjørende at vesteuropeiske myndigheter tar høyde for *dawa*- aspektet ved globalt orienterte militante islamisters strategi.

Selv om det kan fremføres gode argumenter for å trekke den muslimske minoritetsbefolkningen med i antiradikaliseringarbeidet, er det maktpåliggende å fastholde at det overordnede ansvaret for sikkerheten påhviler myndighetene. Vektlegging av samarbeid med den muslimske diasporaen må heller ikke skape inntrykk av at muslimer overvåkes eller begunstiges relativt til majoritetsbefolkningen, eller at myndighetene innleder samarbeid med muslimsk minoritetsbefolkning utelukkende i antiterrorøyemed. Som nevnt er det dessuten nødvendig å velge samarbeidspartnere som faktisk har gjennomslagskraft i muslimske miljøer og som markerer tydelig avstandstaken til ekstremistisk ideologi.

Prevent, antiradikaliseringdelen av Storbritannias anti- og kontraterrorstrategi CONTEST, er tuftet på noen av de foreslåtte prinsippene. Fra flere hold er det hevdet at strategien ikke har fungert, hvilket er egnet til å så tvil rundt effektiviteten av den foreslåtte tilnærmingen: Kritikere har påpekt at Prevent i liten grad har lyktes i å adressere

ekstremistisk ideologi, dels fordi myndighetene selv har tatt en for fremtredende rolle i dette arbeidet og dels fordi organisasjoner og personer som ikke har tatt avstand fra ekstremistisk ideologi har blitt trukket inn i antiradikaliseringarbeidet (Awan, 2011; Holehouse, 2015; Murray, 2010). Videre viser kritikere til at kontrollen med bruken av statlige midler i antiterrorarbeidet har vært mangelfull (Awan, 2011). Disse ankepunktene har bidratt til å sementere andre etniske minoriteters og majoritetsbefolkningens skepsis til Prevent (Murray, 2010). I tillegg er det hevdet at innføringen av relativt inngripende polisiære og juridiske virkemidler har økt spenningsnivået og redusert tilliten mellom den muslimske minoritetsbefolkningen på den ene siden og majoritetsbefolkningen og politi- og justissektoren på den andre siden. Dette har skapt et vanskelig klima for antiradikaliseringarbeidet (Fenwick & Choudhury, 2011; Holehouse, 2015).

Det er imidlertid verdt å påpeke at innvendingene mot Prevent i overveiende grad går på virkemidlene som er anført under strategien heller enn strategien i seg selv. I den grad Prevent har unnlatt å adressere ekstremistisk ideologi, har bidratt til mistenkeliggjøring av den muslimske minoritetsbefolkningen og mislyktes i å vinne oppslutning om antiradikaliseringarbeidet i majoritetsbefolkningen, bryter den mot de foreslåtte prinsippene.

6.0 Konklusjon

Det er her tatt utgangspunkt i en hypotese om at marginalisering og traumatiske livshendelser på et personlig plan, og påfølgende opprørstrang, går forut for og frembringer radikaliserings av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam etter årtusenskiftet. Hypotesen er fremtredende i forskningsfronten, men samtidig i liten grad testet.

Hypotesen får bare delvis støtte. Funnene som gjøres, er i korte trekk at marginalisering i form av en selvvalgt tilbaketrekning fra studier, arbeid og sosiale nettverk i hovedsak følger *etter* konversjonen til islam og radikaliserings av studerte enheter. Få av enhetene viser tegn til opprørstrang *før* konversjon og radikaliserings. Traumatiske

livshendelser ser imidlertid ut til å ha en viss forklaringskraft: I flertallet av studerte caser medvirker opplevd traumatiske hendelser i den enkeltes liv, typisk foreldrenes skilsmisse, til at enhetene søker tettere kontakt med muslimer i venne- og bekjentskapskretsen. I randsonen av arenaer som muslimske venner og bekjente introduserer enhetene for, kommer disse under innflytelse av islamistiske ideologer og nettverk. Dette mønsteret trådte frem under innsamling og analyse av data.

Bekjenskaper, samt interaksjon med islamistiske ideologer og nettverk, ser følgelig ut til å ha større betydning for radikaliseringsprosessen enn trekk ved enhetene selv eller deres livssituasjon. Funnene gir således grunnlag for en nyansering av bildet visse teoretikere tegner av radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam som marginaliserte og opprørske 'tapere' og for tilsvarende justeringer av antiradikaliseringstiltak innrettet mot disse.

Fordi radikalisering er en kompleks og individuell prosess, er det naturligvis ikke mulig å utelukke at opprørstrang og marginalisering på et personlig plan kan medvirke til radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam. Gitt kompleksiteten ved radikaliseringsprosessen, kan det heller ikke forutsettes at interaksjon med islamistiske ideologer og nettverk alene er årsak til radikaliseringsprosessen. Mønsteret som trer frem, er imidlertid så entydig at det gir et godt grunnlag for videre testing.

Det sannsynliggjøres også at radikaliseringsprosessen av studerte enheter har en ideologisk og en sosial komponent. Ved å skissere én mulig kausalmekanisme bak radikalisering av etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam, bidrar studien til begynnende teoribyggning på feltet.

Det er også formulert en hypotese om at elementer i global islamistisk ideologi inngår i radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitters motivasjon for troverdige trusler om, planlagte eller faktisk gjennomførte terrorangrep mot vestlige mål etter årtusenskiftet.

Hypotesen får støtte. Et hovedpoeng i oppgaven er at vesteuropeiske stater ikke vil lykkes med å håndtere trusselen fra globalt orienterte militante islamister, herunder radikalisererte,

etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam, med mindre statene utarbeider en motstrategi som tar høyde for tankesettet og strategien bak global jihad.

Seks overordnede prinsipper for antiradikaliseringdelen av vesteuropeiske staters motstrategi skisseres. Med utgangspunkt i islamistisk originallitteratur argumenteres det spesielt for at antiradikaliseringarbeidet må adressere det faktum at spredning av islamistisk ideologi, såkalt *dawa*, er et bærende element i globalt orienterte militante islamisters strategi.

I flere vesteuropeiske stater ser man en omlegging mot noen av prinsippene som foreslås.⁴⁷ Denne studien adresserer utbredt kritikk mot, og fallgruver ved, tilnærmingen.

Det knytter seg imidlertid flere feilkilder til valgte forskningsdesign. For det første er utvalget av enheter foretatt med utgangspunkt i verdien på avhengig variabel. Enheter som ikke er radikaliseret og som ikke har fremmet troverdige trusler om, planlagt eller gjennomført terrorangrep mot vestlige mål i aktuelle tidsperiode, inkluderes ikke. Fravalget av såkalte negative caser skyldes at hypotesene retter seg eksplisitt mot enheter som faktisk er radikaliseret og som har fremmet troverdige trusler om, planlagt eller gjennomført terrorangrep mot vestlige mål. Caser der radikaliseret kunne ha funnet sted, men likevel ikke gjør det, er dessuten i svært begrenset grad offentlig tilgjengelig informasjon.

Ett problem med at negative caser utelates, er at mange av leddene i den skisserte kausalkjeden kan være til stede også i enheter som ikke radikaliseres. Det blir følgelig vanskelig å fastslå hvilken relativ vekt hver av kausalvariablene bør tillegges. Unnlattelse av å inkludere negative caser innebærer dessuten en risiko for at funnene fremstår som mer robuste enn det er grunnlag for (Mahoney & Goertz, 2004, s. 666-668). Selv om inklusjon av negative caser er viktigst ved testing, og ikke ved utvikling av teori, som her (ibid., s. 653), medfører dette at konklusjonen er tentativ og må underkastes videre testing.

Induktivt forankrede komparative studier basert på et relativt lavt antall caser, som

⁴⁷ Jamfør her vedlegg til oppgaven

denne studien, er kun et bidrag på vei mot teoribygging: Et allment trekk ved komparative studier generelt, og most different systems design spesielt, er at man mister nyanser og kontekst av syne. Utviklingen av en fullstendig teori krever dessuten en kombinasjon av induksjon og deduksjon (Levy, 2008, s. 5; Manheim, Rich, Willnat & Craig, 2006, s. 316). Dette gjør også at funnene må testes videre.

En annen feilkilde ved studien er at ideologiens betydning i radikaliseringsprosessen ikke kan påvises direkte. Jeg har resonnert meg frem til skisserte kausalmekanisme på bakgrunn av empiriske funn og foreliggende teori. Her må det også mer forskning til.

Videre er det vanskelig å forske på radikaliseringsprosessen generelt. Offentlig tilgjengelig informasjon er ofte begrenset og anekdotisk. Fordi etablerte hypoteser om radikaliseringsprosessen forløp er førende for hvilke tiltak som settes inn mot radikaliseringsprosessen, er det like fullt nødvendig å underkaste hypotesene empirisk testing.

Selv om denne typen analyser nødvendigvis innebærer subjektive vurderinger, er følgende grep gjort for å øke reliabilitet⁴⁸ og transparens av funnene: For det første er funnene belagt med en stor mengde åpne og lett tilgjengelige kilder. Svært hyppige kildehenvisninger bedrer etterprøvbareheten. Det faktum at jeg selv har samlet inn, oversatt og analysert datamaterialet fremfor å basere meg på andre forskeres funn, øker også transparens og etterprøvbarehet.

Som nevnt, er komparative studier basert på most different systems design generelt regnet for å skåre lavt på ekstern validitet.⁴⁹ Det er derfor ikke gitt at funnene kan generaliseres *til* hele universet. Som omtalt, er det her tatt sikte på testing av to hypoteser om radikaliseringsprosessen av etnisk vesteuropiske konvertitter til islam og begynnende teoribygging på feltet. I valget av forskningsdesign er intern validitet følgelig vektlagt over ekstern validitet.

⁴⁸ Med reliabilitet menes at fremgangsmåten er etterprøvbare, slik at en reproduksjon av studien på de samme dataene genererer samme resultater (King, Keohane, & Verba, 1994, s. 25-26).

⁴⁹ Ekstern validitet dreier seg om hvorvidt funnene kan generaliseres *til* og *over* relevante individer, situasjoner og tider (Cook & Campbell, gjengitt i Lund, 2002, s. 105-106).

Flere grep er imidlertid gjort for å øke generaliserbarheten av funnene *til* relevante populasjon. For det første er det tatt sikte på å foreta utvelgingen av caser på en gjennomtenkt måte (jfr Mahoney, 2003, s. 351): Mye arbeid er nedlagt i kartlegging av populasjonen. I mangel av en autoritativ oversikt, er universlisten utarbeidet med bistand fra en av få forskere som arbeider på feltet radikalisererte konvertitter. Universlisten er dessuten kontrollert opp mot to nyere fagbøker om militante islamister i europeisk kontekst.⁵⁰ Med utgangspunkt i prinsippene for most different systems design, er det i utvalget dessuten tatt sikte på å oppnå spredning på enhetenes verdier på variablene kjønn, alder, sosialt stratum, statsborgerskap og tidspunkt for relevante terroraksjoner, - planer og - trusler. Et annet grep som er tatt for å øke ekstern validitet, er å sjekke sentrale funn mot ytterligere seks enheter trukket fra samme universliste. Av hensyn til ekstern validitet er det dessuten gjort en tydelig avgrensning av populasjonen til kun etnisk vesteuropeiske militante konvertitter til islam (jfr Collier og Mahoney, sitert i George & Bennett, 2005, s. 32). Det faktum at universet av relevante caser er forholdsvis lite, og at til sammen snaut en tredel av populasjonen inngår i casestudier og prosessporing, bidrar også til å høyne ekstern validitet.

En feilkilde ved funnene er imidlertid at både Samantha Lewthwaite, Fritz Gelowicz, Robert Pierre og Khalid Kelly har lederroller i relevante terrorceller og -nettverk. Inntil videre studier foreligger, må det derfor tas forbehold om at resultatene kan være generaliserbare kun til radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter som har en slik lederfunksjon. Imidlertid er enheter som ikke har lederfunksjon i aktuelle terrorceller og -nettverk inkludert i prosessporingen, og funnene får i hovedsak støtte også her.

Gitt den eksplisitte avgrensningen av studien til radikalisererte, etnisk vesteuropeiske konvertitter til islam, kan det ikke forutsettes at resultatene er generaliserbare utover dette. Eksempelvis er det rimelig å anta at marginalisering, blant annet som følge av diskriminering

⁵⁰ Se Egerton (2011a, s. 102-110) og Rabasa & Benard (2015, s. 93-95).

på bakgrunn av etnisitet, vil være mer relevant for radikaliserings av ikke- etnisk europeiske konvertitter til islam i Europa.

En mulig feilkilde ad intern validitet⁵¹ ved bruken av most different systems design, er som omtalt utelatt variabel- skjevhet: Det relevante utfallet på avhengig variabel kan tenkes frembrakt av en uidentifisert uavhengig variabel som korrelerer med både uavhengig og avhengig variabel, slik at det antatte kausalforholdet i realiteten er spuriøst (Frendreis, 1983, s. 265; Mahoney, 2003, s. 353). Denne innvendingen er adressert ved å identifisere én mulig kausalkjede og -mekanisme bak radikaliserings av studerte enheter. Dette gjøres ved bruk av prosesssporing og ved å forankre hovedfunnene teoretisk (jfr Collier, 1993, s. 8-11). Videre er det gjort grundige studier av et relativt lavt antall godt dokumenterte caser. Kombineringen av indikatorer som måler enhetenes motivasjon for terrorangrepene og – truslene de knyttes til, er også egnet til å høyne intern validitet av funnene.

Felles for alle studier som forsøker å si noe om årsaksforhold, er imidlertid at man aldri kan vite med sikkerhet at skisserte kausalforhold er substansielt (Mahoney, 2003, s. 353). En annen feilkilde er at det for noen av enhetene som inkluderes i casestudiene og prosesssporingen ikke foreligger fyldig informasjon på alle indikatorer.

Et problem med begrepsvaliditeten⁵² av operasjonaliseringene av de uavhengige variablene knyttet til hypotese 1, er at teoretikerne bak hypotesen ikke selv definerer eksplisitt hva de legger i begrepene marginalisering, traumatiske livshendelser eller rebelske trekk/opprørstrang (Egerton 2011b, s. 462). Med opprørstrang/rebelske trekk siktes det etter alt å dømme til en dyp misnøye med og opprør mot den bestående samfunnsordenen snarere enn et vanlig ungdomsopprør (ibid., s. 459). Dette er vanskelig å vurdere utenfra, noe som har

⁵¹ Intern validitet defineres som hvorvidt relasjonen mellom uavhengig og avhengig variabel er av kausal karakter, uansett hvordan variablene er operasjonalisert (Cook & Campbell, gjengitt i Lund, 2002, s. 105-106).

⁵² Begrepsvaliditet/inholdsvaliditet omhandler hvorvidt operasjonaliseringen (indikatoren) man har valgt gir en dekkende beskrivelse av, og dermed faktisk måler, variabelen eller begrepet som operasjonaliseres (Adcock & Collier, 2001, s. 538-539; Cook & Campbell, gjengitt i Lund, 2002, s. 105-106).

negative konsekvenser for begrepsvaliditeten. Man kan kun observere ytre uttrykk for opprørstrang, i form av brudd med kontroll, autoritet og tradisjon.

«Rebels looking for a cause» -hypotesen setter imidlertid opprørstrangen i forbindelse med marginalisering og traumatiske livshendelser på et personlig plan. Roy (2004, s. 46; 2005, s. 6) forstår marginalisering som at individene det gjelder faller ut av arbeidsliv, utdanningsløp og sosiale nettverk og inn i eksempelvis en kriminell løpebane eller rusmisbruk. Roys egen operasjonalisering er lagt til grunn, hvilket må sies å styrke begrepsvaliditeten. Traumatiske livshendelser defineres ikke av teoretikerne selv. For best mulig begrepsvaliditet velger jeg derfor å legge Wiktorowicz' etablerte operasjonalisering av begrepet til grunn. Det faktum at de to sistnevnte variablene har en mer intuitiv fortolkning, øker umiddelbar validitet av operasjonaliseringene (jfr Bryman, 2004, s. 73).

Den teoretisk definerte uavhengige variabelen som ligger til grunn for oppgavens andre hypotese, er «motivasjon basert på elementer i global islamistisk ideologi». Operasjonaliseringen av variabelen gjøres med utgangspunkt i islamistisk originallitteratur og i etablert teori, hvilket øker sannsynligheten for at relevante elementer inkluderes, og irrelevante elementer ekskluderes, fra operasjonaliseringen.

For å redusere risikoen for feilklassifisering og øke sannsynligheten for at nyanser og bredde i det teoretisk definerte begrepet fanges inn, er det som vist tatt utgangspunkt i tre indikatorer. Det faktum at indikatorene baseres på etablert forskning (Nesser 2004, 2011), styrker begrepsvaliditeten. Som nevnt, knytter det seg imidlertid flere feilkilder til å benytte terroristers og terrormistenktes uttalelser for å måle motivasjonen deres for aktuelle terrortrussel eller –angrep. Denne innvendingen er forsøkt imøtegått ved å inkludere avlyttede samtaler, samt dagbøker og notater, der dette finnes.

7.0 Litteraturliste

Bøker og fagartikler

- Adcock, R., & Collier, D. (2001). Measurement Validity: A Shared Standard for Qualitative and Quantitative Research. *American Political Science Review*, 95(3), 529-546.
- Anckar, C. (2008). On the Application of the Most Similar System design and the Most Different System design in Comparative research. *International Journal of Social Research Methodology*, 11(5), 389-401.
- Arasli, J.E. (2011). Violent Converts to Islam: Growing Cluster and Rising Trend. *Combating Terrorism Exchange*, (1)1, 27-51. Nedlastet fra <https://globalecco.org/documents/10180/507287/CTXVol1No1.pdf/12b11709-248c-4d9d-bd1b-8c12e7b96c6e>
- Arreguín-Toft, I. (2005). *How the Weak Win Wars. A Theory of Asymmetric Conflict*. New York: Cambridge University Press.
- Awan, I. (2011). Paving the way for Extremism: How Preventing the Symptoms does not cure the Disease of Terrorism. *Journal of Terrorism Research*, 2(3). Nedlastet fra <http://ojs.st-andrews.ac.uk/index.php/jtr/article/view/224/239>
- Bakker, E. (2011). Characteristics of Jihadi Terrorists in Europe (2001-2009). I R. Coolsaet (Red.), *Jihadi Terrorism and the Radicalisation Challenge. European and American Experiences* (2. utgave, s. 131- 145). Aldershot: Ashgate.
- Bhui, K., Warfa, N., & Jones, E. (2014). Is Violent Radicalisation Associated with Poverty, Migration, Poor Self-Reported Health and Common Mental Disorders? *PLoS ONE*, 9(3). Nedlastet fra e90718. doi:10.1371/journal.pone.0090718

- Brown, M.F., & Fernández, E. (1991). *War of Shadows: The Struggle for Utopia in the Peruvian Amazon*. Berkeley: University of California Press.
- Bryman, A. (2004). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Burgat, F. (2003). *Face to face with political Islam*. New York: I.B. Tauris.
- Cesari, J. (2011). Muslims in Europe and the USA: A Shared but Overrated Risk of Radicalism. I R. Coolsaet (Red.), *Jihadi Terrorism and the Radicalisation Challenge. European and American Experiences* (2. utgave, s. 101-117). Aldershot: Ashgate.
- Cigar, N. (2009). *Al- Qa'ida's Doctrine for Insurgency. 'Abd Al- 'Aziz Al-Muqrin's A Practical Course for Guerilla War*. Washington, D.C.: Potomac Books.
- Clement, R., & Jöris, P.E. (2010). *Die Terroristen von Nebenan: Gotteskrieger aus Deutschland*. München: Piper.
- Collier, D. (1993). The Comparative Method: Two Decades of Change. I A. Finifter (Red.), *Political Science: The State of the Discipline*. Washington, D.C.: American Political Science Association.
- Colman, A. M. (2001). *A Dictionary of Psychology* (1. utg.). Oxford: Oxford University Press.
- Cronin, A.K. (2009). *How Terrorism Ends. Understanding the decline and demise of terrorist campaigns*. Princeton: Princeton University Press.
- DeAngelis, T. (2009). Understanding Terrorism. *American Psychological Association*, 40(10), 60.
- Diesen, S. (2012). Forord. I S. Diesen (Red.), *Strategi. Mellom vitenskap, intuisjon og etikk* (s. 7-11). Oslo: Universitetsforlaget.

- Dion, D. (2003). Evidence and Inference in the Comparative Case Study. I G. Goertz & H. Starr (Eds.), *Necessary Conditions: Theory, Methodology, and Applications* (s. 95-112). Lanham, Md.: Rowman and Littlefield.
- Drake, C.J.M. (1998). *Terrorists' target selection*. London: Palgrave MacMillan.
- Egerton, F. (2011a). *Jihad in the West. The Rise of Militant Salafism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Egerton, F. (2011b). Alienation and its discontents. *European Journal of International Relations*, 17, 453-474. DOI: 10.1177/1354066109350056
- Elster, J. (2007). *Explaining Social Behavior*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Enzensberger, H.M. (2006). Globalization and the Radical Loser. *New Perspectives Quarterly*, 23(3), 34-36.
- Esposito, J. L. (2002). *Unholy war. Terror in the name of islam*. Oxford: Oxford University Press.
- Foley, F. (2013). *Countering terrorism in Britain and France. Institutions, Norms and the Shadow of the Past*. New York: Cambridge University Press.
- Frendreis, J.P. (1983). Explanation of Variation and Detection of Covariation: The Purpose and Logic of Comparative Analysis. *Comparative Political Studies* 16, 255-272.
- George, A. L., & Bennett, A. (2005). *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Gerring, J. (2007). *Case Study Research. Principles and Practices*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Gurman, H. (2013). Introduction. I H. Gurman (Red.), *Hearts and minds: A people's history of counterinsurgency* (s. 1-17). New York: The New Press.
- Gurr, T.R. (1970). *Why Men Rebel*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Hansen, S.J. (2013). *Al- Shabaab in Somalia. The History and Ideology of a Militant Islamist Group, 2005-2012*. London: Hurst & Company.
- Horgan, J. (2009). *Walking Away From Terrorism: Accounts of Disengagement from Radical and Extremist Movements*. New York: Taylor & Francis.
- Johnson, J.T. (1997). *The Holy War Idea in Western and Islamic Traditions*. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press.
- Kalyvas, S. N. (2006). *The Logic of Violence in Civil War*. New York: Cambridge University Press.
- Kepel, G. (2006). *Jihad; The Trail of Political Islam* (4. utg.). London: I.B. Tauris.
- Kepel, G. (2004). *The War for Muslim Minds: Islam and the West*. London: Belknap Press.
- Khosrokhavar, F. (2005). *Suicide Bombers: Allah's New Martyrs*. London: Pluto Press.
- Kilcullen, D. (2013). *Out of the mountains: The coming of age of the urban guerilla*. London: Hurst & Company.
- Kilcullen, D. (2009). *The Accidental Guerilla. Fighting small wars in the midst of a big one*. London: Hurst & Company.
- Kilcullen, D. (2006). Counterinsurgency Redux. *Survival: Global Politics and Strategy*, 48(4), 111-130
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00396330601062790#.UyhNdv15PC4>

- King, G., Keohane, R.O., & Verba, S. (1994). *Designing Social Inquiry*. Princeton: Princeton University Press.
- Kjeldstali, K. (1999). *Fortida er ikke hva den en gang var. En innføring i historiefaget*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lacey, J. (2008). *The Canons of Jihad. Terrorists' Strategy for Defeating America*. Annapolis: Naval Institute Press.
- Lambert, R. (2011). Community Intervention as a Negotiation Strategy: Al- Qaeda in London. I Zartman, W. & Faure, G.O. (Red.), *Engaging Extremists. Tradeoffs, Timing and Diplomacy*. Washington, DC: United States Institute of Peace.
- Leiken, R. (2012). *Europe's Angry Muslims: The Revolt of the Second Generation*. Oxford: Oxford University Press.
- Levy, J. S. (2008). Case Studies: Types, Designs, and Logics of Inference. *Conflict, Management and Peace Science*, 25(1), 1-18.
- Lia, B. (2009). *Architect of Global Jihad. The Life of Al- Qaida Strategist Abu Mus'ab Al-Suri* (2. utgave). New York: Columbia University Press.
- Lieberson, S. (1991). Small N's and big conclusions: An examination of the reasoning in comparative studies based on a small number of cases. *Social Forces*, 70, 307–320.
- Lijphart, A. (1975). The Comparable-Cases Strategy in Comparative Research. *Comparative Political Studies* 8(2), 158-177.
- Lund, T. (2002). *Innføring i forskningsmetodologi*. Oslo: Unipub.
- Maalouf, A. (2001). *Les identités meurtrières*. Paris: Grasset & Fasquelle.
- Mack, A.J.R. (1975). Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict. *World Politics*, 27(2), 175-200.

- Mackinlay, J. (2009). *The Insurgent Archipelago. From Mao to bin Laden*. London: Hurst and Company.
- Mahoney, J., & Goertz, G. (2004). The Possibility Principle: Choosing Negative Cases in Comparative Research. *American Political Science Review*, 98(4), 653-669.
- Mahoney, J. (2003). Strategies of Causal Assessment in Comparative Historical Analysis. I J. Mahoney & D. Rueschemeyer (Red.), *Comparative historical analysis in the social sciences*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Manheim, J.B., Brians, C.L., Willnat, L., & Rich, R.C. (2006). *Empirical Political Analysis*. New York: Pearson Longman.
- Merom, G. (2003). *How Democracies Lose Small Wars: State, Society, and the Failures of France in Algeria, Israel in Lebanon, and the United States in Vietnam*. New York: Cambridge University Press.
- Midgaard, K. (2012). Forholdet mellom strategi, etikk og kommunikasjon. I S. Diesen (Red.), *Strategi. Mellom vitenskap, intuisjon og etikk* (s. 49-68). Oslo: Universitetsforlaget.
- Nesser, P. (2011). *Jihad in Europe. Patterns in Islamist terrorist cell formation and behaviour, 1995-2010* (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Oslo, Oslo.
- Nesser, P. (2010). Joining jihadi terrorist cells in Europe: Exploring motivational aspects of recruitment and radicalization. I M. Ranstorp (Red.), *Understanding Violent Radicalisation: Terrorist and Jihadist Movements in Europe* (s. 87-114). London: Routledge.
- Nesser, P. (2008). Lessons Learned from the September 2007 German Terrorist Plot. *CTC Sentinel*, 4(1). Nedlastet fra <http://www.ctc.usma.edu/posts/lessons-learned-from-the-september-2007-german-terrorist-plot>

- Nesser, P. (2004). *Jihad in Europe. Exploring the sources of motivations for Salafi- Jihadi terrorism in Europe post- millennium* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.
- Neumann, P.R. (2006). Europe's Jihadist Dilemma. *Survival: Global Politics and Strategy*, 48(2), 71-84. Nedlastet fra Taylor and Francis Online
- Omand, D. (2013). Securing the State: National Security and Secret Intelligence. *Prism*, 4(3), 14-28. Nedlastet fra http://cco.dodlive.mil/files/2012/08/PRISM_4-3.pdf
- Pargeter, A. (2008). *The New Frontiers of Jihad Radical Islam in Europe*. London: I.B. Tauris & Co. Ltd.
- Paz, R. (2002). Middle East Islamism in the European Arena. *Middle East Review of International Affairs*, 6(3), 67-76.
- Phares, W. (2005). *Future Jihad. Terrorist Strategies Against America*. New York: Palgrave MacMillan.
- Pillar, P.R. (2011). Jihadi Terrorism: A Global Assessment of the Threat. I R. Coolsaet (Red.), *Jihadi Terrorism and the Radicalisation Challenge. European and American Experiences* (2. utgave, s. 7- 19). Aldershot: Ashgate.
- Qutb, S. (2007). *Milestones* (3. utg.). New Delhi: Islamic Book Services.
- Rabasa, A., & Benard, C. (2015). *Eurojihad. Patterns of Islamist Radicalization and Terrorism in Europe*. New York: Cambridge University Press.
- Richardson, L. (2006). *What Terrorists Want. Understanding the Enemy, Containing the Threat*. New York: Random House.
- Roy, O. (2011). Al- Qaeda: A True Global Movement. I R. Coolsaet (Red.), *Jihadi Terrorism and the Radicalisation Challenge. European and American Experiences* (2. utgave, s. 19-27). Surrey: Ashgate.

- Roy, O. (2008). Al-Qaeda: A True Global Movement. I R. Coolsaet (Red.), *Jihadi Terrorism and the Radicalization Challenge in Europe*, (s.109-114). Aldershot: Ashgate.
- Roy, O. (2005). A clash of cultures or a debate on Europe's values? *ISIM Review*, 15, 6–7.
Nedlastet fra
https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/16957/ISIM_15_A_Clash_of_Cultures_or_a_Debate_on_Europe-s_Values.pdf?sequence=1
- Roy, O. (2004). *Globalized Islam. The Search for a new Ummah*. New York: Columbia University Press.
- Sageman, M. (2009). Hofstad case & the blob theory. I Hawkins, H., Davis, R., Atran, S., Sageman, M., Rijkema, R., Ginges, J., & Wright, D., *Theoretical Frames on Pathways to Violent Radicalization* (s.13-29, 82-99). Arlington: Office of Naval Research. Nedlastet fra
http://www.artisresearch.com/articles/ARTIS_Theoretical_Frames_August_2009.pdf
- Sageman, M. (2004). *Understanding Terrorist Networks*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Schaefer, A., & Black, A. (2011). Clan and Conflict in Somalia: Al- Shabaab and the Myth of 'Transcending Clan Politics'. *The Jamestown Foundation Terrorism Monitor*, 9 (40), 7-11. Nedlastet fra
http://www.jamestown.org/uploads/media/TM_009_Issue40_03.pdf
- Schäuble, M. (2011). *Black box Dschihad. Daniel und Sa'ed auf ihrem Weg ins Paradies*. München: Carl Hanser Verlag.
- Schmid, A., & Jongman, A. (1988). *Political Terrorism: A New Guide to Actors*,

- Authors, Concepts, Databases, Theories and Literature*. Amsterdam: North Holland Publishing Company.
- Silber, M. D. (2012). *The Al Qaeda Factor. Plots Against the West*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Steinberg, G. W. (2013). *German Jihad. On the Internationalization of Islamist Terrorism*. New York: Columbia University Press.
- Stern, J. (2003). *Terror in the name of God. Why religious militants kill*. New York: HarperCollins Publishers.
- Strachan, H. (2013). *The direction of war. Contemporary strategy in historical perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Thomas, M. J. (2013). Exposing and exploiting weaknesses in the merger of Al- Qaeda and Al- Shabaab. *Small Wars and Insurgencies*, 24(3), 413-435.
- Tosh, J. (2002). *The Pursuit of History* (3. utg.). London: Pearson Education.
- Tzu, S. (1963). *Sun Tzu, The Art of War* (S. B. Griffith, Oversettelse.). Cambridge: Oxford University Press.
- Uhlmann, M. (2008). European Converts to Terrorism. *The Middle East Quarterly*, 15(3), 31-37. Nedlastet fra <http://www.meforum.org/1927/european-converts-to-terrorism>
- Vidino, L. (2007). Current Trends in Jihadi Networks in Europe. *Terrorism Monitor*, 4(20). Nedlastet fra www.islam-watch.org/Europe/Current-Trends-in-Jihad-Networks-in-Europe-htm
- Vidino, L. (2006). *Al Qaeda in Europe. The New Battleground of International Jihad*. New York: Prometheus Books.

Vogt, K. (1993). *Islams hus. Verdensreligion på fremmarsj*. Oslo: J.W. Cappelens Forlag AS.

Wendell, C. (1978). *Five tracts of Hasan al- Banna*. California: University of California Press.

Whittaker, D.J. (2003). *A Terrorism Reader* (2. utg.). London: Routledge.

Wiktorowicz, Q. (2005). *Radical Islam Rising; Muslim Extremism in the West*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers inc.

Wilkinson, P. (2006). *Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response*. London: Routledge.

Rapporter

Bokhari, L., Hegghammer, T., Lia, B., Nesser, P., & Tønnessen, T.H. (2006). *Paths to global jihad. Radicalisation and recruitment to terror networks* (FFI/RAPPORT-2006/00935). Kjeller: Forsvarets Forskningsinstitut.

Fenwick, H., & Choudhury, T. (2011). *The impact of counter-terrorism measures on Muslim communities* (Equality and Human Rights Commission Research Report 72: 11).

Durham: Durham University. Nedlastet fra

http://www.equalityhumanrights.com/uploaded_files/research/counter-terrorism_research_report_72.pdf

General Intelligence and Security Service in the Netherlands (AIVD). (2012). *Annual Report 2012*. Nedlastet fra <https://www.aivd.nl/english/publications-press/@2999/annual-report-2012/>

- General Intelligence and Security Service. (2004). *From dawa to jihad. The various threats from radical Islam to the democratic legal order*. Nedlastet fra <https://www.fas.org/irp/world/netherlands/dawa.pdf>
- Hegghammer, T. (2003). *Dokumentasjon om al-Qa'ida - Intervjuer, kommunikéer og andre primærkilder, 1990-2002* (FFI/RAPPORT-2002/01393). Kjeller: Forsvarets Forskningsinstitutt.
- Helfstein, S. (2012). *Edges of radicalization: Ideas, individuals and networks in violent extremism* (Rapport fra Combating Terrorism Center). West Point: Combating Terrorism Center. Nedlastet fra <https://www.ctc.usma.edu/posts/edges-of-radicalization-ideas-individuals-and-networks-in-violent-extremism>
- Hoffman, B. (2006). *Islam and the West: Searching for Common Ground – The Terrorist Threat and the Counter- Terrorism Effort* (RAND Testimony Series CT- 263). Santa Monica: RAND Corporation.
- Jessa, E., & Mannewitz, T. (2012). *Impact of Counter-Terrorism on Communities: Germany Background Report* (Institute for Strategic Dialogue Research Report). London: Institute for Strategic Dialogue. Nedlastet fra http://www.strategicdialogue.org/Country_Report_Germany_SF_FINAL.pdf
- Klausen, J. (2010). *Al Qaeda- Affiliate and «Homegrown» Jihadism in the UK: 1999-2010*. (Institute for Strategic Dialogue Research Report). London: Institute for Strategic Dialogue.
- Lia, B., & Kjøl, Å. (2001). *Islamist Insurgencies, Diasporic Support Networks, and Their Host States: The Case of the Algerian GIA in Europe 1993-2000* (FFI/RAPPORT-2001/03789). Kjeller: Forsvarets Forskningsinstitutt.

- MI5 Security Service (2013). *International Terrorism*. Nedlastet fra
<https://www.mi5.gov.uk/home/the-threats/terrorism/international-terror.html>
- Miko, F.T., & Fröhlich, C. (2004, 27. desember). *Germany's Role in Fighting Terrorism: Implications for U.S. Policy*. Nedlastet fra <http://www.fas.org/irp/crs/RL32710.pdf>
- North Atlantic Treaty Organization (NATO). (2012). *NATO's policy guidelines on counter- terrorism. Aware, Capable and Engaged for a Safer Future*. Nedlastet fra
http://www.nato.int/cps/en/SID-4A7E950B563B3504/natolive/official_texts_87905.htm?selectedLocale=en
- North Atlantic Treaty Organization (NATO). (2011). *Allied joint publication: Allied joint doctrine for counterinsurgency (COIN)*. Nedlastet fra
<http://www.natolibguides.info/counterinsurgency/documents>
- Politiets Efterretningstjeneste (PET). (2014). *Vurdering af terrortruslen mod Danmark*.
 Nedlastet fra
https://www.pet.dk/Nyheder/2014/~/_/media/CTA/20140124FINALVTDpdf.ashx
- Politiets Sikkerhetstjeneste (PST). (2015). *Åpen trusselvurdering 2015*. Nedlastet fra
http://www.pst.no/media/74351/PSTs_tv2015-2.pdf
- Precht, T. (2007). *Home grown terrorism and Islamist radicalization in Europe. From conversion to terrorism. An assessment of the factors influencing violent Islamist extremism and suggestions for counter radicalization measures*
 (Forskningsrapportappor finansiert av det danske justitieministeriet). Aarhus:
 Justitieministeriet.
- Rogan, H. (2006). *Jihadism online. - A study of how al-Qaida and radical Islamist groups use the Internet for terrorist purposes* (FFI/RAPPORT-2006/00915). Kjeller:
 Forsvarets Forskningsinstitut.

Rosenau, W. (2007). *Subversion and Insurgency*. (RAND Counterinsurgency Study. Paper 2).

Santa Monica: Rand Corporation. Nedlastet fra

http://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP172.html

Security Council Committee pursuant to Resolutions 1267 (1999) and 1989 (2011)

concerning Al- Qaida and associated individuals and entities. (2009, 09. mars).

QI.G.259.08. FRITZ MARTIN GELOWICZ. Nedlastet fra

<https://www.un.org/sc/committees/1267/NSQI25908E.shtml>

Storbritannia. HM Government (2011). *Prevent Strategy*. London: Home Department.

Nedlastet fra

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/97976/prevent-strategy-review.pdf

Taarby, M. (2005). *Recruitment of Islamist Terrorists in Europe*. (Forskningsrapport

finansiert av det danske justitieministeriet). Aarhus: Justitieministeriet.

Wigen, E. (2009). *Islamic Jihad Union: al- Qaida's Key to the Turkic World?* (FFI-rapport

2009/00687). Kjeller: Forsvarets Forskningsinstitut.

Avisartikler

Abjiou, A. (2003, 05. juni). Attentats de Casablanca. Comment Pierre a été pris au piègea.

L'Economiste. Nedlastet 01.05.2014 fra

<http://www.maghress.com/fr/leconomiste/48455>

Agence France- Presse (AFP). (2012, 07. oktober). France to beef up security amid Islamist

terror crackdown. Nedlastet 06.06.2013 fra <http://www.breitbart.com/Big-P>

[Peace/2012/10/07/France-to-beef-up-security-amid-terror-crackdown](http://www.breitbart.com/Big-P/Peace/2012/10/07/France-to-beef-up-security-amid-terror-crackdown)

Allemandou, S. (2014, 15. september). Projet de loi anti-jihadiste: la France suit l'exemple du

Royaume-Uni. *France24*. Nedlastet 25.01.2015 fra

<http://www.france24.com/fr/20140915-france-projet-loi-anti-jihadisme-radicalisation-royaume-uni/>

Aloumliki, A. (2003a, 10. september). De Robert Pierre à Abou Abderrahmane. *Aujourd'hui le Maroc*. Nedlastet 01.05.2014 fra <http://www.maghress.com/fr/aujourd'hui/1345>

Aloumliki, A. (2003b, 06. juni). «Abou Abderrahmane» est toujours vivant. *Aujourd'hui le Maroc*. Nedlastet 01.05.2014 fra <http://www.maghress.com/fr/aujourd'hui/33889>

Anzalone, C. (2011, 08. mars). Harakat al- Shabaab & Somalia's Clans. *Al- Wasat*. Nedlastet 15.01.2014 fra <http://thewasat.wordpress.com/2011/03/08/harakat-al-shabab-somalias-clans/>

Asharq Al Awsat (2006, 19. august). Muslim Converts: Why Do They Choose Extremism? Nedlastet 12.05.2014 fra <http://www.aawsat.net/2006/08/article55265601>

BBC (2013a, 26. september). Profile: Samantha Lewthwaite. Nedlastet 06.01.2014 fra <http://www.bbc.co.uk/news/uk-24204517>

BBC (2013b, 10. januar). Al-Shabab denies women involved in Kenya mall attack. Nedlastet 10.01.2014 fra <http://www.bbc.co.uk/news/uk-24235136>

BBC (2010a, 26. januar). Faisal deportation 'cost Kenya \$500,000'. Nedlastet 08.08.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8480639.stm>

BBC (2010b, 05. januar). Kenya 'deports Muslim hate cleric Abdullah al-Faisal'. Nedlastet 09.01.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8439205.stm>

BBC (2005, 29. juli). Do prisons radicalise inmates? Nedlastet 07.08.2014 fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4727723.stm

BBC (2004, 21. juni). Dutch court jails terror supporters. Nedlastet 15.08.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3826031.stm>

- BBC (2002a, 30. september). Bodybuilding stuntman who turned to Islam. Nedlastet 15.05.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2230630.stm>
- BBC (2002b, 18. januar). Terror police quiz 17 suspects. Nedlastet 08.08.2014 fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/1768820.stm
- BBC News (1999, 22. januar). France jails Islamic radicals. Nedlastet 03.03.2009 fra <http://news.bbc.co.uk/hi/europe/260393.stm>
- Bennhold, K. (2007, 12. september). Letter from Europe. Local terrorism suspects puzzle Germany. *The New York Times*. Nedlastet 24.04.2014 fra http://www.nytimes.com/2007/09/12/world/europe/12iht-letter.1.7476232.html?pagewanted=all&_r=0
- Berger, J.M. (2012, 14. februar). Al Qaeda's Merger: Al Qaeda has joined forces with its Somali cousin, the insurgent-turned-terrorist group al-Shabab. *Foreign Policy*. Nedlastet 13.01.2014 fra http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/02/14/al_qaedas_merger
- Brady, T. (2012, 30. november). Muslim convert quizzed over threat to assassinate Obama. *Irish Independent*. Nedlastet 13.05.2014 fra <http://www.independent.ie/irish-news/muslim-convert-quizzed-over-threat-to-assassinate-obama-26732167.html>
- Brahimi, A. (2011, 05. juli). The "changing face" of al-Qaeda. *Al Jazeera*. Nedlastet 03.05.2014 fra <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/07/20117316726986909.html>
- Brennan, J. (2013, 28. oktober). White Widow Samantha Lewthwaite 'radicalised by top al-Qaeda recruiter in Yemen'. *The Belfast Telegraph*. Nedlastet 10.01.2014 fra <http://www.belfasttelegraph.co.uk/news/local-national/northern-ireland/white-widow->

samantha-lewthwaite-radicalised-by-top-alqaida-recruiter-in-yemen-2
29704755.html#disqus_thread

Brown, D. (2012a, 05. mars). Police photo increases bomb plot suspicion on woman with 7/7 link. *The Times*. Nedlastet 09.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/africa/article3340048.ece>

Brown, D. (2012b, 29. februar). I just wanted to marry a Muslim and settle down. *The Times*. Nedlastet 03.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/crime/article3335196.ece>

Burke, J. (2002, 01. september). Freelance fanatic or follower of Osama? *The Guardian*. Nedlastet 15.09.2014 fra <http://www.theguardian.com/world/2002/sep/01/alqaida.terrorism>

Byman, D. (2015, 13. februar). Five myths about violent extremism. *Washington Post*. Nedlastet 17.02.2015 fra http://www.washingtonpost.com/opinions/five-myths-about-violent-extremism/2015/02/13/2dc72786-b215-11e4-827f-93f454140e2b_story.html?wpisrc=nl_popns&wpmm=1

Carter, M. (2005, 14. desember). Islamic militant charged by feds. *The Seattle Times*. Nedlastet 15.09.2014 fra http://seattletimes.com/html/nationworld/2002682412_kassir14m.html

Casciani, D. (2010, 05. januar). Profile: Islam4UK. *BBC News*. Nedlastet 14.05.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/8441499.stm>

Casciani, D. (2005, 21. juli). Profile: Omar Bakri Mohammad. *BBC News*. Nedlastet 17.05.2014 fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4703541.stm

- C.D. (2004, 18. mars). David Courtailler, volontaire dans les camps afghans. *Le Parisien*.
Nedlastet 15.08.2014 fra <http://www.leparisien.fr/une/david-courtailler-volontaire-dans-les-camps-afghans-18-03-2004-2004839953.php>
- Charbonnier, V. (2003, 11. juni). Richard Robert: un garçon que personne ne veut croire terroriste. *Le Monde*. Nedlastet 30.04.2014 fra <http://www.bladi.net/attentats-richard-robert-un-garcon-que-personne-ne-veut-croire.html>
- CNN (2003, 31. januar). Reid: I am at war with your country. Nedlastet 08.08.2014 fra <http://edition.cnn.com/2003/LAW/01/31/reid.transcript/>
- Crawford, A. (2013, 11. oktober). 'White Widow' Lewthwaite 'Key' In Al Shabaab. *Sky News*.
Nedlastet 10.01.2014 fra <http://news.sky.com/story/1152971/white-widow-lewthwaite-key-in-al-shabaab>
- Delves Broughton, P. (2003, 20. september). France's 'blue-eyed emir' jailed for life over terrorist plots. *The Telegraph*. Nedlastet 30.04.2014 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/1442024/Frances-blue-eyed-emir-jailed-for-life-over-terrorist-plots.html>
- Denso, C. (2009, 12. august). Hauptsache Dschihad. *Zeit Online*. Nedlastet 20.04.2014 fra <http://www.zeit.de/2009/34/Sauerland-Prozess>
- Doward, J., & Wander, A. (2007, 06. mai). The network. *The Guardian*. Nedlastet 14.05.2014 fra <http://www.theguardian.com/world/2007/may/06/terrorism.jamiedoward>
- Dubois, C. (2003, 28. mars). «L'Emir aux yeux bleus» renonce à la guerre sainte. *Le Parisien*.
Nedlastet 02.05.2014 fra <http://www.leparisien.fr/faits-divers/l-emir-aux-yeux-bleus-r-renonce-a-la-guerre-sainte-28-03-2007-2007891622.php>

- Economist (2002, 03. september). Putting the jigsaw together. Nedlastet 14.05.2014 fra <http://www.economist.com/node/1312467>
- El Azizi, A. (2003, 20.- 26. juni). Le Mollah de Saint- Étienne. *Maroc Hebdo International*. Nedlastet 01.05.2014 fra http://www.maroc-hebdo.press.ma/Site-Maroc-hebdo/archive/Archives_563/pdf_563/page07.pdf
- Elliott, M. (2002, 16. februar). The Shoe Bomber's World. *Time*. Nedlastet 25.08.2014 fra <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,203478,00.html>
- Elsevier (2005, 03. august). Nederlandse moslima Van den O. vrijgelaten. Nedlastet 24.08.2014 fra <http://www.elsevier.nl/Nederland/achtergrond/2005/8/Nederlandse-moslima-Van-den-O-vrijgelaten-ELSEVIER043311W/>
- Evans, R. (2013, 04. oktober). The White Widow's 'Jihadi children': Secret diary of fugitive Briton reveals she is raising family to murder 'Islam's enemies'. *Daily Mail*. Nedlastet 10.01.2014 fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2444552/White-Widow-Samantha-Lewthwaite-raising-Jihadi-children-murder-Islams-enemies.html>
- Evans, R., Bentley, P. & Malone, A. (2013, 22. september). Terror raid 'led by white widow': Gang mastermind in veil barked orders at gunmen in mall massacre that left three Britons dead. *Daily Mail*. Nedlastet 10.01.2014 fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2429644/Terror-Kenya-led-white-widow-shocking-picture-shows-terrified-little-girl-fleeing-mall-massacre.html>
- Fielding, N. (2005, 24. juli). Terror links of the Tottenham Ayatollah. *The Sunday Times*. Nedlastet 14.05.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/article1935920.ece>

- Fitzgerald, M. (2010, 31. juli). Islamist Irishman comes home, with a plan. *Irish Times*.
Nedlastet 13.05.2014 fra <http://www.irishtimes.com/life-and-style/people/islamist-irishman-comes-home-with-a-plan-1.630855>
- Follorou, J. (2015, 8. januar). La France cherche encore la parade au djihadisme. *Le Monde*.
Nedlastet 05.02.2015 fra http://www.lemonde.fr/attaque-contre-charlie-hebdo/article/2015/01/08/la-france-cherche-encore-la-parade-au-djihadisme_4551376_4550668.html#eKiDafEasQTPRd06.99
- Fresco, A., Bone, J., & Bale, J. (2005). Jamaican bomber, 19, was to be father again. *The Times*.
Nedlastet 06.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/article1935573.ece>
- Gardham, D. (2013, 28. mai). Preacher's journey from South London to Somali terror cell. *The Times*.
Nedlastet 09.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/crime/article3776521.ece>
- Géraud, A., & Didier, F. (2003, 02. september). Le falot d'Allah. *Libération*.
Nedlastet 02.05.2014 fra http://www.liberation.fr/monde/2003/09/02/le-falot-d-allah_443634
- Groen, J., & Kranenberg, M. (2005, 06. juli). Hollandse Martine actief voor jihad. *Volkscrant*.
Nedlastet 14.08.2014 fra <http://www.volkscrant.nl/vk/nl/2686/Binnenland/article/detail/683909/2005/07/06/Hollandse-Martine-actief-voor-jihad.dhtml>
- Herbert, I. (2005, 24. september). Portrait of bomber as a dupe fails to convince bereaved. *The Independent*.
Nedlastet 05.01.2014 fra <http://www.independent.co.uk/news/uk/crime/portrait-of-bomber-as-a-dupe-fails-to-convince-bereaved-314748.html>

- Holehouse, M. (2015, 14. januar). Tony Blair's anti-jihadist programme has failed, says ex-MI5 chief. *The Telegraph*. Nedlastet fra <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/terrorism-in-the-uk/11344281/MI5-chief-Blairs-anti-jihadist-programme-has-failed.html>
- Holl, T. (2007, 20. september). Radikalisierungsprozess in Zeitraffer. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. Nedlastet 06.06.2013 fra <http://www.faz.net/aktuell/politik/terrorverdaechtiger-daniel-martin-s-radikalisierungsprozess-im-zeitraffer-1460488.html>
- Isikoff, M., & Hosenball, M. (2007, 23. juli). A Sense of Unease; Al Qaeda's Regrouped. But What Does That Mean? *Newsweek*. Nedlastet 24.04.2014 fra www.highbeam.com/doc/1G1-166481720.html
- Jansen, F. (2009, 20. august). Geständig ohne Einsicht. *Zeit Online*. Nedlastet 21.04.2014 fra <http://www.zeit.de/online/2009/34/gestaendig-ohne-einsicht>
- Jones, S. (2013, 06. desember). Muslim vigilantes jailed for 'sharia law' attacks in London. *The Guardian*. Nedlastet fra <http://www.theguardian.com/uk-news/2013/dec/06/muslim-vigilantes-jailed-sharia-law-attacks-london>
- Kaiser, S., Rosenbach, M., & Stark, H. (2007, 10. september). Operation Alberich: How the CIA Helped Germany Foil Terror Plot. *Spiegel Online International*. Nedlastet 22.04.2014 fra <http://www.spiegel.de/international/germany/operation-alberich-how-the-cia-helped-germany-foil-terror-plot-a-504837.html>
- Karon, T. (2011, 05. mai). Al-Qaeda After Bin-Laden: Can the 'Brand' Survive? *Time*. Nedlastet 19.01.2014 fra <http://world.time.com/2011/05/05/al-qaeda-after-bin-laden-can-the-brand-survive/>

Knobbe, M. (2008, 22. april). Aus dem Leben eines Terroristen. *Stern*. Nedlastet 23.04.2014 fra <http://www.stern.de/panorama/der-sauerland-bomber-aus-dem-leben-eines-terroristen-661032.html>

Knobbe, M. (2007, 13. september). Interview mit einem "Gefährder". *Stern*. Nedlastet 20.04.2014 fra <http://www.stern.de/panorama/terrorverdaechtiger-fritz-gelowicz-interview-mit-einem-gefaehrder-597663.html>

Kulish, N., & Mekhennet, S. (2007, 07. september). In Plot Suspect, Germany Sees Familiar Face. *The New York Times*. Nedlastet 04.08.2014 fra http://www.nytimes.com/2007/09/07/world/europe/07fritz.html?pagewanted=all&_r=0

Leydenecker, K., & Nitschmann, J. (2010, 17. mai). Von einem der auszog, das Töten zu lernen. *Süddeutsche Zeitung*. Nedlastet 20.04.2014 fra <http://www.sueddeutsche.de/politik/sauerland-prozess-von-einem-der-auszog-das-toeten-zu-lernen-1.166542>

Marsden, S. (2013, 24. september). Samantha Lewthwaite: The quiet Home Counties girl who now tops the list of terrorism suspects. *The Telegraph*. Nedlastet 03.01.2014 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/kenya/10332352/Samantha-Lewthwaite-The-quiet-Home-Counties-girl-who-now-tops-the-list-of-terrorism-suspects.html>

May, M. (2013, 28. april). This is a war.. they should be thankful that more didn't die. *The Sun*. Nedlastet 13.05.2014 fra <http://www.thesun.ie/irishsol/homepage/news/4906270/This-is-a-war-they-should-be-thankful-that-more-didnt-die.html>

- McGurk, J. (2013, 16. desember). White Widow Samantha Lewthwaite linked to Kenya grenade. *Belfast Telegraph*. Nedlastet 10.01.2014 fra <http://www.belfasttelegraph.co.uk/news/local-national/northern-ireland/white-widow-samantha-lewthwaite-linked-to-kenya-grenade-29840245.html>
- Momanyi, B. (2012, 25. juni). Kenya: Death Toll in Mombasa Grenade Attack Hits Three. *allAfrica*. Nedlastet 15.01.2014 fra <http://allafrica.com/stories/201206250352.html>
- Moore, T. (2010, 04. mars). Germany Convicts Men Who Plotted 'Second 9/11'. *Time*. Nedlastet 28.08.2014 fra <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,1969692,00.html>
- Mulgrew, J. (2012, 2. juli). Find the 'White Widow': Scotland Yard joins hunt in Kenya for Ulster-born bomb plot suspect. *The Belfast Telegraph*. Nedlastet 02.01.2014 fra <http://www.highbeam.com/doc/1P2-33137821.html>
- Murray, D. (2010, 31. mars). The Prevent strategy: a textbook example of how to alienate just about everybody. *The Telegraph*. Nedlastet 02.01.2015 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/terrorism-in-the-uk/7540456/The-Prevent-strategy-a-textbook-example-of-how-to-alienate-just-about-everybody.html>
- Musharbash, Y. (2009, 12. august). Sauerland Cell Testifies: Jihadists Describe Hatred of US as Reason for Terror Plot. *Spiegel Online International*. Nedlastet 04.12.2014 fra <http://www.spiegel.de/international/germany/sauerland-cell-testifies-jihadists-describe-hatred-of-us-as-reason-for-terror-plot-a-642047.html>
- Musharbash, Y., & Gebauer, M. (2007, 12. september). Claiming Responsibility for Terror: Islamic Jihad Union Threatens Attacks Outside Germany. *Spiegel Online International*. Nedlastet 20.04.2014 fra

<http://www.spiegel.de/international/germany/claiming-responsibility-for-terror-islamic-jihad-union-threatens-attacks-outside-germany-a-505265.html>

Myers, R. (2013, 23. september). 'White Widow' Samantha Lewthwaite feared to be behind Nairobi shopping mall massacre. *Mirror*. Nedlastet 10.0.2014 fra <http://www.mirror.co.uk/news/world-news/white-widow-samantha-lewthwaite-feared-2294212>

Nelles, R. (2014, 08. september). Kommentar zur Scharia-Polizei: Junge Männer, was ist los mit euch? *Spiegel online*. Nedlastet 04.04.2014 fra <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/scharia-polizei-nicht-verharmlosen-kommentar-von-roland-nelles-a-990324.html>

Neumann, U., & Schmaldienst, F. (2006, 27. september). Der Fall El-Masri. Gab es Kontakte in die Islamistszene? *Das Erste*. Nedlastet fra <http://www.swr.de/report/-/id=233454/nid=233454/did=1571986/114bao9/index.html>

News.com.au (2013, 24. september). Who is Samantha Lewthwaite, the prime suspect in the Nairobi terror attack? *news.com.au*. Nedlastet 06.01.2014 fra <http://www.news.com.au/world/who-is-samantha-lewthwaite-the-prime-suspect-in-the-nairobi-terror-attack/story-fndir2ev-1226726170856>

Omar, C. (2013, 23. september). Timeline: Terrorist related events in Kenya since 1998. *People's Daily*. Nedlastet 10.01.2014 fra <http://english.peopledaily.com.cn/90777/8407044.html>

O'Neill, S. (2013, 27. september). Interpol warrant for 'White Widow' Samantha Lewthwaite over Kenya attack. *The Times*. Nedlastet 03.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/africa/article3879780.ece>

O'Neill, S., & Hamilton, F. (2013, 25. september). Samantha Lewthwaite was interviewed after 7/7 bombings but dropped off radar. *The Times*. Nedlastet 06.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/article3877982.ece>

O'Neill, S. (2012, 29. februar). Widow of 7/7 bomber hunted in terror alert. *The Times*. Nedlastet 09.01.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/crime/article3335176.ece>

Pallister, D. (2003, 02. august). Two Britons face terror charges in Morocco. *The Guardian*. Nedlastet 01.05.2014 fra <http://www.theguardian.com/uk/2003/aug/02/alqaida.politics>

Pflanz, M. (2013, 19. desember). White widow terror cell helped Rigby killer. *The Telegraph*. Nedlastet 05..01.2014 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/terrorism-in-the-uk/10518779/White-widow-terror-cell-helped-Rigby-killer.html>

Powell, B. (2005, 26. september). Generation Jihad. *Time*. Nedlastet 03.03.2014 fra <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,1109334,00.html>

Qattab, T. (2003, 10. september). Le Robert des mensonges. *Aujourd' hui le Maroc*. Nedlastet 01.05.2014 fra <http://www.maghress.com/fr/aujourd'hui/1344>

Ressa, M. (2003, 06. desember). Sources: Reid is al al Qaeda operative. *CNN*. Nedlastet 08.08.2014 fra <http://edition.cnn.com/2003/WORLD/asiapcf/southeast/01/30/reid.alqaeda/index.html?iref=allsearch>

Reuters (2003, 05. juni). Attentats de Casablanca: un suspect français arrêté. *Le Monde*. Nedlastet 29.04.2014 fra <http://www.lemonde.fr/cgi->

bin/ACHATS/ARCHIVES/archives.cgi?ID=ada61fc2528adf1deccc7a78e508196c5e3
165f1e175ecaa

Richburg, K. B. (2004, 05. desember). From Quiet Teen to Terrorist Suspect
Son of African American Held After Dutch Raid Suspected Muslim Extremist Cells.
Washington Post. Nedlastet 16.08.2014 fra [http://www.washingtonpost.com/wp-
dyn/articles/A35950-2004Dec4.html](http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A35950-2004Dec4.html)

Rosenbach, M., & Stark, H. (2008a, 04. september). The Bomb Plot: Terror from the
German Heartland. *Spiegel Online International*. Nedlastet 20.04.2014 fra
[http://www.spiegel.de/international/germany/the-bomb-plot-terror-from-the-german-
heartland-a-576332.html](http://www.spiegel.de/international/germany/the-bomb-plot-terror-from-the-german-heartland-a-576332.html)

Rosenbach, M., & Stark, H. (2008b, 01. september). Der Hass des Abdullah. *Der
Spiegel*. Nedlastet 17.07.2014 fra [http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-
59673675.html](http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-59673675.html)

Rotella, S. (2003, 20. september). Al Qaeda's Stealth Weapons. *Los Angeles Times*. Nedlastet
29.04.2014 fra <http://articles.latimes.com/2003/sep/20/world/fg-converts20>

Rotella, S. (2002, 19. desember). 4 Accused of Plotting U.S. Embassy Attack Are
Acquitted. *Los Angeles Times*. Nedlastet 15.08.2014 fra
<http://articles.latimes.com/2002/dec/19/world/fg-acquit19>

Rotella, S., & Zucchini, D. (2001, 22. oktober). Embassy plot offers insight into terrorist
recruitment, training. *Chicago Tribune*. Nedlastet 15.08.2014 fra
[http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/sns-worldtrade-embassyplot-lat-
story.html#page=1](http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/sns-worldtrade-embassyplot-lat-story.html#page=1)

Sanchez, R. (2012, 26. juni). 7/7 widow Samantha Lewthwaite 'suspected in Kenya attack'.
The Telegraph. Nedlastet 15.01.2014 fra

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/al-qaeda/9355733/77-widow-Samantha-Lewthwaite-suspected-in-Kenya-attack.html>

Sanderson, D. (2005, 23. september). Bomber's widow say extremists twisted his mind. *The Times*. Nedlastet 06.01.2014 fra

<http://www.thetimes.co.uk/tto/news/uk/article1938560.ece>

Schake, K. (2014, 09. juli). @ISIS Is #Winning. *Foreign Policy*. Nedlastet 15.09.2014 fra

http://www.foreignpolicy.com/articles/2014/07/09/isis_is_winning_social_media_hash_tag_diplomacy

Sengupta, K. (2013, 22. oktober). 'White Widow' Samantha Lewthwaite pens poem

celebrating late Osama bin Laden. *The Independent*. Nedlastet 12.01.2014 fra

<http://www.independent.co.uk/news/uk/crime/white-widow-samantha-lewthwaite-pens-poem-celebrating-late-osama-bin-laden-8895285.html>

Siddique, H. (2013, 22. oktober). British fugitive Samantha Lewthwaite wrote 'love poem'

for Osama bin Laden. *The Guardian*. Nedlastet 12.01.2014 fra

<http://www.theguardian.com/uk-news/2013/oct/22/samantha-lewthwaite-love-poem-osama-bin-laden>

Smith, N. (2009, 15. november). Irishman wants to kill for Islam. *The Sunday Times*.

Nedlastet 14.05.2014 fra

http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/news/world_news/article190615.ece

Smith, C.S. (2004, 19. juli). Europe Fears Islamic Converts May Give Cover for Extremism.

The New York Times. Nedlastet 07.08.2014 fra

<http://www.nytimes.com/2004/07/19/world/europe-fears-islamic-converts-may-give-cover-for-extremism.html?src=pm&pagewanted=1>

Spiegel online (2008, 30. august). Terrorermittlungen: Sauerland-Gruppe wollte mit Anschlag Isaf-Mandat torpedieren. Nedlastet 30.04.2014 fra

<http://www.spiegel.de/panorama/justiz/terrorermittlungen-sauerland-gruppe-wollte-mit-anschlag-isaf-mandat-torpedieren-a-575384.html>

Stanford, P. (2004, 16. mai). Preaching from the converted. *The Independent*. Nedlastet

12.05.2014 fra <http://www.independent.co.uk/news/uk/this-britain/preaching-from-the-converted-6169754.html>

Stern (2009, 07. april) Terrorverdächtiger drohte mit Brudermord. Nedlastet 19.04.2014 fra

<http://www.stern.de/politik/deutschland/sauerland-gruppe-terrorverdaechtiger-drohte-mit-brudermord-660374.html>

Stewart, S. (2014, 06. mars). The Jihadist Movement Suffers from Division and Discord.

Security Weekly. Nedlastet 09.05.2014 fra

<http://www.stratfor.com/sample/weekly/jihadist-movement-suffers-divisions-and-discord>

Ströbele, R. (2011, 10. september). Neu-Ulm: Der Stützpunkt der „Gottes-Krieger“.

Augsburger Allgemeine. Nedlastet 20.08.2014 fra <http://www.augsburger-allgemeine.de/neu-ulm/Neu-Ulm-Der-Stuetzpunkt-der-Gottes-Krieger-id16660771.html>

Summers, H. (2014, 29. juni). I mentored the White Widow from my jail cell. *The Sunday*

Times. Nedlastet 29.06.2014 fra

http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/news/uk_news/Defence/article1428185.ece

Süddeutsche Zeitung (2010, 17. mai). Zweiter Angeklagter legt Geständnis ab. Nedlastet

22.04.2014 fra <http://www.sueddeutsche.de/politik/sauerland-prozess-zweiter-angeklagter-legt-gestaendnis-ab-1.164329>

Taggart, P. (2011, 13. mai). Police arrest man suspected of making death threats against

Obama. *CNN*. Nedlastet 13.05.2014 fra

<http://edition.cnn.com/2011/WORLD/europe/05/13/ireland.obama.threat/>

The Telegraph (2012, 01. mars). Samantha Lewthwaite: timeline. Nedlastet 06.01.2014 fra

<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/terrorism-in-the-uk/9114210/Samantha-Lewthwaite-timeline.html>

Travis, A. (2014, 30. september). What are Theresa May's new 'extremism disruption

orders'? *The Telegraph*. Nedlastet 14.02.2015 fra h

<http://www.theguardian.com/politics/2014/sep/30/theresa-may-extremism-disruption-orders>

Usborne, D. (2014, 19. mai). Abu Hamza: Former imam of Finsbury Park mosque

convicted in New York of assisting terror groups. *The Independent*. Nedlastet

08.08.2014 fra <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/abu-hamza-guilty-former-imam-of-finsbury-park-mosque-convicted-of-assisting-terror-groups-9399776.html>

Vermaat, E. (2005, 20. desember). Jason Walters - From Muslim convert to Jihadist.

Militant Islam Monitor. Nedlastet 16.08.2014 fra

<http://www.militantislammonitor.org/article/id/1449>

Watson, R. (2004, 29. april). Al-Muhajiroun. *BBC News*. Nedlastet 15.05.2014 fra

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/newsnight/3670007.stm>

Whitaker, R., Hetland, J., & Carrell, S. (2002, 01. september). Hijack suspect had flight training in US. *The Independent*. Nedlastet fra <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/hijack-suspect-had-flight-training-in-us-175451.html>

Young, N. (2007). Understanding Insanity. *The Firm*. Nedlastet 08.08.2014 fra <http://www.firmmagazine.com/understanding-insanity/>

Zeit online (2010, 03. mars). »Der Weg war falsch«. Nedlastet 22.04.2014 fra <http://www.zeit.de/2010/09/Sauerland-Prozess>

Zeit online (2009, 01. september). Deutsche Politiker waren im Visier der Sauerland-Gruppe. Nedlastet 24.04.2014 fra <http://www.zeit.de/online/2009/36/sauerland-attentat-politiker>

Nettsider

Benjamin, D. (2007, 07. september). *The Convert's Zeal: Why Are So Many Jihadists Converts to Islam?* Washington, D.C.: The Brookings Institution. Nedlastet 25.08.2014 fra <http://www.brookings.edu/research/articles/2007/09/07terrorism-benjamin>

Benschop, A. (uten dato). *Chronicle of a Political Murder Foretold. Jihad in the Netherlands*. Nedlastet 25.04.2014 fra http://www.sociosite.org/jihad_nl_en.php#jason_w

Bundesministerium des Innern. (2015). *Islamismus und Salafismus*. Nedlastet 05.01.2015 fra http://www.bmi.bund.de/DE/Themen/Sicherheit/Extremismusbekaempfung/Islamismus-Salafismus/islamismus-salafismus_node.html

- Bundesministerium des Innern. (2011). *Terrorismus bekämpfen*. Nedlastet 05.01.2015 fra http://www.bmi.bund.de/SharedDocs/Kurzmeldungen/DE/2011/09/nine_eleven_teil3.html
- Council of the European Union (2005, 30. november). *The European Union Counter-Terrorism Strategy. Prevent, Protect, Pursue, Respond*. Nedlastet 25.01.2014 fra http://www.cvce.eu/content/publication/2013/10/21/c9acc196-6121-4269-81a6-b81b008217b6/publishable_en.pdf
- Department of Justice and Equality. (uten dato). *Terrorism*. Nedlastet 02.02.2015 fra <http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/Terrorism>
- Hussain, G., & Saltman, E.M. (2014). *Jihad Trending: A Comprehensive Analysis of Online Extremism and How to Counter it*. London: Quilliam Foundation. Nedlastet 16.08.2014 fra <http://www.quilliamfoundation.org/wp/wp-content/uploads/publications/free/jihad-trending-quilliam-report.pdf>
- International Institute for Counter-terrorism (ICT). (uten dato). *Al-Takfir W'al Hijra. Excommunication and Exile*. Nedlastet 01.05.2014 fra <http://212.150.54.123/organizations/orgdet.cfm?orgid=95>
- Interpol. (2013). *INTERPOL issues Red Notice for arrest of Samantha Lewthwaite at Kenya's request*. Nedlastet 12.01.2014 fra <http://www.interpol.int/News-and-media/News/2013/PR120>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2015a, 22. januar). The world need another hollow cost [sic]. Hitler you were right [Twittermelding]. Nedlastet 25.01.2015 fra <https://twitter.com/abuusama1>

- Kelly, K. [abuusama1]. (2015b, 12. januar). Every 60 seconds, The US coalition kills a Muslim child somewhere in the world [Twittermelding]. Nedlastet 25.01.2015 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2014a, 29. april). End of world will not come until Muslims fight Jews & kill them [Twittermelding]. Nedlastet 10.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2014b, 24. april). uk shud realise when al qaeda finished liberating syria next is jerusalem then usa & of course eventually we will liberate uk inshallah [Twittermelding]. Nedlastet 10.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2013, 25. desember). alhamdulillah al qaeda is now a global islamic phenomenon whose ideology comes from quran sunnah and stretches from libya egypt 2 syria [Twittermelding]. Nedlastet 12.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2011a, 11. september). oh Allah on this blessed aniversary[sic] of the glorious victory against the usa grant us more victories like 9/11 7/7 3/11 26/11 inshallahameen [Twittermelding]. Nedlastet 21.08.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2011b, 09. mai). islam wil be victorious over the whole earth inshallah as we are the nation who love death the way the non muslims love the life Allahuakbar [Twittermelding]. Nedlastet 10.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2011c, 08. mai). just to counter the blatant lies in irish mirror todayabout [sic] me as a muslim living in ireland i believe its not allowed to target anyone here [Twittermelding]. Nedlastet 10.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>

Kern, S. (2012). *Europeans Increasingly Converting to Islam*. Gatestone Institute.

Nedlastet 08.06.2013 fra <http://www.gatestoneinstitute.org/2790/europeans-converting-to-islam>

Ministère des Affaires étrangères (2013, mars). *Counter-terrorism in France*. Nedlastet

15.02.2015 fra <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/france-priorities/defence-security/terrorism/>

Monitoring Service Enterprise (2014). *IS Spokesman Rallies Fighters Against U.S.- led Coalition, Threatens Enemy and Calls Individual Muslims to Launch Attacks*.

Nedlastet fra <http://ent.siteintelgroup.com/Multimedia/is-spokesman-rallies-fighters-against-u-s-led-coalition-threatens-enemy-and-calls-individual-muslims-to-launch-attacks.html>

Openbaar Ministerie. (2004, 24. januar). *Hofstadkopstukken wilden in voetsporen*

Mohammed B. treden. Nedlastet 15.08.2014 fra

http://www.om.nl/algemene_onderdelen/uitgebreid_zoeken/@122588/hofstadkopstukken/

Audiovisuelt materiale

Ali, A.I. (2012, 07. januar). *Lecture by Ahmad Imam Ali* [Videofil]. Al Kataib Media.

Nedlastet 15.01.2014 fra

http://www.metacafe.com/watch/7950113/al_kataib_media_lecture_by_ahmad_iman_ali_h/

Al- Zubayr, S.M.A. (2012, 09. februar). *Glad Tidings By the Two Sheikhs: Sheikh Abu al-*

Zubayr Amir of the Shabaab al-Mujahideen Movement - And Amir Ayman al-

Zawahiri [Videofil]. The Global Islamic Media Front. Nedlastet 23.08.2014 fra

https://archive.org/details/Abu_al-Zubayr-al-Zawahiri

- bin Laden, O. (2009). *Osama bin Laden warns of retaliation against Europe 2009* [Lydtape].
Al Sahab. Nedlastet 31.01.2014 fra <http://www.youtube.com/watch?v=CPyNmFvfqSM>
- Dailymotion. (2013, 14. februar). *Interview with Anjem Choudary and Khalid Kelly*
[Videofil]. Nedlastet 02.05.2014 fra
http://www.dailymotion.com/video/xxhq94_anjem-choudary-and-khalid-kelly_lifestyle
- Hsu, L.K. (produsent) & Marshall, S. (regissør). (2010). *Holy wars* [Dokumentarfilm]. USA:
Smuggler films. Nedlastet 05.05.2014 fra
<http://www.cultureunplugged.com/documentary/watch-online/play/11239/Holy-Wars>
- TheCall2Islam (2010, 28. juli). *CNN Report about our Brother Khalid Kelly* [Videofil].
Nedlastet 11.05.2014 fra <http://www.youtube.com/watch?v=nx1ubIYQSFM>
- Wishart, A. (produsent og regissør). (2014). *The White Widow. Searching for Samantha Lewthwaite*. [Dokumentarfilm]. Storbritannia: BBC. Nedlastet 17.07.2014 fra
<http://www.youtube.com/watch?v=TNnoChMZNDU>

Vedlegg 1: Forslag til konkrete tiltak som sorterer under hvert av de foreslåtte prinsippene i motstrategien

5.5.4 Kampen mot ideologien: å skille islamisme fra islam

Motkampanjer som utfordrer islamistisk ideologi og propaganda

Det finnes flere kampanjer som utvikler et motnarrativ til islamistisk propaganda. Kampanjene er utformet og drives i samarbeid mellom personer tilhørende målgruppen for ekstremistisk propaganda og/eller tidligere ekstremister samt private aktører med kompetanse på denne typen kommunikasjon. Eksempler:

Against Violent Extremism, et samarbeid mellom ofre for ekstremisme og tidligere ekstremister, the Institute for Strategic Dialogue, Google Ideas og the Gen Next Foundation (Against Violent Extremism, uten dato).

Radicalization Awareness Network, et samarbeid mellom europeiske myndigheter, private aktører og frivillige organisasjoner initiert av EU-kommisjonen (European Commission, 2014a).

Not In My Name, en kampanje initiert av britiske Active Change Foundation hvor muslimer åpent tar avstand fra IS på twitter og YouTube (Active Change Foundation, uten dato).

Radical Middle Way er en britisk NGO som utvikler og sprer et motnarrativ til islamistisk ideologi med basis i prekener og artikler av ledende britiske religiøse lærde (Radical Middle Way, uten dato).

Det er også utviklet et dataprogram som kobler motnarrativet til nettsider med ekstremistisk materiale, slik at personer som besøker radikale nettsider får opp automatisk generert antiradikaliseringmateriale. Slik formidles det også at myndighetene følger med på ekstremistisk propaganda og personer som oppsøker denne (Ignatius, 2014).

Veiledning av sivilsamfunnsaktører i å kontre ekstremistiske ytringer og ideologi

Upstanding Neighbourhoods er et britisk prosjekt som trener nøkkelpersoner i muslimske miljøer i å kontre radikal ideologi. Disse lærer opp til å identifisere personer i risikozonen for eller i en tidlig fase av radikaliseringsprosessen, og deretter knytte dem til seg i mindre nettverk hvor ekstremistisk ideologi utfordres (European Commission, 2014b).

Britiske og tyske myndigheter har også latt private firmaer og personer med kompetanse på denne typen kommunikasjon veilede relevante aktører i skoler, høyere utdanningsinstitusjoner, fengsler og moskeer i å imøtegå ekstremistiske ytringer og ideologi (HM Government, 2011, s. 48; Hummel, 2014).

5.5.5 Kampen mot radikaliserere og radikale nettverk

Systematisk arbeid for å spre bevissthet om ekstremisme i relevante miljøer og bygge disses motstandskraft mot innflytelsen fra ekstremistiske ideologer og nettverk

Mosques and Imams National Advisory Board (MINAB) er finansiert av britiske myndigheter som et ledd i å øke motstandskraften mot radikale nettverk og ideologer. MINAB er et nasjonalt organ bestående av over femti personer med bakgrunn fra muslimske organisasjoner. Organet bistår moskeene som melder seg inn i sammenslutningen med drift og ledelse. MINAB veileder også moskeenes imamer i hvordan de best kan fungere som rollemodeller for unge, britiske muslimer (HM Government, 2011, s. 81).

I Nederland er det utviklet en modell som tar sikte på å styrke moskeenes rolle i antiradikaliseringarbeidet. Personer tilknyttet moskemiljøet, eksempelvis styremedlemmer og ungdomsarbeidere, trenes i å gjenkjenne tegn på radikaliseringsarbeidet ved å arrangere debatter, workshops og seminarer (Zasja, uten dato).

Nederlandsk politi har innledet nettverkssamarbeid med nøkkelpersoner i muslimske miljøer, herunder muslimske religiøse lærere, som en del av antiradikaliseringarbeidet (European Commission, 2014c).

Britiske *West London Initiative (WLI)* trekker en rekke aktører, herunder moskeer og personer og organisasjoner med innflytelse i og kjennskap til muslimske miljøer, inn i forebyggingsarbeidet. Noen av organisasjonens ansatte er i målgruppen for ekstremistisk propaganda, andre har utdanning og erfaring fra denne typen arbeid. Stabens brede sammensetning gir WLI mulighet til å tilby et bredt spektrum av individuelt tilpassede intervensjonstiltak, events og workshops (European Network of Deradicalisation, uten dato).

Danske sikkerhetsmyndigheters såkalte *outreach-program* trekker også et bredt spektrum av sivilsamfunnsaktører inn i forebyggingsarbeidet som et ledd i å redusere innflytelsen fra islamistiske radikaliserere. Hensikten er å sette aktørene i stand til å gå imot radikale krefter og skape forståelse for at forebyggingsarbeidet ikke kan utføres av myndighetene alene. For å bygge tillit og kontakt mellom sikkerhetstjenesten og relevante sivilsamfunnsaktører, arrangerer PET dialogfora der sistnevnte deltar. Sikkerhetstjenesten veileder dessuten lokale aktører både på seminarer, konferanser og ved direkte kontakt (Politiets Efterretningstjeneste, uten dato).

5.5.6 Adresser sårbare individer: å skille militante islamister fra muslimer

Mentorordninger for personer som er i risikozonen for, eller i en tidlig fase av, radikaliseringsprosessen

I Danmark fyller et landsdekkende korps av profesjonelle mentorer denne rollen (Regeringen, 2014, s. 11). Av det faktum at radikaliseringsprosessen av studerte enheter i stor grad går via bekjenskap og at sårbare personer for radikaliseringsprosessen etter alt å dømme er størst umiddelbart etter konversjon, er det imidlertid rimelig å slutte at en mentorrolle vil ha størst effekt hvis den fylles av personer i konvertittenes nærmiljø. Da vil mentoren også kunne legge bedre til rette for å inkludere konvertittene i et muslimsk fellesskap der de bor.

Bistand til å forlate radikale nettverk

Det tyske pilotprosjektet „Wegweiser – gemeinsam gegen gewaltbereiten Salafismus“ tar sikte på å forhindre radikaliseringsprosessen og bistå personer som befinner seg tidlig i radikaliseringsprosessen med å forlate ekstremistiske nettverk og ekstremistisk ideologi. Prosjektet er utformet som et nettverkssamarbeid mellom sikkerhetstjenesten, skoler, sosialtjenesten, ungdomsvelferdsinstitusjoner og muslimske religiøse lærere og imamer. Familiemedlemmer, venner, kolleger, lærere eller andre som er i kontakt med personer i målgruppen for prosjektet, kan henvende seg til nettverket via kontaktpunkter etablert lokalt. Personer i målgruppen kan også selv henvende seg. Ved behov tildeles disse en rådgiver som bistår med individuell veiledning og som formidler kontakt med nettverkspartnere som er relevante for vedkommende. Også institusjoner og offentlige etater kan søke råd og bistand via nettverket. Nettverkssamarbeidet er finansiert og koordinert av sikkerhetstjenesten (Ministerium für Inneres und Kommunales des Landes Nordrhein- Westfalen, uten dato).

Informasjon og rådgivning til aktører som deltar i forebyggingsarbeidet

Det britiske firmaet Scott Associates har utviklet et kompetansehevingsprogram med henblikk på å sette førstelinjetjenesten i stand til å gjenkjenne og imøtegå sentrale elementer i islamistisk ideologi. Programmet er utviklet, og opplæring gis, av muslimske lærere på muftinivå og personer som har bred faglig innsikt i og førstehåndskjennskap til ekstremistiske grupper (Scott Associates, 2009).

Britiske myndigheter har utviklet en interaktiv workshop: *Workshop to Raise Awareness of Prevent (WRAP)*, for å heve førstelinjetjenestens kompetanse på radikaliserings (HM Government, 2011, s. 57).

En tysk modell, som nå introduseres i Storbritannia og Danmark, går ut på å opprette et informasjonssenter hvor personer kan henvende seg per telefon med spørsmål om hva de kan foreta seg når familiemedlemmer eller venner viser tegn til begynnende radikaliserings (Pantucci, 2014). Informasjonstelefonen betjenes av sivile aktører, og man kan henvende seg anonymt. Slik senkes terskelen for å ta kontakt.

I Amsterdam er det opprettet et rådgivningssenter bemannet av personer med spesialkompetanse på radikaliserings. Senteret kan kobles inn når førstelinjetjenesten vurderer det som nødvendig. Rådgivningssenteret bistår med en avklaring av hvordan individer som er sårbare for eller i en tidlig fase av radikaliserings, kan hjelpes videre. Et bredt spektrum av individuelt tilpassede tiltak er tilgjengelige via senteret, herunder tros- og livssynsveiledning, formidling av kontakt med støttegrupper og muslimske organisasjoner, oppfølging fra helsepersonell, samt hjelp til å bytte bosted og til å komme i utdanning og arbeid (European Commission, 2014d).

I Aarhus i Danmark er det utviklet et tverrfaglig samarbeid om forebygging av radikaliserings. Samarbeidet tar sikte på å avdekke og håndtere radikaliserings i grupper og hos enkeltpersoner. Den såkalte Aarhusmodellen kombinerer flere av tiltakene skissert over: Kompetanseheving av og bistand og veiledning til lokale aktører i forebyggingsarbeidet, herunder skoler, institusjoner og foreninger, inngår i programmet. Det er også etablert et informasjonshus hvor offentlig ansatte og privatpersoner kan henvende seg for veiledning og bistand når de avdekker eller mistenker radikaliserings hos enkeltpersoner. Informasjonshuset bidrar med en kartlegging av hvorvidt det er snakk om radikaliserings, og i så tilfelle hvilke tiltak som vil

kunne være effektive for personen det gjelder. Bistand fra lokalt forankrede mentorer og samtaler med muslimske religiøse lærde, er blant de øvrige tiltakene som tilbys (Aarhus kommune, 2014).

Politi, kommune og sosiale myndigheter inngår i samarbeidet, som kjennetegnes av god koordinasjon og ansvars plassering: Direktøren for avdeling for barn og unge i Aarhus kommune, sosialdirektøren og politidirektøren holdes løpende orientert med henblikk på eventuelle justeringer av igangsatte tiltak. Endringer i driften besluttet i Lokalrådet for kriminalpreventivt samarbeid mellom sosiale myndigheter, skole og politi (SSP). Den daglige driften ivaretas av en tverrfaglig samarbeidsgruppe bestående av representanter fra SSP, arbeids- og velferdsetaten, østjyllandsk politi og avdeling for barn og unge i Aarhus kommune (ibid.).

På ett sentralt punkt avviker Aarhusmodellen imidlertid fra de skisserte prinsippene: Styret i moskeen i Grimhøjvej, Aarhus, trekkes inn i antiradikaliseringarbeidet (Østjyllands Politi og Aarhus kommune, 2014, s. 7). Oussama El-Saadi, formann i moskeen, bistår lokale myndigheter i samtaler med personer som anses å være i risikozonen for, eller som allerede er i, en radikaliseringsprosess (Ertel & Hoppe, 2015). I en dokumentar produsert av Danmarks Radio (Bæckmann, 2014) går det frem at styret i Grimhøjvej- moskeen, herunder El- Saadi selv, fronter antidemokratiske og klart ekstremistiske holdninger.⁵³

Kilder

- Aarhus kommune (2014). *Forebyggelse af radikaliserings og diskriminering i Aarhus*. Nedlastet fra <http://www.aarhus.dk/da/omkommunen/organisation/Boern-og-Unge/PA/PI/SSP/Forebyggelse-af-radikaliserings-og-diskriminering-i-Aarhus.aspx>
- Active Change Foundation (uten dato). *#notinmyname*. Nedlastet fra <http://www.activechangefoundation.org/portfolio-item/notinmyname/#toggle-id-3>
- Against Violent Extremism (uten dato). *About Against Violent Extremism*. Nedlastet fra <http://www.againstviolentextremism.org/about>
- Bæckmann, K. (2014). (Produsent). *Den fordømte Moske* [TV- sending]. København: Danmarks Radio. Nedlastet 07. januar 2015 fra <http://www.dr.dk/tv/se/dr1-dokumentaren/dr1-dokumentaren-den-fordomte-moske>
- Danmark. Regeringen (2014, september). *Forebyggelse af radikalisering og ekstremisme. Regeringens handlingsplan*. København: Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

⁵³ Oussama El- Saadi omtaler Victor Kristiansen, en radikaliseret etnisk dansk konvertitt som ble drept i et selvmordsangrep for IS, som «en helt» «hvis (...) han gjør det for Allahs skyld» (Bæckmann, 2014). El- Saadi sier også at han «håper at IS vinner og at vi en dag har en islamsk stat i verden» (ibid.). Han tar dessuten åpent avstand fra demokratiet som styreform (ibid.). I dokumentaren går det klart frem at de radikale holdningene deles av moskeens styre i sin helhet. Abu Bilal, moskeens imam, omtaler jøder som «forbrytere og profetmordere» som må drepes «én etter én» (ibid.). Styremedlem Youssef Loubani uttaler at demokrati «ikke gavner for [sic] muslimer i Danmark» (ibid.).

- Ertel, M., & Hoppe, R. (2015, 23. februar). Community Response: A Danish Answer to Radical Jihad. *Spiegel Online International*. Nedlastet 27.02.2015 fra <http://www.spiegel.de/international/europe/aarhus-program-for-returning-jihadists-from-syria-a-success-story-a-1019633.html>
- European Commission (2014a, 04. juli). *RAN Internet and Social Media (@)*. Nedlastet fra http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-at/index_en.htm
- European Commission (2014b). *Upstanding Neighbourhoods*. Nedlastet fra http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/ran-search/0040_upstanding-neighbour_en.htm
- European Commission (2014c). *Allies*. Nedlastet fra http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/ran-search/0033_allies_en.htm
- European Commission (2014d). *Information House Hold*. Nedlastet fra http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/ran-search/0067_information-house-ho_en.htm
- European Network of Deradicalisation (uten dato). *West London Initiative*. Nedlastet fra <http://www.european-network-of-deradicalisation.eu/profiles/68-west-london>
- Hummel, U. (2014, 03. juli). Preventing youth Salafism in Germany. *Deutsche Welle*. Nedlastet fra <http://www.dw.de/preventing-youth-salafism-in-germany/a-17754283>
- Ignatius, D. (2014, 21. oktober). A small organization offers a fresh approach on preventing terrorism. *The Washington Post*. Nedlastet 14.02.2015 fra http://www.washingtonpost.com/opinions/david-ignatius-a-fresh-approach-on-preventing-terrorism/2014/10/21/dcba10de-594e-11e4-b812-38518ae74c67_story.html
- Ministerium für Inneres und Kommunales des Landes Nordrhein- Westfalen (uten dato). *Wegweiser - Präventionsprogramm gegen gewaltbereiten Salafismus*. Nedlastet fra <http://www.mik.nrw.de/verfassungsschutz/islamismus/wegweiser.html>
- Pantucci, R. (2014, 02. september). There Are Ways to Address Radicalism Early. *The New York Times*. Nedlastet fra <http://www.nytimes.com/roomfordebate/2014/08/28/how-to-stop-radicalization-in-the-west/there-are-ways-to-address-radicalism-early>
- Politiets Efterretningstjeneste (uten dato). *The Centre for Prevention*. Nedlastet fra <https://www.pet.dk/English/Preventive%20security/The%20Centre%20for%20Prevention.aspx>
- Radical Middle Way (uten dato). *About Us*. Nedlastet fra <http://www.radicalmiddleway.org/page/about-us>
- Scott Associates (2009). *A working partnership to help Prevent Violent Extremism and Discrimination*. Nedlastet fra <http://www.scottassociateseu.com/index.php>
- Storbritannia. HM Government (2011). *Prevent Strategy*. London: Home Department. Nedlastet fra

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/97976/prevent-strategy-review.pdf

Zasja (uten dato). *Onderzoek, advies en organisatie*. Nedlastet fra <http://www.zasja.org/index.html>

Østjyllands Politi og Aarhus Kommune. (2014, 07. april). *Forebyggelse af radikaliserings og diskrimination i Aarhus. Kort beskrivelse af strategier og indsatser vedr.: «Forebyggelse af radikaliserings og diskrimination i Aarhus»*. Nedlastet fra <http://www.aarhus.dk/~media/Dokumenter/MBU/VI/SSP-DTO/Radikaliserings/Status---Forebyggelse-af-radikaliserings-i-Aarhus---2014.pdf>

Vedlegg 2: Universliste

Navn	Statsborgerskap	Årstall*	Alder**	Kjønn	Sosialt stratum
Muriel Degauque	Belgisk	2005	38	Kvinne	Arbeiderklasse

Mistenkt/dømt for: Mistenkt for å stå bak selvmordsangrep på amerikanske soldater i Baquba, Irak i 2005 (Watt, 2005). Uklart hvorvidt det foreligger spor av global jihad. Ble etter alt å dømme introdusert for islam av sin første ektemann. Radikaliseringen sammenfaller i tid med møtet og den påfølgende ekteskapsinngåelsen med hennes andre ektemann, en belgisk-marokkaner som belgisk politi karakteriserer som islamist (Smith, 2005).

Simon Keeler	Engelsk	2008	Ukjent	Mann	Arbeiderklasse
--------------	---------	------	--------	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Leder av *Ahlu Sunnah wal Jamaah*, en britisk islamistorganisasjon med bånd til Al-Muhajiroun. Dømt for oppfordring til terrorisme og terrorfinansiering i 2008. Skal ha blitt radikalisert i kretsen rundt Abu Hamza i Finsbury Park- moskeen. Spor av global jihad (BBC, 2004).

Samantha Lewthwaite	Engelsk	2011-	28-	Kvinne	Middelklasse
---------------------	---------	-------	-----	--------	--------------

Mistenkt/dømt for: Leder og finansierer av en al- Shabaab- tilknyttet terrorcelle som har angrepet vestlige turistmål i Kenya. Skal ha blitt radikalisert i miljøet rundt Abdullah al-Faisal (Wishart, 2014). Spor av global jihad (Sanchez, 2012; Thomas, 2013, s. 416).

Richard Reid	Engelsk	2001	28	Mann	Arbeiderklasse
--------------	---------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Dømt for å ha forsøkt å sprengt et American Airlines- fly i 2001. Skal ha blitt radikalisert av ideologer i moskeer i Leicester og London. Spor av global jihad (BBC, 2001).

Richard Dart	Engelsk	2013	30	Mann	Arbeiderklasse
--------------	---------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Idømt seks års fengsel for forberedelse av terrorhandlinger mot vestlige mål i Storbritannia i 2013. Skal ha blitt radikalisert av Anjem Choudary. Spor av global jihad (Tomlinson, 2013).

Nicky Reilly/ Mohamed Abdulaziz	Engelsk	2009	22	Mann	Arbeiderklasse
------------------------------------	---------	------	----	------	----------------

Rashid Saeed-Alim					
-------------------	--	--	--	--	--

Mistenkt/dømt for: Idømt livsvarig fengsel for et mislykket selvmordsangrep i Devon, England i 2009. Etter alt å dømme radikalisert av ekstremister med bånd til Pakistan. Spor av global jihad (BBC, 2009).

Andrew Ibrahim	Engelsk	2008	19	Mann	Middelklasse
----------------	---------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Dømt til livstid i fengsel for å ha planlagt å selvmordsbombe et kjøpesenter i Bristol i 2008. Angivelig radikalisert via internett, skal ha lastet ned materiale av Abu Hamza, Omar Bakri Mohammed og Osama bin Laden. Spor av global jihad (Gardham, 2009).

Don Stewart-Whyte	Engelsk	2006	21	Mann	Middelklasse
-------------------	---------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Mistenkt for å delta i planleggingen av et avverget terrorangrep på rundt 10 passasjerfly i rute mellom UK og USA/Canada, en plan knyttet til al- Qaida i Pakistan og global jihad. Frikjent (Huetlin & Sandberg, 2006). Ukjent radikaliseringsprosess.

Oliver (Ibrahim) Savant	Engelsk	2006	26	Mann	Arbeiderklasse
-------------------------	---------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Idømt livsvarig fengsel for rollen som en av selvmordsbomberne i det avvergede terrorangrepet på rundt 10 passasjerfly i rute mellom UK og USA/Canada. Planen knyttet til al- Qaida i Pakistan og global jihad. Også målutvelgelsen og budskapet i videoer innspilt av blant andre Savant selv indikerer elementer av global jihad (BBC, 2008). Ifølge dommen mot ham ble Savant radikalisert gjennom sitt vennskap med terrorcellens leder, Abdullah Ahmed Ali (BBC, 2010).

Matthew Newton	Engelsk	2011	29	Mann	Arbeiderklasse
----------------	---------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Dømt til 6 års fengsel for rekruttering til drap på britiske soldater i Afghanistan i 2011. Skal ha blitt radikalisert av eks- Talibaner Munir Farooqi i Storbritannia (Pantucci, 2011). Uklart hvorvidt det foreligger islett av global jihad.

Mark Townley (Ashraf Islam)	Nordisk	2014	31	Mann	Middelklasse
-----------------------------	---------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Idømt tre års fengsel for å ha planlagt å drepe Prins Harry av England. Radikalisert i fengsel. Skal ha inngått i kretsen rundt Anjem Choudary i London (Allen, 2014), hvilket indikerer global jihad.

Terence Edward (Khalid) Kelly	Irsk	2003-	36-	Mann	Arbeiderklasse
-------------------------------	------	-------	-----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Leder og talsmann for al- Muhajiroun. Arrestert for trusler om og oppfordring til terrorisme. Radikalisert i saudiarabisk fengsel (Asharq Al Awsat, 2006; Dailymotion, 2013). Spor av global jihad (Dailymotion, 2013; Kelly 2013; Kelly 2014b).

Kerim Chatty	Svensk	2001	29	Mann	Arbeiderklasse
--------------	--------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Siktet for kapringsforsøk av et passasjerfly på vei til Storbritannia rundt ettårsdagen for 11. september 2001. Etter alt å dømme radikalisert i fengsel av Oussama Kassir, som har bånd til Abu Hamza. Spor av global jihad (BBC, 2002; Burke, 2002; Economist, 2002).

Anders Østensvig Dale	Norsk	2013	35	Mann	Middelklasse
-----------------------	-------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Knyttes til Al- Qaida på den arabiske halvøy (AQAP) (global jihad). Skal ha fått terrortrening av AQAP i Jemen. Knyttes til plan om å bombe amerikansk passasjerfly i 2012 (Leppard, 2012). Ukjent radikaliseringsprosess.

Jason Walters	Nederlandsk	2003-2006	18-21	Mann	Arbeiderklasse
---------------	-------------	-----------	-------	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Lederfigur i Hofstad-nettverket. Idømt 15 års fengsel i 2006. Antakelig radikalisert i moskeer i/ved hjembyen, via internett og gjennom befatning med ideologen Abdul- Jabbar van de Ven. Spor av global jihad (Sageman, 2009; Vermaat, 2005).

Martine van den Oever	Nederlandsk	2003-2006	26-29	Kvinne	Middelklasse
-----------------------	-------------	-----------	-------	--------	--------------

Mistenkt/dømt for: Inngikk i Hofstad-nettverket. Radikalisert mens hun gikk i As- Soehnnah- moskeen i Haag, sto under innflytelse av ideologen Sheikh Fawaz Jneid (Groen & Kranenberg, 2005; Sageman, 2009). Uklart hvorvidt det foreligger spor av global jihad.

Denis Mamadou Cuspert	Tysk	2013-	38-	Mann	Arbeiderklasse
-----------------------	------	-------	-----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Islamistisk ideolog og radikalisator i Tyskland. Skal ha sluttet seg til IS i 2012 og hevdes nå å ha en lederrolle i nettverket. Radikalisert under påvirkning fra ideologen Pierre Vogel (Saint- Paul, 2011). Spor av global jihad (Flade, 2014; Mekhennet, 2011).

Eric Breining	Tysk	2008-2010	20-22	Mann	Arbeiderklasse
---------------	------	-----------	-------	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Medlem av Islamic Jihad Union. Rekrutterte og drev propaganda for IJU i Tyskland. Talsmann for Deutsche Taliban Mudshahidin. Skal ha blitt introdusert for radikal islam av en arbeidskollega. Bodde sammen med Daniel Schneider. Spor av global jihad (Jansen, 2010).

Daniel Schneider	Tysk	2007	22	Mann	Middelklasse
Fritz Gelowicz	Tysk	2007	28	Mann	Middelklasse

Mistenkt/dømt for: Idømt 12 års fengsel for planlagte bombeangrep mot hovedsakelig amerikanske militære mål i Tyskland i 2007 (Spiegel, 2010). Etter alt å dømme radikalisert via bekjentskaper og kontakt med islamistiske ideologer. Spor av global jihad (Kaiser, Rosenbach, & Stark, 2007; Leydenecker & Nitschmann, 2010; Musharbash, 2009).

Robert Baum	Tysk	2011	23	Mann	Arbeiderklasse
-------------	------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Fengslet for besittelse av bombemateriale og al- Qaida- propaganda- materiale i UK i 2012, hvilket indikerer global jihad. Død i selvmordsangrep for IS. Radikalisert mens han gikk i moské i hjembyen Solingen, kontakt med ideologen Pierre Vogel (Jüttner, 2011; Stern, 2014)

Christian Emde	Tysk	2012	28	Mann	Ukjent
----------------	------	------	----	------	--------

Mistenkt/dømt for: Fengslet for besittelse av bombemateriale og al- Qaida- propaganda- materiale i UK i 2012. Moderator for ekstremistisk nettside som tar preg av global jihad (BBC, 2012). Ukjent radikaliseringsprosess.

Pierre Vogel	Tysk	2014	36	Mann	Arbeiderklasse
--------------	------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Islamistisk imam og ideolog. Under etterforskning for medvirkning til drapsforsøk på islamkritikeren Zahid Khana i 2014. Introdusert for islam av treningskamerat. Spor av global jihad (Leyenberg, 2010; Zeit online, 2014).

Harry Machura (Isa al- Khattab)	Tysk	2010-2012	18-20	Mann	Arbeiderklasse
------------------------------------	------	-----------	-------	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Islamistisk radikalisorator, står bak siden «Islamic Hacker Union». Dømt for trusler mot leder av jødisk samfunn i Pinneberg, Tyskland. Angivelig radikalisert i moskeer i Hamburg og Pinneberg. Spor av global jihad (Bielicki, 2012; Flade, 2011).

Thomas al-Jibaie	Østerriksk	2013	25	Mann	Ukjent
------------------	------------	------	----	------	--------

Mistenkt/dømt for: Idømt tre års fengsel for aktivt medlemskap i al- Qaida- affilerte Deutschen Taliban Mudschahidin i 2013. Skal ha planlagt å føre et kapret passasjerfly inn i Riksdagen i Berlin. Drev den radikale nettsiden ansarulhaqq.com, som har klare islett av global islamistisk ideologi. Finansierte og rekrutterte personer til opphold i islamistiske treningsleire i Afganistan, Pakistan og Somalia (Kurier, 2012). Radikaliseringprosessen er ukjent.

Jerôme Courtailler	Fransk	2001	26	Mann	Middelklasse
--------------------	--------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Idømt 6 års fengsel for å ha deltatt i planleggingen av et avverget bombeangrep mot den amerikanske ambassaden i Paris i 2001. Funn av videoer i leiligheten hans, nettverk og målutvelgelse peker mot global jihad. Det planlagte angrepet skal ha blitt beordret av Al- Qaida (Smith, 2004). Etter alt å dømme radikalisert i moskeer i Leicester og Luton (Rotella & Zucchini, 2001; Smith, 2004).

David Courtailler	Fransk	1998-2004	22-28	Mann	Middelklasse
-------------------	--------	-----------	-------	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Idømt 2 års fengsel for å ha mottatt trening i Khaldenleiren i Afghanistan og for opplæring av militante islamistiske rekrutter. Arrestert for befatning med bombingene av USAs ambassade i Kenya i 1998 (Smith, 2004). Opphold i den al- Qaida- drevne Khaldenleiren, nettverk, reiseaktivitet og målutvelgelse peker mot global jihad (ibid.). Etter alt å dømme radikalisert i moskeer i Leicester og Luton (Rotella & Zucchini, 2001; Smith, 2004).

Robert Richard Antoine Pierre	Fransk	1996-2003	25-32	Mann	Arbeiderklasse
-------------------------------	--------	-----------	-------	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Idømt livsvarig fengsel for planlagte angrep på jødisk- vestlige mål i Frankrike, for planleggingen av selvmordsangrep mot vestlige mål i Tanger og for sin rolle som rekrutterer til og leder av terrorceller i flere marokkanske byer (Aloumliki 2003a). Spor av global jihad (ibid.). Etter alt å dømme radikalisert i moskemiljø i Frankrike og under studier i Tyrkia (ibid.; Charbonnier, 2003).

Nicolas Bons/Abu Abd Al Rahman	Fransk	2012	30	Mann	Middelklasse
Jean- Daniel Bons	Fransk	2012	22	Mann	Middelklasse

Mistenkt/dømt for: Tilsluttet den Islamske staten i Syria. I en video publisert i 2012 kommer de to med trusler mot Frankrike og landets president, François Hollande.

Radikaliseringsprosessen har ukjent forløp, men Nicolas skal ha inngått i det samme islamistiske miljøet i og rundt Toulouse, Frankrike, som Thomas Barnouin. Dette miljøet var også Mohamed Merah, militant islamist som drepte franske soldater og jødiske sivile i Frankrike i mars 2012, del av (Bendavid & Byrka, 2012). Referanser til flere muslimske konfliktområder, herunder Afghanistan, Levanten og Mali, og fiendebildet de presenterer i videoen, indikerer islett av global jihad (LiveLeaks, 2014).

Thomas Barnouin /Abdelhakim	Fransk	2006	25	Mann	Middelklasse
-----------------------------	--------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Idømt 5 års fengsel i 2006 for lederrolle i et terrornettverk som rekrutterte islamister til angrep på amerikanske soldater i Irak (G.M., 2007). Uklart hvorvidt det foreligger elementer av global jihad, men det faktum at terrorcellen han ledet også skal ha planlagt angrep på et supermarked i Toulouse og det amerikanske konsulatet i Lyon (Boltanski & Toscer, 2007), peker i den retningen. Kom i kontakt med den islamistiske ideologen Olivier Qorel, som ledet et større islamistisk nettverk ved Barnouins hjemby, via en venn. Ytterligere radikalisert under koranstudier i Medina (G.M., 2007).

Lionel Dumont	Fransk	1996-2003	25-32	Mann	Arbeiderklasse
---------------	--------	-----------	-------	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Inngikk i den såkalte «Roubaix- gjengen», som sto bak blant annet drapsforsøk på franske politimenn og forsøket på å bilbombe deltakere på G-7- møtet i Lille i 1996. Dumont overlevde en skuddveksling med fransk politi og levde på flukt i sørøst-Europa og Asia de påfølgende syv årene. Da han ble arrestert i München i 2003, var han i siste fase av planleggingen av et større terrorangrep i Europa (Whitlock, 2006). Interpol har knyttet Dumont til al- Qaida (global jihad). Etter alt å dømme radikalisert i den salafistiske Dawa- moskeen i hjembyen Roubaix (Nord Éclair, 2010).

Andrea Campione/Abdul Wahid as Siquilli	Italiensk	2012	28	Mann	Arbeiderklasse
---	-----------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Dømt for å være del av et islamistisk nettverk som distribuerte islamistisk propagandamateriale, herunder italienske oversettelser av al- Qaidas stridsmanualer, magasinet «Inspire» og andre al- Qaidainspirerte tekster. Nettverket knyttet også til flere planlagte angrep på jødisk- vestlige mål, herunder et avverget angrep på den jødiske synagogen i Milano. Campione skal ifølge italiensk politi ha uttrykt ønske om å ta del i jihad «i Afghanistan eller andre steder» (Polizia di Stato, 2012). Dette peker samlet mot global jihad. Radikaliseringsprosessens forløp er ukjent.

Domenico Quaranta	Italiensk	2001	29	Mann	Arbeiderklasse
-------------------	-----------	------	----	------	----------------

Mistenkt/dømt for: Idømt 20 års fengsel for utplassering av fire hjemmelagde bomber i og ved den italienske byen Agrigento i 2001 og ved undergrunnsstasjonen i Milano i 2002. Konversjon og radikalisering skjedde etter alt å dømme i fengsel. Uklart hvorvidt det foreligger spor av global jihad. Quaranta, som har en forhistorie med mental ustabilitet, etterlot seg brev hvor han lovpriste islam og hyllet «martyrene i Afghanistan» (Vidino, 2013).

José Luis Galán González	Spansk	2001	40	Mann	Middelklasse
--------------------------	--------	------	----	------	--------------

Mistenkt/dømt for: Idømt fengselsstraff for å ha tatt del i den såkalte Yarkas- cellen i Spania. Cellen knyttes blant annet til forberedelser av terrorangrepet 11. september 2001, al-Qaida og dermed global jihad (Dillon, 2001). Introdusert for islam, og angivelig radikalisert, via ekteskapet med en muslimsk kvinne (Sageman, 2004, s. 113).

Baldomero Lara Sánchez	Spansk	2004	29	Mann	Ukjent
------------------------	--------	------	----	------	--------

Mistenkt/dømt for: Dømt til fengsel for deltakelse i den planlagte bombingene av den nasjonale domstolen i Madrid i 2004. Domstolen håndterer terrorrelaterte saker, og bombeangrepet var ment å tilintetgjøre rettsdokumenter i saker mot militante islamistiske personer og grupperinger (Goodman, 2004). Terrornettverket Sánchez inngikk i, Mártires por Marruecos (Martyrer for Marokko), betegnes som godt organisert og strukturert og med klar forankring i global islamistisk ideologi (Yoldi & Rodríguez, 2004). Sánchez antas å ha blitt radikalisert i fengsel (El País, 2004).

*årstall for troverdige trusler om, planlagt eller faktisk gjennomført terrorangrep

**alder på tidspunktet for troverdige trusler om, planlagt eller faktisk gjennomført terrorangrep

Kilder

- Allen, T. (2014, 02. februar). Prince Harry death plot man was kicked out of British Army. *Belfast Telegraph*. Nedlastet 05.03.2014 fra <http://www.belfasttelegraph.co.uk/sunday-life/news/prince-harry-death-plot-man-was-kicked-out-of-british-army-30015091.html>
- Aloumliki, A. (2003a, 10. september). De Robert Pierre à Abou Abderrahmane. *Aujourd'hui l le Maroc*. Nedlastet 01.05.2014 fra <http://www.maghress.com/fr/aujourd'hui/1345>
- Asharq Al Awsat (2006, 19. august). Muslim Converts: Why Do They Choose Extremism? Nedlastet 12.05.2014 fra <http://www.aawsat.net/2006/08/article55265601>
- BBC (2012, 06. februar). Germans jailed over UK terror offences. Nedlastet 05.01.2014 fra <http://www.bbc.co.uk/news/uk-16910536>
- BBC (2010, 12. juli). Would-be suicide bombers jailed for life. Nedlastet 08.01.2014 fra <http://www.bbc.co.uk/news/10600084>

- BBC (2009, 30. januar). Nail- bomber given life sentence. Nedlastet 10.01.2014 fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/7859887.stm
- BBC (2008, 4. april). 'Suicide videos': What they said. Nedlastet 08.01.2014 fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/7330367.stm
- BBC (2004, 29. april). Al-Muhajiroun. Nedlastet 07.01.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/newsnight/3670007.stm>
- BBC (2002, 30. september). Bodybuilding stuntman who turned to Islam. Nedlastet 02.01.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2230630.stm>
- BBC (2001, 28. desember). Who is Richard Reid? Nedlastet 03.01.2014 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk/1731568.stm>
- Bendavid, R.L., & Byrka, D. (2014, 20. januar). Djihadistes français. Les enfants perdus de la famille Bons. *Paris Match*. Nedlastet 15.12.2013 fra <http://www.parismatch.com/Actu/Societe/Djihadistes-francais-Les-enfants-perdus-de-la-famille-Bons-544458>
- Bielicki, J. (2012, 27. februar). Website propagiert inhaftierte Islamisten als Märtyrer. *Süddeutsche Zeitung*. Nedlastet 15.12.2013 fra <http://www.sueddeutsche.de/politik/gefangenenhilfe-fuer-radikale-muslime-website-propagiert-inhaftierte-islamisten-als-maertyrer-1.1294181>
- Boltanski, C., & Toscer, O. (2007, 22. juni). Les filières françaises du djihad. *Le Nouvel Observateur*. Nedlastet 04.01.2014 fra <http://www.spyworld-actu.com/spip.php?article4867>
- Burke, J. (2002, 01. september). Freelance fanatic or follower of Osama? *The Guardian*. Nedlastet 01.01.2014 fra <http://www.theguardian.com/world/2002/sep/01/alqaida.terrorism>
- Charbonnier, V. (2003, 11. juni). Richard Robert: un garçon que personne ne veut croire terroriste. *Le Monde*. Nedlastet 30.04.2014 fra <http://www.bladi.net/attentats-richard-robert-un-garcon-que-personne-ne-veut-croire.html>
- Dailymotion. (2013, 14. februar). Interview with Anjem Choudary and Khalid Kelly [Videofil]. Nedlastet 02.05.2014 fra http://www.dailymotion.com/video/xxhq94_anjem-choudary-and-khalid-kelly_lifestyle
- Dillon, S. (2001, 20. november). Spain court sheds light on alleged cell. *Chicago Tribune*. Nedlastet 21.02.2014 fra <http://www.chicagotribune.com/chi-0111200274nov20-story.html>
- Economist (2002, 03. september). Putting the jigsaw together. Nedlastet 02.11.2013 fra <http://www.economist.com/node/1312467>
- El País (2004, 24. oktober). Escuela de terroristas. Nedlastet 30.01.2014 fra http://elpais.com/diario/2004/10/24/opinion/1098568801_850215.html

- Flade, F. (2014, 22. 04). Verwirrung über "Deso Doggs" angeblichen Tod. *Die Welt*.
Nedlastet 03.04.2014 fra <http://www.welt.de/politik/deutschland/article127187421/Verwirrung-ueber-Deso-Doggs-angeblichen-Tod.html>
- Flade, F. (2011, 22. januar). *Hamburg's Jihad Legacy- German Town Invaded by Islamists*.
Nedlastet 02.01.2014 fra <https://ojihad.wordpress.com/tag/isa-al-khattab/>
- Gardham, (2009, 18. juli). Andrew Ibrahim: How a public schoolboy became a terrorist. *The Telegraph*. Nedlastet 12.12.2013 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/terrorism-in-the-uk/5850765/Andrew-Ibrahim-How-a-public-schoolboy-became-a-terrorist.html>
- G.M. (2007, 15. oktober). Thomas-Abdelhakim, ou l'itinéraire d'un djihadiste. *Le Figaro*.
Nedlastet 13.12.2013 fra http://www.lefigaro.fr/international/2007/03/28/01003-20070328ARTFIG90169-thomas_abdelhakim_ou_l_itineraire_d_un_djihadiste.php
- Goodman, A. (2004, 24. oktober). Arrests made in Spanish bomb plot. *CNN*. Nedlastet 28.02.2014 fra <http://edition.cnn.com/2004/WORLD/europe/10/23/spain.bombplot/>
- Groen, J., & Kranenberg, M. (2005, 06. juli). Hollandse Martine actief voor jihad. *Volkskrant*. Nedlastet 14.03.2014 fra <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2686/Binnenland/article/detail/683909/2005/07/06/Hollandse-Martine-actief-voor-jihad.dhtml>
- Huetlin, T., & Sandberg, B. (2006, 21. august). The Good Sons: On the Trail of the Fast-Food Jihadists. *Spiegel online international*. Nedlastet 05.12.2013 fra <http://www.spiegel.de/international/spiegel/the-good-sons-on-the-trail-of-the-fast-food-jihadists-a-432835.html>
- Jansen, F. (2010, 07. mai). Jung und fromm in den Tod. *Der Tagesspiegel*. Nedlastet 09.05.2014 fra <http://www.tagesspiegel.de/politik/eric-breinger-jung-und-fromm-in-den-tod/1815632.html>
- Jüttner, J. (2011, 29. august). Mutmaßlicher Islamist Robert B.: Der verlorene Sohn. *Spiegel online*. Nedlastet 06.11.2013 fra <http://www.spiegel.de/panorama/mutmasslicher-islamist-robert-b-der-verlorene-sohn-a-783108.html>
- Kaiser, S., Rosenbach, M., & Stark, H. (2007, 10. september). Operation Alberich: How the CIA Helped Germany Foil Terror Plot. *Spiegel Online International*. Nedlastet 22.04.2014 fra <http://www.spiegel.de/international/germany/operation-alberich-how-the-cia-helped-germany-foil-terror-plot-a-504837.html>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2014b, 24. april). uk shud realise when al qaeda finished liberating syria next is jerusalem then usa & of course eventually we will liberate uk inshallah [Twittermelding]. Nedlastet 10.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kelly, K. [abuusama1]. (2013, 25. desember). alhamdulillah al qaeda is now a global islamic phenomenon whose ideology comes from quran sunnah and stretches from libya egypt 2 syria [Twittermelding]. Nedlastet 12.05.2014 fra <https://twitter.com/abuusama1>
- Kurier (2012, 03. juli). Schuld spruch im Wiener Islamistenprozess. Nedlastet 09.01.2014 fra <http://kurier.at/politik/schuld-spruch-im-wiener-islamistenprozess/792.408>

- Leppard, D. (2012, 01. juli). Al-Qaeda 'to bomb US plane'. *Sunday Times*. Nedlastet 09.01.2014 fra <http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/news/ireland/article1072427.ece>
- Leyenberg, A. (2010, 02. februar). Vom Boxer Pierre Vogel zum Prediger Abu Hamsa. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. Nedlastet 06.04.2014 fra <http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/islam-vom-boxer-pierre-vogel-zum-prediger-abu-hamsa-1595519.html>
- Leydenecker, K., & Nitschmann, J. (2010, 17. mai). Von einem der auszog, das Töten zu lernen. *Süddeutsche Zeitung*. Nedlastet 20.04.2014 fra <http://www.sueddeutsche.de/politik/sauerland-prozess-von-einem-der-auszog-das-toeten-zu-lernen-1.166542>
- LiveLeaks (2014, 05. oktober). *Abu Abd Al Rahman un djihadiste français en Syrie et son message choquant au president Francois Hollande* [video]. Donetsk: Donetsk Media Center. Nedlastet 01.02.2014 fra http://www.liveleak.com/view?i=30a_1412540396
- Mekhennet, S. (2011, 02. september). Osama's name flows in our blood: Ex-rapper. *New York Times*. Nedlastet 06.04.2014 fra <http://www.webcitation.org/query?url=http://www.expressindia.com/latest-news/Osama-s-name-flows-in-our-blood--Ex-rapper/840441/&date=2011-09-18>
- Musharbash, Y. (2009, 12. august). Sauerland Cell Testifies: Jihadists Describe Hatred of US as Reason for Terror Plot. *Spiegel Online International*. Nedlastet 04.03.2014 fra <http://www.spiegel.de/international/germany/sauerland-cell-testifies-jihadists-describe-hatred-of-us-as-reason-for-terror-plot-a-642047.html>
- Nordclair (2010, 08. august). Les rescapés du gang face à leurs juges. Nedlastet 03.02.2014 fra <http://www.nordeclair.fr/Locales/Roubaix/2010/08/08/les-rescapes-du-gang-face-a-leurs-juges.shtml>
- Pantucci, R. (2011, 14. september). The British Trail to the Afghan Jihad. *Foreign Policy*. Nedlastet 06.04.2014 fra http://southasia.foreignpolicy.com/posts/2011/09/14/the_british_trail_to_the_afghan_jihad
- Polizia di Stato (2012, 23. mars). *Cagliari: operazione in tutta Italia contro estremismo islamico*. Nedlastet 02.01.2014 fra <http://www.poliziadistato.it/articolo/view/25907/>
- Rotella, S., & Zucchini, D. (2001, 22. oktober). Embassy plot offers insight into terrorist recruitment, training. *Chicago Tribune*. Nedlastet 15.03.2014 fra <http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/sns-worldtrade-embassyplot-lat-story.html#page=1>
- Sageman, M. (2009). Hofstad case & the blob theory. I Hawkins, H., Davis, R., Atran, S., Sageman, M., Rijkema, R., Ginges, J., & Wright, D., *Theoretical Frames on Pathways to Violent Radicalization* (s.13-29, 82-99). Arlington: Office of Naval Research. Nedlastet fra http://www.artisresearch.com/articles/ARTIS_Theoretical_Frames_August_2009.pdf
- Saint- Paul, P. (2011, 02. september). Deso Dogg, rappeur allemand devenu chanteur du djihad. *Le Figaro*. Nedlastet 06.04.2014 fra

- <http://www.lefigaro.fr/international/2011/09/01/01003-20110901ARTFIG00767-deso-dogg-rappeur-allemand-devenu-chantre-du-djihad.php>
- Sanchez, R. (2012, 26. juni). 7/7 widow Samantha Lewthwaite 'suspected in Kenya attack'. *The Telegraph*. Nedlastet 15.01.2014 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/al-qaeda/9355733/77-widow-Samantha-Lewthwaite-suspected-in-Kenya-attack.html>
- Smith, C. (2005, 6. desember). Raised as Catholic in Belgium, She Died as a Muslim Bomber. *International New York Times*. Nedlastet 01.03.2014 fra http://www.nytimes.com/2005/12/06/international/europe/06brussels.html?pagewanted=1&_r=2&th&emc=th
- Smith, C. (2004, 19. juli). Europe Fears Converts May Aid Extremism. *International New York Times*. Nedlastet 02.02.2014 fra <http://www.nytimes.com/2004/07/19/international/europe/19CONV.html?hp=&pagewanted=1>
- Spiegel (2010, 04. mars). Urteil im Terrorprozess: Gericht verhängt hohe Haftstrafen gegen Sauerland-Gruppe. Nedlastet 06.02.2014 fra <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/urteil-im-terrorprozess-gericht-verhaengt-hohe-haftstrafen-gegen-sauerland-gruppe-a-681633.html>
- Stern (2014, 05. februar). Robert Baum ging für den Dschihad nach Syrien. Nedlastet 06.06.2014 fra <http://www.stern.de/tv/sterntv/deutsche-maenner-als-glaubenskaempfer-robert-baum-ging-fuer-den-dschihad-nach-syrien-2087492.html>
- Thomas, M. J. (2013). Exposing and exploiting weaknesses in the merger of Al- Qaeda and Al- Shabaab. *Small Wars and Insurgencies*, 24(3), 413-435.
- Tomlinson, S. (2013, 25. april). 'Only Allah can judge me': Muslim convert Richard Dart refuses to stand in dock as he is sentenced to six years in prison for terrorism offences. *Daily Mail*. Nedlastet 01.02.2014 fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2314594/Muslim-convert-Richard-Dart-refuses-stand-dock-sentenced-years-prison-terrorism-offences.html>
- Vermaat, E. (2005, 20. desember). *Jason Walters - From Muslim convert to Jihadist*. Militant Islam Monitor. Nedlastet 16.04.2014 fra <http://www.militantislammonitor.org/article/id/1449>
- Vidino, L. (2013). The evolution of jihadism in Italy: rise in homegrown radicals. *CTC Sentinel* 6(11-12). Nedlastet fra <https://www.ctc.usma.edu/posts/the-evolution-of-jihadism-in-italy-rise-in-homegrown-radicals>
- Watt, N. (2005, 2. desember). From Belgian cul-de-sac to suicide bomber in Iraq. *The Guardian*. Nedlastet 06.02.2014 fra <http://www.theguardian.com/world/2005/dec/02/iraq.islam>
- Whitlock, C. (2006, 01. januar). Trial of French Islamic Radical Sheds Light on Converts' Role. *The Washington Post*. Nedlastet 01.02.2014 fra <http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2005/12/31/AR2005123101056.html>

- Wishart, A. (produsent og regissør). (2014). *The White Widow. Searching for Samantha Lewthwaite*. [Dokumentarfilm]. Storbritannia: BBC. Nedlastet 17.07.2014 fra <http://www.youtube.com/watch?v=TNnoChMZNDU>
- Yoldi, J., & Rodríguez, J. (2004, 24. oktober). El grupo islamista desarticulado tenía dos suicidas listos para hacer volar la Audiencia. *El País*. Nedlastet 03.02.2014 fra http://elpais.com/diario/2004/10/24/espana/1098568807_850215.html
- Zeit online (2014, 21. juli). Pierre Vogel. Sanfte Worte, echter Hass. Nedlastet 13.03.2015 fra <http://www.zeit.de/hamburg/stadtleben/2014-07/pierre-vogel-in-hamburg-salafist-islamismus-deutschland>

Vedlegg 3: «Ode to Osama» av Samantha Lewthwaite

Oh sheik osama my father, my brother
My love for you is like no other
Oh Sheik Osama now that you are gone
The muslims must wake up they must be strong
I know that you are in a better place
That Allah has bestowed upon you grace
Us we are left to continue what you started
To seek the victory until we are martyred
To instill terror into kuffar
Until the world is governed by la illaha illala
Oh sheik osama no [sic] this for true
My heart will not find peace until all muslims do
Everything you had you gave for Allah
No surrender will take us all far
Your life an example of how we should be
Oh Muslims listen to our beloved sheik's words
Let not his struggle and efforts go unheard
Revive what he started and strive to success
Then maybe we can be raised with the best
Oh sheik Osama we are jealous of you to be of those
who the promise is true
The promise is truth which is binding if only we knew
Verily Allah has purchased the lives of the believers
that theirs shall be paradise
They fight in Allahs cause, so they kill and are killed
It is a promise binding on Allah in taurat, injill and Qur'an
And who is truer to his covenant than Allah?
As for our enemies our words will be less
You picked the wrong army to contest
Al Qaeda are stronger and fiercer than ever
Thinking in the end you are stupid it will NEVER
Be over until the day that we see our lands returned and governed
by He Allah the almighty, whose law is complete
So make your plans and He is the best of planners
Their [sic] was no victory for you Mr Obama,
the honour is his on martyred Osama!!!!!!!!!!!!!!!

Kilde

Siddique, H. (2013, 22. oktober). British fugitive Samantha Lewthwaite wrote 'love poem' for Osama bin Laden. *The Guardian*. Nedlastet 12.01.2014 fra <http://www.theguardian.com/uk-news/2013/oct/22/samantha-lewthwaite-love-poem-osama-bin-laden>